TOŢI ABONAŢII LA

«ZIARUL CALATORIILOR»

PARTICIPĂ,

cu începere de azĭ, la următoarele marĭ şi de valoare premiĭ:

1) **O sobă «Godin» No. 3**, cumpărată de la cunoscuta casă: Industria Metalică «**Marcu**», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) **Una puşcă fină de vânătoare**, cu 2 ţevĭ, cal. 12, din vechia şi renumita fabrică **Pieper-Bayard**.

3) **Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard**, modelul cel maĭ noŭ, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) **Una carabină de mare precisie**, cal. 22, **Pieper-Bayard**, semi-automatică.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman, 44**, calea Victorieĭ, furnizorul Curţeĭ Regale.

5) **Una oglindă mare veneţiană** de cristal;

6) **Una măsuţă de toaletă**, cu oglinzĭ de cristal;

7) **Una maşină de cusut** de mână;

8) **Două frumoase tablourĭ.**

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer**, str. Carol, No. 62.

9) **Una pendulă de biuroŭ;**

10) **Una chisea de argint de China**, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat**, calea Victorieĭ, 53.

11) **Un gramofon perfecţionat;**

12) **Una mandolină**, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victorieĭ, 54.

13) **Una fructieră**, argintată şi aurită, cu 12 cuţite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) **Una toaletă de bambu veritabil**, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie şi bambu, **D. Litmann**, strada Lipscanĭ, No. 3.

15) O duzină crema «Flora».

16) O » săpun «Flora».

17) O » pudră «Flora».

18) **2 ceasornice** de argint, pentru bărbat.

19) **5 abonamente** pe 6 lunĭ la ziarul umoristic «Veselia».

20) **5 abonamente** pe 3 lunĭ la ziarul «Universul literar».

Toate aceste frumoase premiĭ se oferă cu începere de azĭ, prin tragere la sorţi, abonaţilor «Ziarulu̇ĭ Călătoriilor».

Preţul abonamentuluĭ leĭ 5 p. un an, 2.60 p. 6 lunĭ.

NOUILE MARI PREMII

OFERITE DE ZIARUL «UNIVERSUL»

„UNIVERSUL"

ABONAȚILOR SĂI, CU INCEPERE DE ASTĂZI:

O NOUA VILA LA SINAIA

«Vila Theodora», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate

Un salonaș modern

compus din: o canapea, două fotoliuri, patru scaune și o masă de mijloc, foarte elegant, cumpărat dela fabrica de mobile de artă I. Brezoiu, calea Rahoveĭ, 50, unde se găsește în permanență o bogată și aleasă expoziție de mobile de toate genurile

UN DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, cumpărat de la Industria metalică «Marcu», Bulevardul Elisabeta, No. 8.

O GARNITURA DE MOBILA PENTRU INTRARE

compusă din o canapea, patru scaune, două fotoliurĭ și o masă cumpărate de la cunoscutul magazin de mobile de trestie și bambu Littman, strada Lipscanĭ, No. 3.

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihaĭ-Bravul, No. 37 și strada Șerbănică, No. 10.—Sucursala calea Victorieĭ, No. 107.

O SCOARȚĂ ROMÂNEASCĂ ȘI O BLUZĂ (IIE) DE MĂTASE

de la Bazarul Național de țesăturĭ românești de sub conducerea doamnelor Cosco și Duțescu, calea Victorieĭ, 110, cel maĭ eftin și maĭ bine asortat magazin în toate felurile de lucrărĭ românești de pânză, lână și mătase

UN SALONAȘ DE BAMBU

cumpărat de la cunoscuta fabrică de mobile în acest gen E. A. Pucher, calea Victorieĭ, No. 148.—Sucursala Bulevardul Elisabeta, No. 18, «La Cometa Haley».

O pendulă de stejar afumat și o tavă argintată, cumpărate de la magazinul de încredere *Schmidt & Stratulat*, calea Victorieĭ, No. 53.

O bicicletă, o pușcă de vânătoare și un pistol automat, cumpărate de la marele magazin de biciclete și arme *B. D. Zissmann*, calea Victorieĭ, No. 44.

Un gramofon, o vioară, un flaut și o harmonică, cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică *Jean Feder*, calea Victorieĭ, No. 54.

1 pendulă de perete și 6 lingurițe de argint suflate cu aur, cumpărate de la cunoscutul magazin *«Ceasornicăria Colțeĭ»*.

O splendidă rochie albă, lucrată artistic în ajururĭ.

O dormeuză, 2 fotoliurĭ și un paravan artistic, lucrate în vechiul atelier de tapițerie *Ioan Niculescu*, srada Câmpineanu, No. 31.

Un ceasornic de aur cu treĭ capace pentru bărbat

1 brățară de aur 14 kt. cu 5 perle fine.

2 ceasoarnice de aur pentru doamnă.

1 inel de aur cu rubin pentru bărbat.

1 pereche de cerceĭ cu diamante și rubine Capuchon, de mare valoare.

O frumoasă și prețioasă broșă.

1 inel de aur 14 kt., pecetar pentru bărbat.

6 ceasoarnice remontoir de argint cu câte 3 capace

1 ceasornic de metal emailat.

1 binoclu fin, 6 ceasoarnice remontoir de metal.

1 elegantă compotieră argintată de mare valoare.

50 cutiĭ de cremă, pudră și săpun «Flora» în cutiĭ speciale făcute anume pentru abonațiĭ noștri.

20 plachete argintate reprezentând fotografiile Regeluĭ și Regineĭ, comandate anume pentru premiĭ.

Anul XII.—No. 708. 10 BANI IN TOATA ȚARA Mercurĭ, 1 Decembrie, 1910

ZIARUL CĂLĂTORILOR

ȘI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 5.—Pe un an în toată țara
« 2.60 « ½ « « « «

Redacția și Administrația
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORILOR
Apare odată pe săptămână
— MARȚEA —

Răzbunarea lașului. — (Vezĭ pag. 4792).

In munţii stâncoşi

Trebue să fiĭ nebun pentru ca să te facĭ căutător de aur când n'aĭ braţe puternice şi ţi-e frică de loviturĭ. De la sosirea luĭ Placerville, Iohnson încerca lucrul acesta. De-altfel întotdeauna se izolase cât maĭ mult cu putinţă, căcĭ îşĭ dăduse socoteala că cele maĭ bune prietenii se sfârşesc maĭ totd'auna prin încăerărĭ sângeroase adesea. Şi natural că Iohnson se temea de bătae...

Odinioară, Iohnson era cultivator într'un stat de la Est, însă cum se temea de lucru tot ca de loviturĭ, exploatarea luĭ nu propăşea de loc, cu toate sforţările nevesteĭ luĭ, o femee uscăţivă şi inimoasă care făcea cea maĭ mare parte din treburĭ şi îl certa toată ziua. Intr'o bună zi, însă sătul de atâtea dojenĭ nemeritate de-altfel— simţind nevoie de linişte, Iohnson îşĭ luă de seamă. Şi-şĭ strânse nevasta de gât şi o aruncă în apă, ceia ce îl sili să părăsească ţinutul.

Atuncĭ se înarmase cu târnăcopul şi lopata mineruluĭ şi fugise în munţi stâncoşĭ, refugiul obişnuit al celor carĭ aŭ câte ceva pe conştiinţă.

Din nenorocire începutul la Placewille fu urâcios. In epoca aceea raporturile între căutătorii de aur şi Indienii din vecinătate nu eraŭ tocmaĭ bune, aşa că într'o bună dimineaţă se sfârşi printr'o încăerare. Toţĭ minerii îşĭ părăsiră colibele şi se adunară în lagăr şi câteva zile îl apărară împotriva năvălireĭ indiene pe care în sfârşit o respinseră. Insă cum luĭ Iohnson îĭ era frică de loviturĭ, fugi chiar de la începutul lupteĭ ceia ce îl făcu să-şĭ capete renumele de laş, apoĭ o grămadă de insulte şi câte-va rănĭ pe faţă.

Puţin după sosirea luĭ, descoperise şi începuse să exploateze o vână de aur, dar avusese nenorocul să vorbească în lagăr de viitoarea-ĭ bogăţie ceia ce atrăsese atenţia luĭ Jack Patterson, şi de mult timp, Jack Patterson şi prietenul săŭ Billy îşĭ părăsiseră locurile lor prea sărace şi cutreeraŭ munţii.

Aşa dar, într'o dimineaţă, când, Iohnson, leneş ca în todeauna, îşĭ părăsise lagărul cam târziŭ, văzu cu mirare, ajungând la malul râuluĭ, Jack Patterson şi camaradul săŭ, Billy scormonind pământul şi spălând nisipurile pe locul luĭ şi cu materialele luĭ.

— Eĭ! Patterson, îĭ strigă el, ce facețĭ voĭ aicĭ?

— Cum vezĭ, băete, lucrăm.

— Dar e locul meŭ, e locul meŭ; voĭ ştiţĭ bine asta! De altfel stâlpiĭ meĭ de însemnare sunt aci ca să mărturisească.

— Iţĭ aĭ autorizaţia?

— Da, am autorizaţia.

— Dă-ne-o nouă.

— A! asta nici-o dată!

— Ce zicĭ?"

Şi Jack Patterson înaintă ameninţător, cu carabina în mână. Iohnson vru să se tragă înapoĭ însă Billy făcuse un ocol şi sta la spatele luĭ.

„Autorizaţia, Iohnson! unde ţi-este autorizaţia?

— Dar ce vreĭ să facĭ cu ea, Jack?

— O să-ţĭ spunem maĭ târziŭ.

— Dar nu e la mine, am lăsat-o în lagăr!

— Dute în lagăr Billy, şi vezĭ dacă e adevărat.

Dar şi eŭ m'aşĭ putea duce, Jack.

— Nu! tu staĭ aci!... Orĭ dacă nu...

Şi Jack Patterson făcu gestul de a ochi. Iohnson părea că şovăe.

„Staĭ aci Iohnson, zise şi cellalt.

— Bine, bine, Jack! nu te supăra, am să staŭ!"

După ce Billy plecă, Iohnson îşĭ căută din ochĭ un loc de scăpare către care ar putea să fugă, însă terenul era gol de tot: numaĭ un bloc de stâncă destul de nalt răsărea din pământul arid. Cu ochii ţintă pe Patterson care părea că nu-ĭ dă atenţie, Iohnson încercă să se tragă până la stâncă, însă carabina luĭ Jack se îndreptă înspre el:

— Camarade, nu te mişca, căcĭ apoĭ...

— Dar nu mă mişc de loc Jack, nu mă mişc!"

Iohnson era şi el înarmat, şi o clipă avu gândul să-ĭ zdrobească capul persecutoruluĭ, însă într'un asemenea caz nicĭ odată nu ştia care din amândouĭ va omorĭ pe cellalt—şi luĭ Iohnson îĭ era frică.

Billy veni în curând cu permisia.

„Şi acum Iohnson ascultă şi înţelege: Autorizaţia ta ţi-o luăm noi; dacă vreĭ să rămâĭ proprietar, n'aĭ de cât, însă locul tăŭ ţi-l vom exploata noĭ în numele tăŭ şi-ţĭ vom fi funcţionarĭ; însă să ştiĭ că aurul îl vom păstra pentru noĭ."

Iohnson avu un râs care suna grozav de falş:

— Şi care va fi partea mea de câştig în toată afacerea asta?

— Tu, eştĭ norocos, n'aĭ de cât să baţĭ munţiĭ şi-ţĭ veĭ găsi altă vână.. pe care o va exploata Billy tot aşa. Şi acum poţĭ pleca...."

Iohnson însă de astă dată nu pleca şi părea că nu ştie ce trebue să facă.

— M'auzĭ, stăpâne, îĭ zise aspru Jack poţĭ să te ducĭ acum.

— Bine, Jack! bine, mă duc!"

Şi plecă.

„Ştiam bine că e fricos zise Pattersonn. Cu el poţĭ întotd'auna să facĭ ce vreĭ.

Seara tot lagărul ştia de păţania luĭ şi fu copleşit de luărĭ în râs.

In curând ajunse calul de bătae al tuturor. Ceea ce avea maĭ bun de făcut ar fi fost să plece să-şĭ caute de lucru într'altă parte, însă căpătase o ură înverşunată contra luĭ Patterson şi la fie-care nouă bătae de joc, rumega mereŭ proiecte de răzbunare,—nicĭ odată puse în practică.

*

In mijlocul lagăruluĭ era o colibă de scândurĭ care slujea în acelaş timp de magazin şi debit de băuturĭ. Intr'o dimineaţă Patterson şi Billy intrară aci şi porunciră treĭ viskey şi laţul de urşĭ.

Wiliam, debitantul, veni în curând trăgând după el laţul de urşĭ, o grămadă de fer de şaizecĭ de livre, cu două trape enorme carĭ se închideaŭ şi se deschideaŭ cu ajutorul unor cheĭ cu şurupurĭ.

Plecară, şi pe drum se întâlniră cu Iohnson.

„Eĭ camarade ţi-aĭ găsit loc, îl întrebă Patterson.

— Nu încă Jack, nu încă!

Pe malul râuluĭ în locul fost al luĭ Iohnson care acum era exploatat de Jack Patterson o colibă din trunchiurĭ de pomĭ, în care minerii îşĭ strângeaŭ merindele şi uneltele, era aproape dărâmată! urşiĭ cenuşiĭ atraşĭ de mirosul slănineĭ şi făineĭ începuseră noaptea trecută s'o dărâme.

După câte-va clipe de observare Billy aşeză cursa pe care o înţepeni bine cu o bucată de trunchĭ de copac; apoĭ camarazii îşĭ strânseră uneltele în colibă şi se înapoiară în lagăr.

De după o stâncă Iohnson îĭ pândise, şi când plecară se apropie. Când ajunse îndreptul laţuluĭ murmură:

„Laţul ăsta nu e bine aşezat. Apoĭ aruncă o privire bănuitoare înspre lagăr.

„S'or maĭ întoarce după prânz?

„Insă laţul ăsta nu-ĭ de loc bine pus.....

Incet, Iohnson deslipi de pământ drugul greŭ de oţel, şi apoĭ maĭ încolo chiar la picioarele gropeĭ în care se spală nisipurile aurifere, făcu altă groapă şi îngropă laţul din noŭ în pământul moale.

„Aicĭ are să fie maĭ bine, zise el satisfăcut".

Cele două cheĭ eraŭ maĭ încolo, le luă şi le aruncă în râŭ, şi apoĭ se suí îndărăt în dosul stânceĭ, la pândă.

Aştept mult, până ce, în sfâşit, Patterson şi Billy apărură şi intrară în co-

libă să-şi aşeze uneltele; apoi Patterson se apropiă de laţ, şi de o dată răsună o oribilă imprecaţie :

„Goddan !"

Billy alergă la el...

„Cheile ! unde sunt cheile ?

Le căutară pretutindenĭ însă nu le găsiră nicăerĭ. Billy alergă înspre lagăr ; Patterson se prinsese în laţ până maĭ sus de coapse şi de-alungul pantalonuluĭ de pânză cenuşie, sângele curgea.

Liniştit, Iohnson coborâ din ascunzătoare şi se aşeză în faţa luĭ :

— Şi tu, camarade, credeaĭ că veĭ rămâne stăpân totdeauna pe locul meŭ ?

Dar Jack Patterson, privindu-l cu un aer dispreţuitor, îĭ zise :

— Răzbunare de laş, băete !...

Johnson îşĭ contemplă victima indelungă vreme gustând deliciul răzbunăreĭ sale şi cotropindu-şĭ-o cu sarcasme—fără a obţine însă decât arar câte un surâs dispreţuitor. In urmă Johnson, care pândea mereŭ cu grijă revenirea luĭ Billy, se ascunse repede după o stâncă din apropiere.

Din locul acesta, bine ascuns, el putu să vadă înapoerea tovarăşuluĭ victimeĭ sale, însoţit de toţi minerii carĭ rămăseseră pe câmp. Eĭ aveaŭ cheile trebuincioase şi astfel resorturile fură imediat desfăcute.

— Cine a mutat cursa? întrebă Billy.

— Johnson, răspunse Jack.

— El îşĭ va lua pedeapsa, camarade.

— Bah ! lăsaţi-l, el nu merită un glonte !

Şi Jack Patterson, sfârşit de durere, îşĭ ceru carabina, şi după ce zise un ultim adio tovarăşilor săĭ pentru a scăpa de durerile îndelungate şi de amputarea ambelor pcioare, îşĭ trase un glonte şi se rostogoli greoĭ dintre resorturile grozaveĭ curse. El fu transportat puţin maĭ încolo şi înmormântat la trunchiul unuĭ pin.

— A fost un bun camarad, sfârşiBilly. Apoĭ se întoarse brusc în direcţia câmpieĭ.

„Johnson, unde-ĭ Jonsohn ? strigă el.

Dar Johnson, profitând de un moment în care toţi minerii eraŭ reuniţĭ în jurul luĭ Patterson, îşĭ făcuse repede bagajul şi dispăruse pentru a nu se înapoia nicĭ odată....

Mig. Fl.

DIN AVENTURILE UNUI TRAPOR

Cum am prins cincĭ „desperados"

Tresăriĭ când citiĭ numele de pe cartea de vizită pe care mi-o adusese Bonat, ordonanţa mea.

Cum !? Will Sight, celebrul vânător cu care petrecusem atâta timp în garnizona din Senegal, să fie aicĭ în Paris !?

— Spune'ĭ să intre !

Uşa se deschise şi in prag îşĭ făcu apariţia amicul Will, îmbrăcat tot în vechiul luĭ costum de vânător.

— Hola ! căpitane,--zise el după ce ne strânserăm vârtos mâinile, nu credeaĭ că o să te supere amicul Will tocmaĭ aicĭ în Paris. Am venit totuşĭ.

— Unde o să te duc acuma, amice Will, căcĭ...

— Ah ! da, mă întrerupse el : Am auzit că plecĭ cu garnizona la toamnă în Cochinchina şi cum voesc să merg spre Asia, m'am gândit să te întovărăşesc. Chiar pentru asta venisem să te rog, căcĭ aĭ o cabină specială pe vasul cu care plecăm.

— Dar în ultimul timp pe unde aĭ fost ?

Will îşĭ trosni oasele degetelor şi clipi intr'un mod particular din ochĭ. Era un semn pe care i-l cunoşteam încă din garnizona Senegal. Nu mă înşelasem.

— Am fost, începu el, în America sudică. După ce aĭ plecat în Franţa, m'am imbarcat pe «Titanul», un vapor de marfă şi pasagerĭ pentru Rio-de-Janeiro. A mers cum a mers până când am ajuns acolo, dar la Rio-de-Janeiro în port am păţit, ceva, şi să vezĭ cum : din radă n'am ieşit de cât seara. Atuncĭ am tras pentru noapte la primul han ce am întâlnit. Afară de vre-o 20 de shilingĭ schimbaţĭ în banĭ localĭ şi care sumă o aveam la centură maĭ aveam în buzunar o pungă cu 450 dolarĭ.

— A doua zi de dimineaţă, ia punga de unde nu-ĭ. Am reclamat poliţieĭ portuluĭ, dar, să mă crezĭ şi poliţiştiĭ sunt nişte leneşĭ ! Ce să'ţĭ spun? N'am luat nimic înapoĭ. Mi-aŭ cerut scuze şi asta a fost totul !

Mi-am luat puşca şi cu restul de 2 pesos şi jum. (11 l. 75 b.), mi-am luat praf şi gloanţe, conserve şi am plecat din Rio-de-Janeiro într'o direcţie necunoscută. Căcĭ vezĭ ! mă plictiseam grozav în oraş ; pentru mine nu sunt d'alde astea. Trapor rămân până oĭ muri ! Şi apoĭ nu pentru ca să staŭ în oraş venisem în Brazilia. Am umblat astfel timp de săptămânĭ. Ziua umblam, vânam şi seara vindeam vânatul şi dormeam apoĭ sub cerul liber.

Să vezĭ, continua el—d aicĭ încolo începe partea interesantă. Am intrat în regiunea Tocantinuluĭ. Pe locurile aceste ţinutul devine muntos şi acoperit cu brazĭ, stejarĭ, etc. Satele eraŭ maĭ dese. Am întâlnit acolo un fermier, emigrant din Colorado, american ca şi mine ! S'a bucurat mult văzându-mă şi m'a întrebat despre oraşul luĭ. I-am spus şi eŭ scopul viziteĭ mele în America sudică, păţania din hanul din Rio-de-Janeiro când a auzit că am de gând să străbat, ţinutul, m'a sfătuit ca un frate să nu te ducĭ maĭ departe. Ţinutul e plin de «desperados», corcĭ şi chiar Pieĭ-Roşiĭ, şi poate că aĭ auzit cine sunt banditiĭ ăştia ! Eŭ sunt nevoit să le plătesc un tribut ! Aĭ văzut, cred, când aĭ venit cum fumega partea ceea de câmp semănată cu măturĭ.

Era o hacienda incendiată de eĭ pentru că proprietarul nu voise să le plătească dijma. Sunt p'aicĭ vre-o cincĭ sau şease ticăloşĭ. Mi-a spus un «vaquano» că vor să mă atace, dar nu'mĭ pasă ; o să rezist. Am maĭ avut o răfuială cu eĭ la graniţa Texasuluĭ, dar sunt nişte poltronĭ, înaintea uneĭ carabine bune, fug numaĭ decât.

Am promis bunuluĭ fermier că voiu băga de seamă şi a doua zi mi-am luat rămas bun dela dânsul, plecând iarăşĭ de-alungul unuĭ râuşor ce conducea la fluviul Tocantinuluĭ.

Ce maĭ vânat era p'acolo ! Papagalĭ, miricios (un fel de pasărĭ de mărimea potârnicheĭ, având penele foarte frumoase), în scurt, un paradis.

Şi amicul meu însoţea vorbele cu mişcărĭ din mâinĭ, prin carĭ voia să-şĭ arate entuziasmul săŭ. Am tras câteva focurĭ şi mi-am pregătit astfel câteva păsărĭ pentru dejun. Ceasul îmĭ arăta că este ora meseĭ. Trebuia decĭ să'mĭ caut un luminiş unde să îmĭ pregătesc dejunul. De-odată auziĭ nişte oamenĭ vorbind o spaniolă în jargon. Trebue să ştiĭ că eu cunosc bine limba asta, căcĭ am stat 8 anĭ la frontiera Texasuluĭ...—Cine putea să fie?—m'am întrebat—şi vorbele fermieruluĭ îmĭ veniră în minte. Poate că sunt «desperados» !

M'am ascuns în scorbura unuĭ enorm copac şi am ascultat. Eraŭ cincĭ oamenĭ. Şi eu singur ! Ceĭ cincĭ pungaşĭ de carĭ îmĭ pomenise fermierul. Auziĭ pronunţându-se numele luĭ şi atuncĭ tresăriĭ. «Diabolos, coblios sipencia» ! auzeam cuvintele lor. Mi-am cercetat repede carabina. Era încărcată cu opt focurĭ. Am eşit din scorbură şi am întins spre eĭ puşca. A fost ceva interesant de văzut, căpitane. Când am zis : mâinile sus sau vă impuşc ! patru din eĭ au ridicat imediat mâinele. Cel de-al patrulea însă a vrut să mă omoare. A tras cu revolverul şi mi-a ştirbit, uite aicĭ urechia ; dar l'am fulgerat numaĭ decât. Ceilalţĭ au început să tremure. I-am pus să se lege unul de altul (asta după ce le-am luat armele). I-am ferecat de un pom şi mi-am pregătit dejunul.

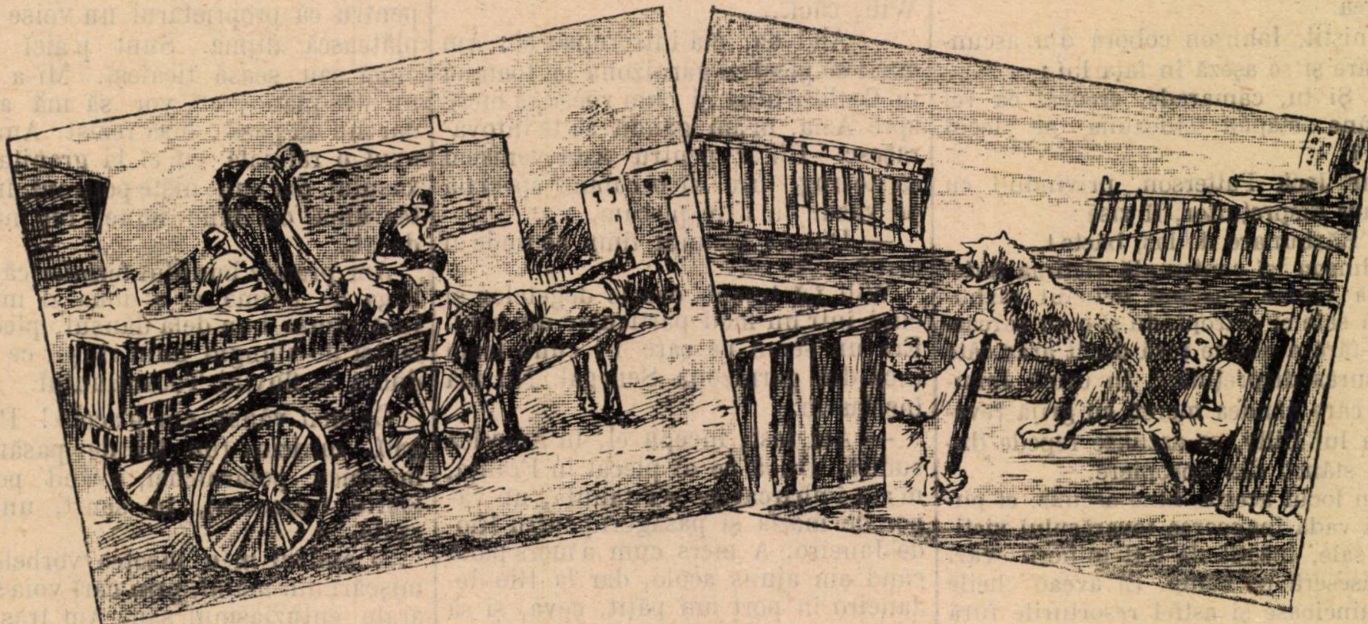
I-am dus apoĭ îndărât până la satul unde avea amicul meu ferma.

Nu ştiŭ ce le-o fi făcut. Poate i-o fi spânzurat».

Trad. de **Ben.**

CE S'AU FĂCUT câinii Constantinopolului ?

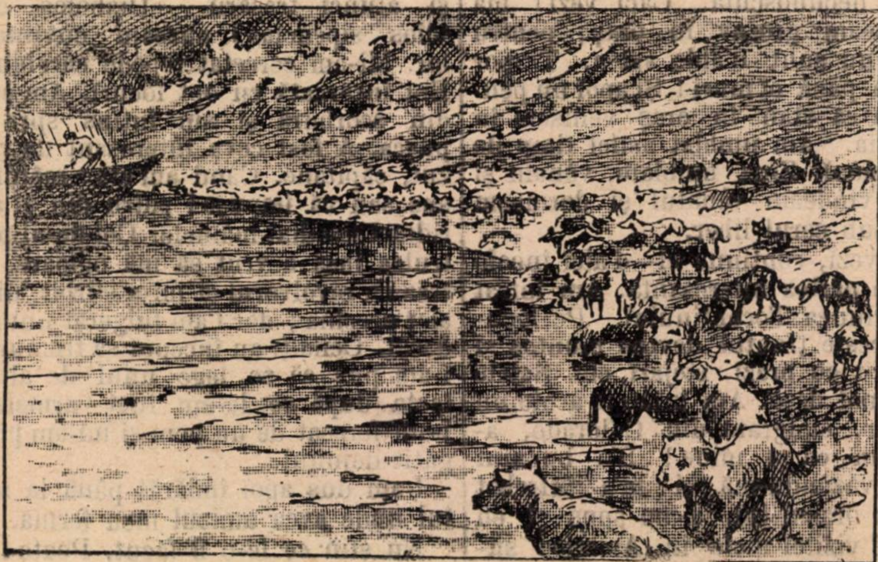
După cum se ştie, până maĭ acum cât-va timp, Capitala imperiuluĭ otoman, Constantinopolul, era vestită mult şi prin mulţimea nenumărată a câĭnilor carĭ îĭ umpleaŭ străzile, dându-ĭ un aspect original, desgustător chiseau nicĭ de trecerea vechiculelor marĭ ce în majoritate eraŭ conduse cu grijă printre câinĭ, ca nu cum-va să calce vre-unul. S'aŭ întâmplat totuşĭ numeroase accidente carĭ au indignat poporul turc împotriva pricinuitoruluĭ. De cele maĭ multe orĭ însă cauza rănilor ; şi nenorocirilor celor maĭ mulţĭ dintre aceştĭ câinĭ eraŭ certurile şi încăerările din toată clipa între tabere protivnice şi numeroase, fapte carĭ ignorau din cine ştie ce împărţire dreaptă saŭ nedreaptă a unuĭ ciolan saŭ a maĭ multora.

şi caracteristic poporuluĭ şi ţăreĭ turceştĭ—celor din trecut în deosebĭ.

Această mulţime imensă de patrupede, în mare parte bolnave, murdare, locuind pe uliţĭ şi împiedicând circulaţia, n'avea nicĭ un stăpân. Ba ceva maĭ mult stăpânea ea, căcĭ populaţia otomană, în conformitate cu principiile dogmeĭ sale întrupate în Coran, o hrănea, păzind-o de răŭvoitorĭ şi îngăduindu-ĭ să staţioneze ziua-noaptea, unde-ĭ plăcea,—astfel că trecătorii eraŭ nevoiţĭ să le dea multă atenţie, de oare-ce aceste animale prăpădite şi nesimţitoare nu se sinchiseau nicĭ de trecerea vechiculelor

De la un timp însă, începând cu primăvara anuluĭ 1908, aŭ început pe icĭ pe colo, în deosebĭ prin centrele Pera şi Galata, s'aŭ găsit dimineaţa tot maĭ numeroase hoiturĭ de câinĭ otrăviţĭ de locatariĭ maĭ înaintaţĭ, carĭ nu se puteaŭ odihni noaptea din pricina gălăgieĭ pe care o făceaŭ taberele duşmane ale câinilor. Inceputul acesta de asanare, de salubrizare a oraşuluĭ infectat completamente de aceste patrupede nenorocite, aĭ căruĭ autorĭ rămăseseră anonimĭ cu toate cercetările celor habotnicĭ, a produs un efect surprinzător printre cercurile diriguitoare. Chestiunea aceasta...—canină săĭ zicem, a început să preocupe noul regim politic de curând stabilit la frânele Porţeĭ, şi nu trecu multă vreme până la darea vestiteĭ ordonanţe pentru strângerea tuturor câinilor şi deportarea lor pe o insulă mică, nelocuită.

După cum se ştie aŭ fost angajaţĭ de guvern maĭ mulţĭ hingherĭ funcţie înfiinţată pentru întâia oară în Turcia,—carĭ (vezĭ prima parte a ilustraţieĭ marĭ) aŭ cules cu arcanul pe toţĭ câiniĭ de pe uliţile Constantinopoluluĭ, carĭ schelălăiaŭ aşa de îngrozitor, că huia întreg oraşul de glasurile lor stridente şi impresionante. I aŭ dus apoĭ în cuştile lor portative pe o corabie din care (vezĭ a doua parte a ilustraţieĭ marĭ) aŭ fost aruncaţĭ printr'un procedeu cam original şi cam barbar—după cum se poate vedea,—din cuştile de pe corabie, pe pământul insuleĭ pustiĭ. Acolo aŭ format o populaţie unică şi unică până azĭ. Aŭ umplut tot locul şi în câte-va zile din cauza hraneĭ insuficiente ce li se dăduse şi pentru care se omoraŭ uniĭ pe alţiĭ, şi din cauza uneĭ bolĭ cumplite ce era fatal să izbucnească şi săĭ decimeze,—n'aŭ maĭ rămas nicĭ jumătate din eĭ. Şi aceştia înebuniţĭ, înfometaţĭ, urlă ziua şi noaptea şi se sfâşie—de eĭ mâncând hoiturile celor ce le-aŭ părăsit. Şi poate azĭ, când scrim rândurile acestea, din toată mulţimea nenumărată a câinilor adunaţĭ de pe uliţele Constantinopoluluĭ şi deportaţĭ în acea insulă «blestemată», n'a maĭ rămas nicĭ unul din ex-favoriţiĭ populaţiuniĭ Bizanţuluĭ.

Flinţ.

Regină de-o zi
IN ȚARA SOMALILOR

I.

Oceanul, al Incărcătorilor-Reuniți, trecuse peste zi capul Guardafui. Se făcuse noapte. Pe bord, se schimbase quartul de ora 8.

După obiceiul marinarilor experimentați, căpitanul Gardes își ținea vasul în vederea coasteĭ Somalilor, ca să se apere pe cât posibil contra vântuluĭ care i-ar fi încetinit mersul. Totul mergea bine pe bord, și călătoria mergea bine, cu toate că marea era urîtă și valurile tăioase.

In salonul cel mare, vre-o douĭ-sprezece pasagerĭ vorbeaŭ, jucaŭ saŭ citeaŭ. Unul din eĭ, un tânăr de abia 27 saŭ 28 de anĭ, Georges Vaillant, cu un surîs ironic pe buze, pusese mâna pe umărul unuia din tovarășiĭ de călătorie și-ĭ spunea cu toată aparența convingereĭ :

,,Nu, nu dragă Tartyfume ; te rog să nu te încăpățînezĭ. Muzica este o artă inferioară, să'țĭ intre bine în cap asta.

— O! exclamă năbușit acela căruia i se adresa curioasa declarație a tânăruluĭ călător.

— O artă de sălbaticĭ, adăogă Vaillant.

— Aiurezĭ! replică Tartyfume, roșu de indignare.

Auzĭ d-ta! Artă de sălbaticĭ!!!

— Am să ți-o dovedesc!

— Așĭ vrea să văd cum!

— Ascultă, dragul meŭ ; ascultă liniștit. Ce e muzica? Sgomot, nu e așa?

— Da.....

— Nu d-ta, fost profesor—și încă eminent—de piston și de trombon, aĭ să spuĭ că nu e așa. Deci, sgomot maĭ mult saŭ maĭ puțin savant, îndulcit saŭ umflat la națiunile așa zise civilizate, și lipsit de artificiu, pornit cu grămada, fără măsură nicĭ rînduială, la popoarele sălbatice. Dar sgomot, nimic de sgomot și într'un caz și într'altul. Și, d-ta știĭ ca și mine, e singura artă pe care aŭ cultivat-o toțĭ barbariĭ Africeĭ și Oceanieĭ.

— Le e și frumoasă muzica, n'am ce zice!

— Tot așa spun și eĭ de a d-voastră.

— Dar părerea lor nu se socotește!

— De ce nu? Ca și Europeniĭ și Asiaticiĭ, n'aŭ inventat și eĭ fel de fel de instrumente? Gălăgia noastră cu toba-mare, o fac și eĭ, maĭ mare, cu tam-tamul lor. Ce sunt instrumentele lor cu coarde, dacă nu niște chitare primitive? Dacă li s'ar naște și lor vre-un Wagner care să'ĭ grupeze și să'ĭ disciplineze muzicalicește poate că ne-ar întrece.

— Dar bine, Wagner și maeștriĭ francezĭ sunt artiștĭ savanțĭ.

— Savanțĭ, firește, nu zic ba. Prea savanțĭ încă; atât de savanțĭ în cât te desgustă de armonie. Numaĭ că, la ce le slujește știința?

— Cum le ce le slujește? Ca să producă capo-d'opere.

— Capo-d'opere de carĭ te saturĭ în maĭ puțin de două-zecĭ și cincĭ de anĭ și pe carĭ, e de ajuns să le schimbĭ ritmul, ca să le transformĭ în cel maĭ hidos lucru de pe lume.

Tartyfume era Gascon, dar foarte modest și sfios. Sunt și de aceștia.

,,D-le Vaillant, zise el, îțĭ bațĭ joc de mine".

—Ba de loc, dragă Tartyfume. Citește cât de repede o carte și nu i se schimbă nicĭ spiritul nicĭ măreția. Privește un tabloŭ, admiră o statue, nimic nu le va face maĭ puțin minunate dacă sunt într'adevăr, sub orĭ ce aspect le-aĭ cerceta.

— Dar muzica?... Când auzĭ uvertura din *Tanhauser*, poțĭ să...

— Am să te conving, dragă prietene. Cunoștĭ *Marșul funebru* al luĭ Chopin?

— Ba bine că nu!

— Atuncĭ, ascultă....

Deschizînd pianul ce se afla lângă dînsul, Vaillant se instală pe scaun și începu cu o gamă repede.

— Și când te gândeștĭ că omul care spune asemenea enormitățĭ e muzicant! gemu Tartyfume ridicând brațele spre cer.

Dar Georges începea ; fu auzit executând capo-d'opera maestruluĭ polonez într'o mișcare repede, desordonată. Era marșul funebru într'adevăr, dar scâlciat, săltăreț, îndemnând la joc, la veselie, nu la reculegere și întristare.

Tartyfume căzu, consternat, într'un balasoar.

Dar, pe când masacratorul luĭ Chopin sdrobea clapele albe și negre cu cea maĭ caraghioasă furie, ușa uneĭ cabine se deschise de odată. O femee tînără, de o rară frumusețe, intră în salon și strigă, tremurând de mânie :

— Nu ți-e rușine, d-le, să comițĭ un asemenea sacrilegiu?

Vaillant se opri brusc, puțin încurcat; dar privirea luĭ batjocoritoare căuta pe Tartyfume ea spre a'ĭ spune : ,,Eĭ! N'aveam dreptate?"

Gasconul murmura :

— D-șoara Angerolles! mulțumescu'țĭ Doamne!

— Ce parodie oribilă! adăogă femeia cea tînără. Eștĭ bun să'mĭ cedezĭ pianul, d-le Vaillant?

— Cu atât maĭ multă plăcere și grabă, d-șoară, cu cât am izbutit în încercarea mea. In sfârșit, o să vă auzim!

D-șoara Angerolles nu maĭ asculta. Infuriată, indignată, se așeză la pian și începu *Marșul funebru* cu o maiestate, o amploare, o severitate de stil, care demota pe artista extaziată.

Cum să descriem admirația pe care tînăra fată o provocă în auditoriul acela amestecat, pe pasagerĭ maĭ mult saŭ maĭ puțin de rînd? Fie-care își ținea răsuflarea. In toate mințile nu era de cât poezie.

Tartyfume, ca beat de muzică, mormăia fără voe : ,,Artă de sălbaticĭ! artă de sălbaticĭ!"

In momentul acesta, un bărbat gros intră buzna în salon și strigă, fără să se sinchisească de Chopin :

— Așa! Stațĭ aci să auzițĭ sdrăngănituri!

— Palangrote! răcni Tartyfume scos din mințĭ, eștĭ un mizerabil.

— Tartyfume, te rățoeștĭ de geaba, răspunse Palangrote fără să se emoționeze. Până una alta niște bieți creștinĭ sunt măcelărițĭ pe coastă. Nu e tocmaĭ momentul să se facă muzică. Trebue hotărât comandantul să intervină și numaĭ d. Vaillant o poate face.

Cel ce vorbea cu atâta autoritate avea accent marsiliez foarte pronunțat. La spatele luĭ apăru încă un personagiu și maĭ ciudat. Era un bărbat scurt, cu brațele prea lungĭ, cu picioarele încovoiate, adus de spate el însușĭ ca spre a'șĭ putea duce povara uneĭ cocoașe marĭ și ascuțite.

— D-le Vaillant, zise acesta, vino de vezĭ ce se petrece.

— La ordinele d-tale, dragă Courville. Dar ne lipseștĭ de o plăcere nespusă, o plăcere cu care poate n'o să ne maĭ întâlnim.

— Asta e de văzut, strigă Palangrote ; ceĭ ce sunt măcelărițĭ acolo însă, sunt lipsițĭ de plăcerea de a trăi....

— Sălbaticule! murmură Tartyfume.

După dialogul acesta scurt, marea majoritate a pasagerilor se urcă pe punte și se amestecară cu ofițerii de bord și oamenii echipajuluĭ, carĭ își ațintеaŭ privirile pe plaja nisipoasă unde se desfășura o dramă sinistră și dureroasă.

Un vas cu pânze, de câteva sute de tone, se înisipase la 30—40 de metri de țărm, și cea maĭ îngrozitoare hordă de sălbaticĭ se năpustise asupra corăbieĭ ca să o jefuiască.

Coasta aceasta a somalilor e una din cele maĭ barbare din lume. Fie-care sat constitue un trib aproape independent, sub un șef care se intitulează sultan. Fie-care trib se războește cu vecinul luĭ, fără altă țintă decât prada.

Nu se înțeleg de cât asupra unuĭ singur punct : jaful vaselor ce pier pe

coastele lor, chit să se războiască apoĭ între ele ca să'şĭ răpească reciproc toată prada.

De pe puntea *Oceanuluĭ*, se putea vedea banda sălbatică mişunând furioasă în lumina torţelor pe carĭ ceĭ maĭ mulţĭ le purtaŭ de colo până colo, amestecându-se într'o învălmăşală neînfrânată, alergând cu ţipete de turbare victorioasă şi dând, astfel, de departe, o privelişte îngrozitoare.

Ingrozitoare, căcĭ marinariĭ vasuluĭ, vrând să ajungă la uscat, după înnisiparea corăbieĭ, fuseseră primiţĭ cu loviturĭ de lance şi cu săgeţĭ înveninate.

Fireşte, nenorociţiĭ se apăraŭ cu toată furia disperăriĭ. Dar eraŭ cel mult cincĭ-spre-zece în protiva a 5 saŭ 600 de ticăloşĭ, dibacĭ în asasinate.

In momentul când Georges Vaillant sosea pe punte, cele maĭ multe torţe, concentrate într'un singur punct, dădeaŭ destulă lumină ca să poată fi distins un fel de uriaş european, care, înarmat cu un drug, semăna moartea în jurul luĭ, spărgând capete, desfundând piepturĭ negre, dar în jurul căruia cercul fioroşilor Somalĭ se strîngea încetul cu încetul.

Georges Vaillant alergă la căpitanul Gardes.

— Comandante, zise el, nu vom scăpa măcar pe câţiva din nenorociţiĭ ăştia?

— Intâia mea datorie, răspunse căpitanul, e de a nu'mĭ expune bastimentul şi cu dânsul persoanele a căror viaţă mi-a fost încredinţat.

—Dar dacă suntem toţĭ bucuroşĭ să alergăm în ajutorul bieţilor oamenĭ?

— Ao! Eŭ nu! zise un glas aparţinând de sigur unuĭ supus al Maiestăţiĭ sale britanice.

— Fireşte! ripostă cocoşatul, singur d. Cook se putea împotrivi.

— O! pardon! vru să zică englezul.

— Destul! întrerupse Georges Vaillant.

— Am să mă plâng consululuĭ meŭ! ripostă Cook înfuriat.

— Te cam aprinzĭ, răţoiule, zise marsiliezul; dacă te-am trimite să beĭ o înghiţitură din ceaşca cea mare, întâiul consul pe care-l veĭ întâlni are să fie un rechin...

— Vorbe de geaba! reluă Georges Vaillant. Te rugăm, căpitane, să facĭ ce-ţĭ cerem.

— Dar, d-lor, nu vom sosi la timp. Iată încă un marinar care cade... Răspunderea mea...

Un murmur printre ceĭ de faţă, păru că hotăreşte un căpitan.

— Fie, zise el. D-le Landrin ia şalupa, îmbarcă douăzecĭ de oamenĭ şi facețĭ ce veţĭ putea.

— Bravo comandante! strigă Georges.

— Aĭ să vezĭ, căpitane, zise Landrin, încântat de misiunea ce i se dedea.

Vaillant şi ceĭlalţĭ alergară de-şĭ luară de prin cabine carabinele cu repetiţie. Şalupa fu lăsată pe mare.

Cincĭsprezece marinarĭ şi cincĭ pasagerĭ se coborâră în şalupa ce porni spre uscat.

Printre aceştĭ din urmă, cel ce părea maĭ puţin potrivit pentru expediţie, era de sigur Gourville, cocoşatul. Totuşĭ, nimenĭ nu fu surprins. Toţĭ ştiaŭ că în corpul acela mic era un suflet plin de energie, o voinţă foarte înţeleaptă.

In drumul spre coastă, Landrin şi tovarăşiĭ luĭ, a căror şalupă se înfunda mereŭ în valurĭ, nu maĭ putură la început să deosibească ce se petrecea pe uscat.

Peste câteva minute însă, se putură încredinţa că uriaşul cu drugul era încă în picioare, de şi strâns de toate părţile de canibalĭ. Era sigur însă, că orĭ cât de viteaz ar fi fost, bietul băiat nu va maĭ putea rezista mult năvaleĭ bestiilor acelora înfuriate.

Palangrote, care avea ochĭ bunĭ, avu instinctul că minutele preţuiaŭ cât ceasurile.

— Vâsliţĭ băeţĭ, dacă vreţĭ să ajungem măcar ca să-ĭ putem înmormânta.

— Ah! mizerie, strigă cocoşatul! Iată-ĭ că-ĭ aruncă torţele în cap.

— Lasă Courville, zise Vaillant, din vârful întâiuluĭ val, am să încerc să le trimit un glonţ.

— Şi eŭ unul, mormăi Palangrote.

— Şi cu al meŭ o să facă treĭ, adăogă modest Tartyfume.

Ceĭ treĭ se ridicaseră şi, sprijinindu-se bine, aşteptară momentul potrivit.

— Atenţie! comandă Georges.

Şalupa urca o coastă de spumă.

— Foc, prietenĭ.

Treĭ detunăturĭ răsunară în acelaş timp şi şalupa se afundă din noŭ în valurĭ.

Altă creastă urcată, alte treĭ detunăturĭ.

— De data asta, zise marsiliezul, am văzut ceva. Facem efect. Daŭ înapoĭ, mizerabiliĭ!

Intr'adevăr, cele şease gloanţe nimeriseră în grămada Somalilor şi atacul acesta neprevăzut îĭ zăpăcise. Din vârful uneĭ creste următoare, trăgând mereŭ, ceĭ treĭ pasagerĭ şi Landrin putură vedea pe uriaş maĭ liber.

— Foc iarăşĭ, strigă Vaillant. Suntem destul de aproape ca să putem trage mereŭ.

— Am să le daŭ o jumătate de duzină, zise fostul profesor de trombon.

— Ţin-te, uriaşule, ţin-te, prietene! Sosim! strigă Taxile.

Marinarul care se lupta acolo cu atât curaj, auzi el cuvintele marsiliezuluĭ? Cine ştie? Fapt este că duşmaniĭ luĭ ceĭ negri nu-ĭ pierdeaŭ nicĭ o lovitură.

Vaillant şi ceĭlalţĭ îşĭ urmaŭ tirul şi vedeaŭ pe Somalĭ căzând unul câte unul. Dar eraŭ atât de mulţĭ în cât frenezia lor sălbatecă nu scădea, cu toate că morţiĭ şi răniţiĭ deveniseră numeroşĭ.

Adunându-se într'o massă compactă se repeziră cu o furie monstruoasă contra omuluĭ care, singur, îĭ ţinea în respect, şi care trebuia să cadă. Incetul cu încetul nenorocitul fu adus până la ţărmul măreĭ, pe care-l avea în spate.

— Sărĭ în apă, băete, îĭ strigă marsiliezul, şi caută de ne ajunge. Iĭ potolim noĭ pe ăştia.

De data asta uriaşul auzise. Scuturându-se ca un câine ud, repezi în lăturĭ pe bandiţiĭ carĭ îl şi apucaseră de braţe şi de haine şi sări în apă.

In acelaş timp, o descărcătură generală oprea în loc pe ticăloşĭ carĭ deteră un ţipăt îngrozitor, văzând pe vre-o zece de-aĭ lor căzând şi scăpându-le acela pe care ar fi vrut să-l prindă viŭ şi să-l supună la cele maĭ marĭ chinurĭ.

După o scufundare dibace care-ĭ permise să scape de săgeţĭ, uriaşul înotă în spre şalupă, de unde porneaŭ chiemările cele maĭ variate şi maĭ pitoreştĭ.

In câte-va minute, ridicat de douăzecĭ de braţe puternice, era imbarcat.

— Mersi, zise el, când simţi sub picioare scândurile şalupeĭ. Viŭ de departe.

Landrin îl întrebă:

— Maĭ e cineva de scăpat la ţărm?

— Nu. Toţĭ morţĭ. Căpitanul, secundul, camaraziĭ, ucişĭ toţĭ sub ochiĭ meĭ. Cel din urmă acum zece minute. Pe bord însă maĭ e lume poate; aveam patru pasagerĭ carĭ mergeaŭ în Indiĭ.

— Şi unde vă e corabia?

— La vre-o patru nodurĭ.

— Eştĭ sigur că maĭ sunt în viaţă?

— Trebue să vedem asta, zise marinarul foarte liniştit. Şi apoĭ, eŭ nu plec aşa. Vreaŭ să iaŭ pe Micĭunica şi pe mama eĭ... Două mititele...

Landrin nu se putea codi. Şalupa rix.

care venise cu lopeţĭ, era acum sub presiune.

— Maşina înainte! comandă imediat Landrin, pe când Palangrote întreba pe naufragiat:

— Cum te chiamă şi de unde eştĭ?

— Sunt parizian şi mă chiamă Torix.

In câteva minute corabia înispată fu ajunsă. Ca o pisică, Torix cel dintâĭ se urcă pe bord. Zece marinarĭ, cu revolvere în mână şi cu securele la cingătoare, îl urmară repede şi după eĭ veniră Vaillant, cocoşatul, profesorul de trombon şi Palangrote.

Pe punte, vre-o douăzecĭ de Somalĭ prădaŭ. Câteva focurĭ îĭ puse pe goană.

Torix, fără să se sinchisească de bandiţĭ, alergase la cabine murmu-

rând cuvinte de îngrijorare; apoi, pătrunzând într'o cabină, strigă:

— Micşunică, eşti aci?

— Tori, o! Tori, răspunse un glas de copil, dulce ca o muzică...

— Mai e un Dumnezeŭ! suspină uriaşul; unde e mama ta?

— Mama? Nu ştiŭ.

Torix făcu lumină, se uită în jurul luĭ şi văzu o femee frumoasă întinsă pe scândurĭ, cu gâtul tăiat, neînsufleţită.

— Indrăciţiĭ! Aŭ omorât-o! urlă el. Trebue luată de aci, cu toate astea.

(Va urma).

priveliște, foarte frumoasă, dela serbarea Apelor.

Serbarea aceasta anuală a indo-chinezilor dovedeşte că acest popor a intrat într'o fază de progres relativ.

A.

DIN INDO-CHINA

SERBAREA APELOR

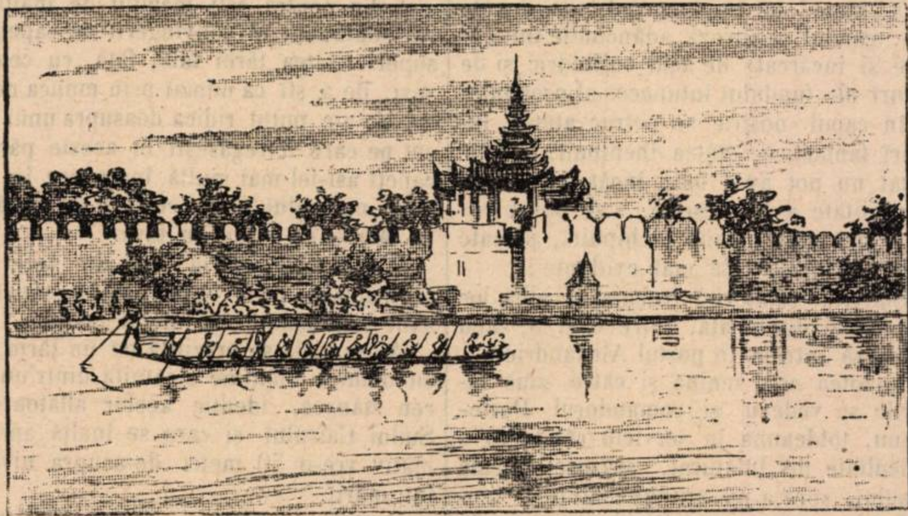
Odată pe an, populaţia indo-chineză de pe ţărmurile râuluĭ Mekong, organizează marĭ serbărĭ în cinstea... Apelor. Această populaţie, fără o religie bine definită, câştigându'şĭ cele trebuincioase vieţeĭ numaĭ de pe urma importuluĭ şi exportuluĭ care se face de regulă pe apele acestuĭ mare fluviu, are, din pricina aceasta, o adâncă veneraţie pentru... Apă. In consecinţă, cu concursul celor maĭ isteţĭ marinarĭ şi barcagiĭ, odată pe an, se dă o mare festivitate nautică.

Această manifestare a populaţieĭ constă în jocurĭ pe ţărm şi maĭ ales în curse făcute de zecĭ de marinarĭ în lotcĭ strimpte, a căror lungime variază între 50—65 de picioare.

Ilustraţia primă reprezintă una din aceste lotcĭ condusă de 40 de vâslaşĭ experimentaţĭ.

Pe malul Mekonguluĭ se profilează contururile maĭ multor vase europene ancorate în portul Saigon.

A doua ilustraţie ne arată o altă

DRUMUL SPRE ALEXANDRIA

Extragem din interesanta lucrare—*Bucureşti-Cairo*—a d-luĭ dr. Istrati, apărută în editura librărieĭ Alcalay, următorul prea frumos capitol:

Noaptea fu destul de liniştită, cât-va timp, până când în urmă, cu cât înaintam în archipeleag şi tot contra vântuluĭ de la Sud, care ne-a suflat necontenit în faţă până la Alexandria, vasul începu să fie mişcat destul de puternic, scoborându-se şi suindu-se cu partea cu care înainta (prora), mişcare care poartă numele de «tangaj».

Cum cabina noastră care era bine situată, avea paturile în direcţiunea lungimeĭ vasuluĭ şi capetele spre direcţiunea către care înaintam, cu tot corpul urmam mişcarea de tangaj a vasului, ast-fel că ne scoboram şi ne suiam alternativ cu capul de odată cu vasul.

Nu mult după aceasta, din când în când vasul se scobora sau se suia alternativ pe dreapta şi pe stânga, când corpul nostru urma în totul aceleaşĭ oscilaţiunĭ.

Aceste mişcărĭ poartă numele de «ruliurĭ»; vântul se auzea în acelaş timp destul de puternic şi marea era ceva maĭ agitată.

Aceste mişcărĭ de legănare şi dare în scrânciob, nu tocmaĭ plăcute, nu eraŭ prea accentuate pentru cine e maĭ deprins cu marea, dar pentru noĭ eraŭ destul de displăcute şi le simţeam destul de tare şi în noaptea precedentă când eşirăm în largul măriĭ din Dardanele, pentru a putea pătrunde în canalul de la Tenedos.

A doua zi vasul făcând aceeaş gimnastică, găsirăm maĭ prudent a sta culcaţĭ în cabină, de oare-ce ştiam din experienţă, de pe uscat, că poziţiunea culcată, graţie căreia creerul este udat cu sânge, maĭ uşor, combate orĭ-ce anemie cerebrală.

Nu pot zice că am suferit mult, dar am avut sentimentul nesiguranţeĭ şi neliniştei şi neputinţa de a merge saŭ mânca fără ca stomacul să'şĭ îndeplinească capriciile sale.

Spasmurile diafragmuluĭ, care provoacă golirea stomacului, sunt foarte puternice şi în ce mă priveşte nu am reuşit a le stăpâni, de cât numaĭ stând culcat pe partea dreaptă şi comprimând cu putere stomacul.

Personal cred chiar că este mult maĭ bine a nu mânca, de cât a mânca inutil.

Boala de mare de sigur că este produsă prin maĭ multe cauze şi că în prima

linie teama de naufragiu, frica chiar de a nu te găsi răul, şi nestabilitatea punctelor de reazim, ce aĭ contribuesc foarte mult la aceasta.

S'a indicat nenumărate metode şi medicamente, dintre carĭ unele aŭ în vedere o persoană şi altele pe întreg cercul persoanelor ce călătoresc.

Pentru vasele noastre carĭ nu pot primi altă modificare şi care aŭ suficient curent electric, nu s'ar putea întrebuința, de cât fotoliul tremurător introdus acum în urmă pe vasul Patricia, care face parcursul între Hamburg şi America, şi pe Peleginul care merge în canalul Mânecei şi marea de Nord. Fotoliile acestea sunt datorite Societăței electrice «Sanitas» din Berlin.—Se pare că bolnavul care este mişcat astfel de către electricitate prin scaunul oscilator saŭ maĭ bine zis tremurător, poate să stea pe punte liniştit şi chiar să se hrănească.

Mijlocul însă cel maĭ eficace este întrebuințarea aparatuluĭ datorit inginerului Otto Schlich de la linia Lloyd din Hamburg, şi care poartă nume de «giroscop».

Grație acestuĭ aparat, a căruĭ descriere se găseşte în «La Nature» din 19 Ianuarie curent (No. 1756), întreg vasul capătă o stabilitate ast-fel în cât este sustras mişcărilor de tangaj şi rulagiu, şi toțĭ călătoriĭ, pot să meargă fără nicĭ o teamă.

«Giroscopul» consistă dintr'o roată volantă, orizontală, de un diametru de 4 m. şi de o greutate de 10 tone pentru un vas de 6 miĭ.

Acest volant, suspendat într'un cerc eliptic care la rândul luĭ stă înfipt numaĭ prin 2 osiĭ în mod vertical, se roteşte cu iuțeală grație unuĭ curent electric.

Această rotațiune şi suspendare aproape a la Cardan, fac ca valul, după rezultatul experiențelor obținute să fie equilibrat astfel în cât mişcarea valurilor să nu'l supere şi prin urmare şi pe călător, cât de puțin.

Ar fi de dorit ca serviciul nostru maritim, la nouile comande de vase pentru călătorĭ, să ție seamă de aceste nouĭ instalațiunĭ, astfel în cât să facă cât maĭ plăcută călătoria pe Marea Neagră, care adesea lasă foarte mult de dorit, şi atuncĭ nu va maĭ fi nevoe de acele micĭ vase indispensabile, dar displăcute la vedere, care se atârnă la paturile călătorilor în suferință !..

Dacă răul de mare, de care puteam să sufer de sigur maĭ mult, a fost aşa de neînsemnat, cauza residă de sigur şi în aceea că vasul «Împăratul Traian» este de o mare curățenie, paturile cât se poate de comode, cabinele relativ destul de marĭ şi ceea-ce este esențial, e că ventilațiunea este perfectă, ast-fel că nicĭ aerul viciat, nicĭ odorile displăcute, atât de nepriincioase în cazul de față, nu pot să se menție în ast-fel de condițiunĭ.

In tot timpul zileĭ pe cât puteam să mă scol spre a privi pe fereastră, vedeam la stânga vasuluĭ insule carĭ se succedaŭ, stâncoase şi cu aspectul galben al pământuluĭ sterp saŭ pe care vegetațiunea era oprită din cauza erneĭ.

Ast-fel am plutit 34 de ore,—două nopțĭ şi o zi.

La un moment dat avuĭ şi la dus şi la întors o senzațiune curioasă, care îmĭ producea impresiunea că vasul plutește pe o apă cu mult maĭ adâncă. De fapt am călătorit în Mediterana într'un punct unde adâncimea măreĭ atinge treĭ miĭ de metri.

Orĭ-ce s'ar zice, nu e plăcut lucru să ştiĭ că pluteştĭ cu un vas fragil pe o adâncime care reprezintă de zece orĭ înălțimea turnuluĭ Eifel.

Şi'mĭ reamintesc din copilăria mea că aceeaş impresiune o aveam când, fie lângă Iaşĭ pe lacul Ciriculuĭ, fie pe Siret la Radomireştĭ, lângă Bacău, pluteam cu barca într'o apă maĭ adâncă de cât în una în care vedem aproape de tot fundul eĭ.

Probabil că această enormă pătură lichidă, elastică şi supusă vibrațiuneĭ, răspunde într'un alt mod violențeĭ ce i se face, de vasul în mişcare, după condițiunile pe carĭ le întruneşte.

Se poate să fie numaĭ o impresiune greşită sau ca aceasta să se observe, numaĭ în anumite condițiunĭ, o transmit totuş acelora ce vor avea posibilitatea şi bunavoință a o controla.

Ea prea ne da senzația că vasul este săltat de jos în sus şi că pluteşte, întâmpinând o rezistență maĭ mică decât în părțile unde adâncimea este maĭ puțin mare.

Celor ce sufer de insomnie, celor ce au imaginațiunea maĭ aprinsă şi carĭ au citit şi despre fapte ştiințifice şi lucrărĭ a la Jules Verne, nu am decât să le recomand călătoria noaptea pe o mare agitată, însoțită şi de puțin rău de mare.

O, atuncĭ pe când corpul este dus de vas, gândul scrutează adâncimile întunecate şi încărcate de acid sulfhidric şi de sărurĭ ale funduluĭ întunecos al oceanuluĭ şi în capul nostru se petrec atâtea lucrurĭ fantastice, atâtea închipuirĭ carĭ pe uscat nu pot avea loc, încât dacă ar fi posibilitate a le descrie, s'ar putea citi cele maĭ năsdrăvane închipuirĭ, plecate dela realitățile cele maĭ evidente !

Sfârşitul călătorieĭ trebuia să aibă loc a doua zi dimineața, între 6 şi 8, când urma să intrăm în portul Alexandrieĭ.

Noaptea era senină şi către ziuă farurile se vedeau şi comandorul Periețeanu, totdeauna în serviciu când era o dificultate de înlăturat, scăzuse iuțeala vasuluĭ, spre a nu ajunge înainte de timpul fixat pentru ca pilotul să nu poată eşi înainte.

Nu avurăm însă noroc de data asta, căcĭ în o jumătate de oră tot văzduhul se acoperi de o ceață atât de întinsă, încât de-abia se vedea la câțiva paşĭ şi astfel nu maĭ puturăm să înaintăm de loc şi vasul fu nevoit să ancoreze. Aveam o adâncime de 30 metri. Intrarea portuluĭ era imposibilă şi astfel stăturăm pe vas pînă după amiazĭ, când cerul în fine se limpezi din nou. Astfel de brume nu sunt tocmaĭ dese la Alexandria şi ele au loc tocmaĭ când încetează vânturile de Sud de a sufla cu putere, dar trec încă destul de iute pentru a duce asupra măreĭ vaporiĭ de apă ce se adună asupra bălților din deltă şi carĭ au o mare întindere.

Pentru mine ziua aceasta, ca şi aceea petrecută maĭ în urmă în carantina din Clisomene, au constituit singurele zile de odihnă trupească din cele 12 cât a durat excursiunea, dar au avut un rău că ne-au scurtat timpul de şedere în Cairo, reducându-l la 3 zile, din 5 cât am fi dorit să stăm.

Era tocmaĭ ziua de Crăciun, pe care am petrecut-o altfel destul de veselĭ, la intrarea portuluĭ Alexandria, pe vasul «Traian» şi gândindu-ne la cele din țară.

E curios de a constata cum iubirea de țară creşte—cred la toțĭ—în raport direct cu cât te depărtezĭ maĭ mult de ea. Părțile frumoase şi alese ale acesteĭ admirabile Româniĭ par că se degajază atuncea din nimicnicia viețiĭ curente şi se înalță tot maĭ senine, maĭ frumoase, maĭ impunătoare, tocmaĭ ca piscurile adevăratelor înălțimĭ văzute din depărtare.

Şi dacă sunt contra banilor cheltuițĭ în călătorie, fără scop şi de oamenĭ fără sentimente şi pregătire, însă cât înalță aceste călătoriĭ inimele celor bunĭ, fac ca iubirea de țară să devină maĭ întinsă, şi fi-va călătoria făcută orĭ la Apus, orĭ spre Răsărit, sau în orice altă direcțiune, cât de mult poate să folosească ea țăriĭ dacă cel ce o face cugetă şi ştie să observe. Călătoria în occident maĭ are şi darul de a te face să constațĭ cu regret oarecare stare inferioară aflătoare la noĭ, aicĭ din contră eştĭ măgulit de înălțătorul sentiment al convingeriĭ ce capețĭ de superioritatea țăreĭ tale, față cu cele ce vezĭ, de a şti că numaĭ prin munca noastră ne-am putut ridica deasupra unuĭ trecut pe care îl regăseştĭ în aceste părțĭ şi capețĭ ast-fel maĭ multă încredere în viitorul neamuluĭ şi în cele ce urmează să fie făcute pe viitor în țară.

Portul Alexandria este din cele maĭ periculoase prin numeroasele stâncĭ ce sunt împrăştiate în fundul măreĭ.

Alexandria se prezintă pe un țărm jos, cu o mică înălțime alcătuită dintr'un teren stâncos, identic acelor aflătoare la Sudul Cairuluĭ şi care se înalță aproximativ vre-o 50 metri de-asupra niveluluĭ măriĭ.

Portul este foarte mare şi e apărat, în dreapta sa, printr'un dig lung, care nu pare nicĭ terminat, nicĭ făcut cu îngrijire ; la punctul de plecare al acestuĭ dig este un palat chedivial şi cazarme ; oraşul întinzându-se mult maĭ departe, în stânga, pe țărmul măriĭ.

Se văd case marĭ, tramvaiurĭ electrice şi totul îţĭ dă impresiunea unuĭ oraş nu numaĭ în transformare, dar în perioada uneĭ marĭ desvoltărĭ, astfel că şi în port şi în oraş se lucrează foarte mult. De câţĭva anĭ suprafaţa pe care s'a întins oraşul este colosală şi terenurile capătă pe zi ce trece o valoare necunoscută pînă acum în aceste localităţĭ.

Vasul nostru ajunge de regulă cu câte-va ore înaintea L'oydului, ast-fel în cât poate să tragă la mal, debarcarea este cu mult maĭ plăcută.

Ajunşĭ însă cu multe ore maĭ în urmă şi Lloydul sosind la timp, a trebuit să ne oprim în mijlocul portuluĭ, ast-fel în cât dacă puteam să ne dăm seama maĭ bine de vederea generală a portuluĭ nu e maĭ puţin adevărat că debarcarea cu bărcĭ fu foarte displăcută.

Indată ce vasul întră în port şi înainte ca el să se oprească, zecimĭ de bărcĭ se întreceaŭ ca să poată ajunge maĭ curând la scările vaporuluĭ.

Fieşte-care văslaş căuta să înlăture şi să întreacă pe concurentul său, cu toţiĭ se înjuraŭ ; pe când oamenii hotelurilor strigaŭ la călătorĭ în toate limbile numele hoteluluĭ, făcând semne prieteneştĭ, par'că te cunoşteau de un secol şi căutând par'că a te asigura de priceperea şi protecţiunea lor.

Sgomotul era infernal şi tabloul foarte hazliu. El deveni însă nesuferit când toţĭ aceştĭ misiţĭ escaladară cum' putură vasul, ceea ce-mĭ reamintea atacul corăbiilor de către piraţĭ şi izbindu-ne, căuta fireşte—care cu «pardon musie» şi aşa maĭ departe, să intre prin cabine şi fie-care se înfaşte bagajele ce găsea.

Din fericire pentru noĭ, mi se indică o barcă maĭ sigură ; încredinţând bagajele noastre personaluluĭ eĭ, aceştia ne ajutară şi la scoborât. Scoborârea e dificilă chiar pentru un acrobat, căcĭ e greŭ de a te putea strecura printre valisele ce se aruncau din toate părţile şi de a'ţĭ ţine echilibrul printre aceştĭ nepoftiţĭ solicitatorĭ, pentru ca în urmă să sărĭ din barcă în barcă până ce găseştĭ în fine pe aceea cu bagajul d-'ale. In acest timp toate aceste bărcĭ saltă pe întrecute în jurul vasuluĭ.

Noroc că marea era ca un lac, astfel în cât toate se petrecură fără incident şi barca noastră plină de persoane şi bagaj putu după 20 minute, să ajungă la mal în dreptul vămiĭ.

Călătoriĭ trebue să fie foarte atenţĭ cu bagajele lor, căcĭ adesea riscă a nu se maĭ întâlni cu ele ; aceasta se şi întâmplă, de astă dată, cu o familie avută Ruso-Americană, un fel de prinţ moscovit cu soţia din America, care jucaŭ tot timpul «Bridge» pe vas, şi care pierdu cu această ocazie o valisă mare cu obiecte de valoare care a fost subtilisată întru'n mod neînchipuit.

Dacă călătorul nu ar fi grăbit a se scoborî şi dacă ceasurile nu i-ar fi socotite, de sigur că ar fi instructiv pentru el să stea ceva maĭ departe pentru a privi această *harmalaie* de oamenĭ luptând cu disperare pentru a câştiga douĭ francĭ, căcĭ adesea nu duc decât o singură persoană la mal.

Imbrăcămintea lor variată, diferenţa lor de culoare, de rasă şi de naţionalitate, vorbirea lor poliglotă, cu fraze scurte, cu o voce guturală, caracteristică raseĭ arabe şi însoţite de gesturĭ şi o mimică pe cât de expresivă, pe atât de caraghioasă, ca să mă servesc de o expresiune locală, fac toate acestea să ne prezinte o viaţă nouă, într'un decor special şi neobişnuit nouă.

Formalităţile vămeĭ la Alexandria nu sunt de *formă*.

Funcţionariĭ mi s'au părut pricepuţĭ, şi erau prezentabilĭ şi'şĭ îndeplineau misiunea lor cu convingere şi în cunoştinţă de cauză.

In acelaş timp erau cuviincioşĭ şi am căpătat impresiunea la dus şi întors şi după cele ce am aflat în urmă, că sunt cinstiţĭ şi că «bacşişul», de altfel foarte răspândit în Egipt, pentru micile serviciĭ, nu joacă nicĭ un rol la vama lor, ceea ce 'ĭ face să se deosibească de vama din Constantinopol, recunoscută pentru modul său de a proceda.

In Alexandria există maĭ mulţĭ românĭ, între carĭ inginerul Popovicĭ, care se află acum la Ismailia, pe canalul de Suez, în serviciul uneĭ companiĭ de drum de fier.

Avem acolo şi o agenţie şi chiar cu noĭ călătorea un funcţionar al serviciuluĭ maritim, trimes pentru prima dată în acea localitate.

Atrag chiar atenţiunea serviciuluĭ maritim român asupra mareĭ scumpete din Alexandria şi asupra faptuluĭ că acest funcţionar primea în mână numaĭ 190 leĭ, sumă cu mult inferioară necesităţilor vieţeĭ, maĭ ales în raport cu situaţia sa.

Aflasem că este acolo o firmă română şi care nu'mĭ fu surprinderea când, eşind din port pentru a trece prin oraş, la stânga primeĭ stradele maĭ importante, văzuĭ firma uneĭ cafenele-restaurant : Herman Binder, la dorobanţul român.

După câte am aflat «Dorobanţul român» fugise din ţară tocmaĭ din cauza dorobănţieĭ. Alţiĭ spun însă că şi-ar fi făcut serviciul militar. Orĭ cum ar fi, graţie luĭ există o firmă română şi matelotiĭ noştri, precum şi călătoriĭ muncitorĭ se întrunesc în prăvălia luĭ şi capătă acolo desluşirile necesare.

Viaţa publică în Alexandria este maĭ întinsă ca în Constantinopol şi Smirna ; lumea trăeşte ca în Europa şi velocipedele şi automobilele sunt foarte numeroase.

Oraşul Alexandria este în transformaţie ; are tramvaie numeroase, hotelurĭ bune, strade destul de largĭ şi incontestabil că pentru Orient maĭ ales este un oraş curat.

Bine înţeles că prima impresie de a vedea fesurile, circulând cu iuţeală, pe capete grave, duse de velocipede, te fac să zâmbeştĭ.

Poşta însă nu e numaĭ egipteană, c ca şi în Turcia, maĭ toate Statele îş au poştele lor.

(Va urma).

FIARELE IN ZULULAND

MOARTEA LUI MAKEDAMA

Dacă leul a dispărut de tot din Algeria, dacă el nu s'arată de cât foarte rar, la nordul continentuluĭ Negru, domneşte însă în numeroasele districte ale Africeĭ australe unde rătăceşte în cete. Lista victimelor luĭ se măreşte maĭ în fie-care săptămână.

Se ştie că acum vre-o câţĭ-va anĭ o miscare de revoltă isbucni printre Cafri şi Zuluşĭ. Spaima care se manifestase în populaţiunea albă din Natal şi Orange se linişti apoĭ ; dar câte-va bande de negri se ţineaŭ încă rebele, protejate fiind contra urmăririlor pionierilor englezĭ de urcuşurile aproape inaccesibile ale platourilor ţăreĭ lor. Printre aceştia s'a întâmplat dramatica scenă ce povestim maĭ jos :

Makedama era unul din rariĭ zuluşĭ carĭ aŭ admirat de aproape civilizaţia europeană. Fiul unuĭ şef de viţă regală, el frecuentase timp de câte-va lunĭ o şcoală din Durban. Gustul de călătoriĭ, pasiune foarte rară la Africanĭ, se înrădăcină într'însul şi într'o zi se îmbarcă pentru Liverpool. I se făcu onorurĭ în Englitera, Englezĭĭ sperară că la întoarcere în ţara luĭ va atrage pentru Anglia simpatiile compatrioţilor săĭ.

Dar se înşelară amar ! Revenind în Zululand, Makedama după ce stătuse timp de douĭ anĭ in Anglia, se lasă sedus de teoriile misionarilor etiopenĭ, o sectă misterioasă a căreĭ origină datează de vre-o 20 anĭ, înfiinţată fiind de vre-o câţĭ-va pastorĭ negri din Statele-Unite şi carĭ visau constituirea unuĭ imperiŭ negru in Africa australă. De unde se şi produseră turburările de care am vorbit maĭ sus. Makedama socoti că ceasul războiuluĭ sfânt sunase, în sfârşit. Adunând vre-o 20 de tinerĭ entusiaştĭ el parcurse Zululandul predicând revoluţia.

Dar execuţia sumară a maĭ multor Cafri din Natal opri din avântul lor pe revoltaţĭ, şi Makedama fugi în busk cu maĭ mulţĭ credincioşĭ aĭ luĭ. De la dânşiĭ s'a aflat maĭ târziu sfârşitul acestuĭ Spartacus modern. Gonită fiind de soldaţiĭ englezĭ şi de călăuzele zuluse în solda guvernământuluĭ din Camica ceată se refugiase în munţiĭ inaccesibilĭ carĭ formează frontiera cu Swatziland. Intr'o seară campamentul fu prins de emoţiune de răgetele unuĭ leŭ, care ascuns în ierburile înalte s'apropia în

sărituri repezĭ. Se înarmară cu zagaile lor şi se puseră în defensivă fără a şti din care parte se va produce atacul.

Pe neaşteptate fiara apăru pe o colină puţin maĭ ridicată, la vre-o zece metri depărtare de dînşiĭ. (Vezĭ ilustraţia).

Era un leŭ superb, de o mărime gigantică; şi cu toate că zuluşiĭ eraŭ obişnuiţĭ de micĭ să lupte cu astfel de fiare, de astădată eĭ simţiră un fior de spaimă. Văzură însă că fuga devenise imposibilă: singurul lucru maĭ bun era de a da ochĭ cu monstrul. Din nefericire răsculaţiĭ, în graba lor, îşĭ lăsaseră în Kraal puştile şi revolverele.

Makedama dete repede un ordin, pe care camaraziĭ săĭ îl executară fără a'l discuta. Se grupară compact, formând ca un scut de fier din vârful zagaielor lor. Numaĭ aşa ar fi putut rezista teribileĭ ciocnirĭ ce urma să se producă şi care în felul acesta avea să rănească mortal pe fiară.

Dar ordinul dat de Makedama nu a fost executat până la capăt.

In momentul când leul făcea o săritură prodigioasă, răgetele luĭ înfricoşătoare slăbiră curajul a douĭ tinerĭ războinicĭ, carĭ pierdură sângele rece şi se depărtară, producând desordine în restul ceteĭ. Când leul se abătu asupra lor numaĭ vârfurile a două zagaie se înfipseseră în corpul săŭ, iar ceĭ douĭ oamenĭ carĭ ţineaŭ aceste arme, căzură la pământ ameţiţĭ, dinaintea leuluĭ, care n'avea decât să întindă laba spre a'ĭ sfâşia.

Makedama, neascultând decât de curajul săŭ, îşĭ repezi spre leŭ lancea, ce se înfipse în corpul fiareĭ, dar căzu ameţit.

Leul era rănit mortal; se ştie cât de primejdioasă e agonia marilor feline. Cu toate că pierduse sânge în abondenţă, leul maĭ avu puterea să se arunce asupra tânăruluĭ şef şi să'ĭ apuce ceafa între fălcile sale.

Zagaiele războinicilor uciseră fiara. Dar ce maĭ însemna victoria lor acuma?

Tânărul zulus, care sperase să scape rasa luĭ de jugul englez, nu maĭ era decât un cadavru.

Trad. de **A. Bensim.**

PIERRE MAEL

PIRAŢII SONDULUI

— Urmare —

,,Piarrick îi aruncă între picioare un laţ legat de un catarg şi astfel îl trânti la pământ şi cât ai clipi din ochi îl legă cot la cot.

,,In timpul luptei, barca cea mare fu avariată. O şrapnea sparse marginea în dreptul liniei de plutire. Secundul meŭ fu silit dar să-l lase pe uscat, pentru a căuta să astupe spărgătura. Pe când se efectua această operaţiune, piratul păzit de douĭ marinarĭ, încercă, deşi rănit, să-şĭ rupă legăturile.

— Zicĭ că era rănit?

— Da. Rana trebuie să fi fost dureroasă, fiind că era subţioară. Dar vulvulpoiul ştia bine ce soartă îl aşteaptă. Stia că în curând i se va pune cravata de cânepă la gât şi va fi spânzurat fără milă. Nu cred să-ĭ fi fost frică de moarte; dar la astfel de naturĭ, instinctul de conservare există ca şi la alţiĭ, şi, pre legea mea, să purtă astfel încât izbuti să-şĭ deslege mâna dreaptă şi angajă o luptă cu ceĭ douĭ matelotĭ, o luptă care ameninţa o clipă să se întoarcă în favoarea corsaruluĭ.

V.

Cum a scăpat Phil Rover

— Oamenii meĭ izbutiră să-l lege din noŭ. Atuncĭ, pentru a'şĭ redobândi libertatea încercă alte mijloace. Se oferi banĭ, voind să-ĭ conrupă, făgăduindu-le în acelaş timp să-ĭ va face ofiţerĭ pe bordul corăbiilor sale. Marinariĭ, să înţelege, nu aŭ primit propunerile luĭ. Secundul meŭ i-a spus, de altmintrelea că-ĭ va pune un căluş în gură dacă va maĭ indrăzni să vorbească.

— Secundul tăŭ nu i-a luat un prim interogator?

— Rover a refuzat să răspundă la întrebările puse.

,,El îşĭ rezervă dreptul să vorbească în faţa consiliuluĭ de războĭ care trebuia să-l trimită pe lumea cealaltă.

Un moment păru că leşină.

Un om îĭ turnă în gură câteva picăturĭ de tafia. Corsarul îşĭ veni în fire şi începu să fixeze pe marinar ca şi cum ar fi voit să-l magnetizeze.

— Drace! Ştiĭ comandante că un om ca acesta era capabil să se facă stăpân pe tânărul tăŭ secund. Medicina, o ştiĭ, constată astăzĭ cazurĭ extraordinare de putere magnetică.

— Cred. Marinarul mi-a spus că s'a simţit de odată turburat şi fu silit să lege ochiĭ banditului. Trebue să-ţĭ spun, că chiar eŭ însumĭ, simţeam un fel de stinghireală, ca şi cum aş fi suferit o sugestiune, orĭ de câte orĭ privirea luĭ Rover să adâncea într'a mea.

,,Dar să reviu la povestire. Când barca a fost separată, am transportat pe corsar în ea care de altmintrelea nu a făcut nicĭ o împotrivire. Fu solid legat pe o bancă de dinapoĭ şi trecerea s'a făcut fără nicĭ o întâmplare, şi fără ca banditul să zică o vorbă saŭ să se plângă o singură dată.

— Fără îndoeală, Rover maĭ nădăjduia încă în steaua sa?

— Avea dreptate să nădăjduiască, te veĭ convinge.

,,Astfel mi-l aduseră.

,,Era galben, de sigur, ştiind de maĭ înainte ce-l aşteaptă.

,,Intr'adevăr era păcat de sacrificat un asemenea voinic, dar legea o cerea; ea este aspră dar dreaptă.

,,L'aşĭ fi spânzurat fără pic de milă. Almintrelea ce matelot! Maĭ nalt de şase picioare, cu membre atletice, un cap extraordinar de inteligent, frumos chiar. Acest păcătos vorbea franţuzeşte ca şi noĭ căcĭ îmĭ răspunse la prima întrebare: —

— Tu ştiĭ ceea ce te-aşteaptă?

— Ştiŭ.

— Ticălos ce eştĭ, îĭ ziseĭ. Un francez carĭ atacă pe fraţiĭ luĭ? Tu nu meriţĭ un pic de milă.

,, — Nu sunt francez.

,, — Minţĭ!

,, — Nu mint, sunt american, Jankeŭ.

,, — Să isprăvim odată; nu am vreme de perdut. Cum te chiamă?

,, — Phil Rover.

,,Numele acesta răsună în urechile mele ca o lovitură de tun. El îmĭ redeşteptă o sumedenie de amintirĭ! Tatăŭ meŭ grav rănit la Trafalgar, lăsat ca mort pe puntea corăbieĭ care se cufunda, lovit de patru de gloanţe, fu scăpat de un marinar din escadra spaniolă. Şi acest marinar se numea Phil Rover. El fusese aliatul nostru în teribila luptă cu Nelson...

,,Şi eŭ eram chemat, fiul ofiţeruluĭ scăpat, să judec, să condamn şi să execut pe fiul salvatoruluĭ săŭ.

,,O luptă straşnică se porni în sufletul meŭ. Recunoştinţa pentru binefacerea făcută lupta înpotriva ororeĭ crimeĭ. Imĭ ziseĭ că poate nu era de cât o ciudată potrivire de nume. Poate că nu exista nicĭ o legătură între acest bandit şi loialul soldat de la 1805?

Totodată dorinţa era prea mare, nu putuĭ rezista trebuinţeĭ de a-mĭ împrăştia îndoiala.

,, — Ascultă! îĭ spuseĭ mizerabiluluĭ. Te numeştĭ Phil Rover. Soarta ta depinde de francheţa declaraţiunilor pe carĭ mi le veĭ face; răspundeve'mĭ întrebărilor pe carĭ ţi le fac.

,,El avu un surîs despreţuitor.

,, — Ce întrebărĭ? Par'că nu ştiĭ tot ceea ce trebue să ştiĭ? Ţi-am spus numele meŭ. Sunt un pirat. Am perdut partida. Spânzură-mă.

,, — Nu! ziseĭ, nu-ĭ numaĭ atâta. Mi-aĭ spus că eştĭ american?

,, — Da, o repet; dar am trăit mult timp în Franţa. Aci mi-am şi luat brevetul de căpitan al serviciuluĭ de mesageriĭ.

,, — Nu se acordă acest rang de cât francezilor.

,, — De sigur. Insă pe lângă că eŭ sunt născut în Franţa, ceea ce-mĭ da drept de vot la două-zecĭ şi unul de anĭ, apoĭ mă maĭ bucuram de drepturile moştenite de la tatăl meŭ, care, de şi american, se luptase pentru ţara voastră.

,,Inima-mĭ bătea puternic. Nu mă înşelasem. Sudoarea îmĭ scălda fruntea.

,, — Carĭ drepturĭ? îl întrebaĭ cu o voce schimbată.

,,Sprâncenele prizonieruluĭ se încruntară.

,, — Dar la urma urmeĭ ce te interesează toate aceste?

,,Nu-mĭ place să vorbesc despre asemenea lucrurĭ. Puţin te importă!

— Din potrivă, mă interesează foarte mult. Destinul tăŭ atârnă de ceea ce îmĭ veĭ spune.

,, — Ah! făcu el cu neîncredere.

,,Indepărtaĭ pe oamenii de pază şi rămăseĭ cu piratul. Reînoiĭ întrebarea mea.

,, — Ce drepturĭ avea tatăl tăŭ?

,,El îmĭ răspunse fără codeală:

,, — Tatăl meŭ a servit sub amiralul Gravino. Un decret al împăratuluĭ acordă, în 1806, dreptul de cetăţenie franceză străinilor carĭ, înrolaţĭ în diviziunea spaniolă, maĭ rămăseseră în viaţă după desastrul de la Trafalgar.

,, — Bine! Şi cum se numea tatăl tăŭ?

— Ca şi mine, Phil Rover.

,,Tremuram de emoţie. Banditul vedea tulburarea mea, dar nu ştia care-ĭ pricina.

,, — Ştiĭ tu cum mă numesc? îl întrebaĭ.

,, — El surîse.

,, — De unde vreĭ să ştiŭ?

,,Atuncĭ nu maĭ ezitaĭ. Era vădit că omul acela nu minţea.

,, — Ascultă, îĭ ziseĭ, dacă te-aş erta, veĭ renunta la viaţa aceasta de întâmplărĭ?

,,Privirea sa deveni drăcească.

,, — Mi-ar fi foarte greŭ.

,, — Fie! Cu atât maĭ bine. Nu-ţĭ impune nicĭ o condiţiune. Uite: aĭ putea tu cu un cuţit să-ţĭ taĭ legăturile şi aĭ putea tu înnot să ajungĭ până la ţărm?

,,El îmi răspunse scurt:

,, — Da.

,, — Veĭ avea de furcă cu rechinii.

,,El surîse din noŭ.

,, — Iĭ cunosc. Cu atât maĭ răŭ pentru dânşiĭ. Dealmintrelea, va apărea şi hula.

,,Intr'adevăr, o repede mişcare a valurilor dădu o uşoară legănare *Bissonuluĭ*.

,,Apoĭ i-am zis următoarele:

,, — Phil Rover, tatăl tăŭ, a scăpat pe tatăl meŭ la Trafalgar. Eŭ mă numesc Jacques de Kerbarr. Te ert, dar dreptatea trebue respectată.

,,Iţĭ voĭ lega mâinele şi picioarele şi te voĭ arunca în mare.

,, — Bine, îmĭ răspunse el, iţĭ mulţumesc!

,,Şi-ĭ dăduĭ un pumnal.

,, — Ţine arma aceasta şi Dumnezeŭ să te erte. Reaminteşte-ţĭ însă că mi-am plătit datoria, şi eŭ nu plătesc de două orĭ.

,,— Imĭ voiŭ aduce aminte.

,,Chemaĭ mateloţiĭ:

,, — Să-l legaţĭ bine pe omul acesta şi să-l aruncaţĭ peste bord.

,,Banditul încercă un fel de opunere, dar ordinul fu executat cu promptitudine deplină.

,,Văzuĭ pe mizerabil cufundându-se în valurĭ. Un enorm rechin se luă după dânsul. Pe urmă nu maĭ văzuĭ nimic. Luna se ascunse într'un nor. O nelinişte îmĭ tulbură sufletul. Mă achitasem oare cu adevărat de datoria mea de recunoştinţă?

Kerbarr se opri, era mişcat de aducerea aminte a acesteĭ drame.

— Iată istoria, scumpul meŭ doctor. Eĭ bine? Cum mă judecĭ?

Barthez era cu ochiĭ în lacrimĭ.

— Nu mă întrebĭ serios, amicul meŭ; nu pot de cât să admir o generozitate din nenorocire atâta de răŭ întrebuinţată.

Apoĭ adăugă:

— Acum înţeleg de ce piratul s'a sustras de la o a doua întrevedere, fără a răspunde împuşcătureĭ mele.

— Ce dracu! Iţĭ explicĭ în deajuns că nicĭ un motiv nu m'ar fi putut opri de a'l prinde.

VI.

Ceea ce ar fi putut fi Phil Rover

Ceĭ doĭ tinerĭ se ridicară şi luară drumul către oraş. O tăcere plină de reverie iĭ înconjura. Mergeaŭ braţ la braţ, pradă gândurilor lor.

Jean, cel dintâĭ reluă conversaţia.

— Ciudat destinul acestuĭ corsar! American prin naştere, francez prin educaţie, fiul unuĭ brav, înzestrat cu darurĭ fizice şi intelectuale şi posesorul unuĭ titlu care i-ar fi asigurat o carieră cinstită.—căreĭ pasiunĭ întunecoase oare a cedat el pentru ca să ajungă până la acest grad de infamie?

Şi întrerupându-se o clipă:

— Voĭ doctoriĭ, urmă el, sunteţĭ maĭ mult saŭ maĭ puţin criminalĭ. Credeţĭ voĭ în oare-carĭ iresponsabilităţĭ morale carĭ ar da rezonul intim al crimelor celor maĭ objecte?

Barthez înclină capul.

— Nu, zise el, în principiŭ o tăgăduesc. Experienţa nu a dat nimic concludent în favoarea teorieĭ.

Bătrâna morală are totdeauna dreptate împotriva explicaţiunilor maĭ mult saŭ maĭ puţin subtile a partizanilor inconştienţeĭ.

— Ah! reluă Kerbarr, o mulţime de lucrurĭ se cuprind în flacăra adevăluĭ. Bandiţiĭ aceştia, aceştĭ monştri aĭ civilizaţiuneĭ, duc o viaţă plină de pericole şi pe deasupra plină de emoţiĭ puternice. Eĭ îşĭ joacă viaţa în fiecare zi pe o aruncătură de zar, şi-o dispută elementelor, bestiilor pădurilor, oamenilor. Se povestesc minunĭ despre bogăţiile lor. In duşmănie cu lumea, eĭ fac ca societatea să se supue legilor lor, legea talionuluĭ. Peşterile lor sunt pline de aur; aŭ sclavĭ care-ĭ servesc în tainicile lor retragerĭ, şi printre aceştĭ sclavĭ, femeĭ, fete tinere, copiĭ pe care-ĭ smulg de la sânul părinţesc.

— Adevărat! Zise doctorul.

Kerbarr făcu un semn de îndoeală.

— Acestea sunt cel puţin povestirile indigenilor. Uniĭ din mateloţiĭ noştri le întăresc cu spusa lor. Uite ce mi s'a întâmplat mie.

— Ce anume?

— Piarrick, de care ţi-am vorbit deja, se duse pe uscat a doua zi, singur, voinic precum îl ştiĭ. Lipsa luĭ dură treĭ ceasurĭ. Când se reîntoarse era crestat de tăeturĭ saŭ maĭ bine zis sgâriat pe faţă şi aducea un voluminos pachet subţioară.

,,Când l'am întrebat sever cine l'a adus în starea aceasta, el mi-a răspuns:

— Nu a fost cu voea mea comandante. Am vrut să văd cum locuesc aceştĭ câinĭ şi am căzut într'un grup de femeĭ care m'aŭ sfâşiat cu ghiarele lor de care cu greŭ m'am descotorosit. Printre ele era una moartă, o drăguţă fată, pe legea mea, albă, cu doĭ copilaşĭ care plângeaŭ alăturea; am luat pe micuţiĭ şi vi i-am adus.

,,Şi cu o mare băgare de seamă, puţin obişnuită aspreĭ sale naturĭ, depuse pachetul pe punte.

,, — Inimă bună ce eştĭ! i-am zis foarte mişcat.

,,Bivolul acesta aduse pe spatele săŭ, într'o cuvertură de lână, două drăguţe păpuşele, doĭ copiĭ, englezĭ, după aparenţă, ca de zece saŭ unsprezece lunĭ. Cum nu aveam doică pe vapor, i-am lăsat pe uscat la Pondichery, în seama surorilor de caritate.

Barthez îl întrerupse:

— Şi tu nu aĭ vizitat insula?

— N'am avut când. Totuşi ne-am apropiat de ţărm unde am găsit un sat incendiat şi pustiu. Pământul era de curând răscolit. Se înmormântase ca vre-o cincisprezece femeĭ şi copiĭ pe carĭ tâlhariĭ iĭ omorîse pentru a şterge orĭ-ce urmă a treceriĭ lor.

,,Printre ele se afla şi corpul nenorociteĭ Englezoaice, ea însă-şĭ o copilă abia de şaptesprezece anĭ.

Barthez nu-şĭ putu reţine o esclamaţie.

— Oh! monştriĭ!

Kerbarr a răspuns grav:

— Da, monştriĭ. Regret clemenţa mea. Phil Rover, fără îndoeală poruncise măcelul.

— Dar, reluă doctorul acest răŭ-făcător este pretutindenĭ şi necunoscut? Ştiĭ că se zice că el vine în Europa.

Kerbarr nu păru surprins de aceasta.

— Ce găseştĭ de mirat în aceasta? Doar nu în Europa îşĭ exercită meseria. Puteam eŭ saŭ tu să-l denunţăm la o depărtare de treĭ miĭ de leghe? Dealmintrelea, nicĭ noĭ nu-l cunoşteam inainte de-al fi întâlnit.

— Cu greŭ l'aş recunoaşte, zise Barthez căcĭ nu i-am văzut bine trăsăturile feţeĭ.

— Eĭ vezĭ! Eŭ însă şi cu Piarick l'aş recunoaşte dintr'o mie. Maĭ la urmă de ce ajutor am putea fi noĭ?

Dacă într'o bună zi i-ar veni gustul d-luĭ Phil Rover să viziteze incognito Franţa saŭ Anglia saŭ Italia, sub înfăţişarea unuĭ respectabil gentilom saŭ a unuĭ onorabil lord, apoĭ nu noĭ vom fi aceia cărora să ne încredinţeze numele şi titlurile destinate a figura pe carta sa de vizită.

— Adevărat, zise Barthez, care începu să râdă.

— Numaĭ dacă scumpul meŭ doctor, urmă Kerbarr printr'o întâmplare esceptională, nu ne vom găsi faţă în faţă într'un compartiment de vagon de clasa intâia saŭ la vre-o răspântie din Paris. Totul mă face să bănuesc dinpotrivă, că am sfârşit-o cu Phil Rover. Nu sunt supărat de aceasta; mi-ar plăcea să fie spânzurat aiurea.

Barthez se adânci în gândurile sale. Soarele se cobora iute. Peste un ceas, noaptea îşĭ va lua locul.

— Sărmane Lucian! suspină Barthez, şi amintirea copiluluĭ iĭ umezi ochiĭ.

Când ceĭ doĭ tinerĭ intrară în oraş dădură peste un grup de ofiţerĭ englezĭ în mare ţinută.

Ceĭ doĭ francezĭ salutară deodată.

Unul dintre ofiţerĭ, un căpitan de higlanderĭ, cel maĭ în vârstă dintre toţi, se apropiă de Kerbarr.

— Comandantul vasuluĭ *Bisson*? întrebă el.

— La ordinele d-voastre, căpitane, răspunse marinarul.

Căpitanul să grăbi să exprime tânărului comandant recunoştinţa intregeĭ coloniĭ şi a ofiţerilor Mărieĭ Sale pentru chipul minunat cum a ştiut să

alunge pe faimosul pirat Phil Rover, care până atuncĭ putuse să scape tuturor încrucișetoarelor marineĭ de războiŭ.

Ofițerul de higlanderĭ, își prezintă apoĭ camarazii.

— Ofițeriĭ din regim. al 32-lea de infanterie și al 3-lea de inglandierĭ, carĭ aŭ onoarea, împreună cu mine de a vă pofti la masă, pe dumneata și pe secundul dumitale, în astă sară.

Barthez voi să se retragă.

Jean il reținu.

— Domnul dr. Frederic Barthez, medic de clasa întâiia al marineĭ franceze, zise el, amicul meŭ:

Apoĭ adresându-se căpitanuluĭ de higlanderĭ:

— D. Barthez era călător pe vaporul *Anadyr* și fără energica sa împotrivire contra luĭ Phil Rover, pavilionul nostru ar fi fost sfâșiat acuma.

,,Din nenorocire, adăugă el, deplângem răpirea tânăruluĭ protejat al doctorului Barthez, Lucian de Lavaur. Cred, domnilor, că vețĭ uni puterile d-voastre cu ale noastre pentru ca să-l regăsim. Poate vom descoperi în acelaș timp retragerea corsaruluĭ Phil Rover și a'ĭ aplica pedeapsa supremă pentru toate fărădelegele luĭ.

Toțĭ ofițeriĭ englezĭ să înclinară în semn de adeziune.

Căpitanul higlanderilor înaintă un pas în fața doctoruluĭ și întinzându-ĭ mâna:

— Credem, domnule, că veĭ fi al nostru în astă sară.

Se schimbară expresivele *shakehands*. Intâlnirea fu hotărîtă pentru ceasurile șapte și Kerbarr alergă pentru a da ordin să se prelungească șederea *Bissonuluĭ*.

VII.

Ascunzătoarea Corsarilor

Acest Phil Rover avea un adevărat imperiŭ.

De la Capul Comorin până la Capul Sud, de la Lachedive la Noua-Zelanda, flotă și o adunătură de oamenĭ ascultaŭ de ordinele sale.

Cine ar putea spune unde se oprea puterea sa?

El reconstituise oare cum, printr'o ființă de neînvins, minunile mareĭ frățeriĭ.

China era tributara luĭ, ca și Anamul, Borneo, Moluchele, Celebele, Australia și Noua-Guiana.

Orĭ, tocmaĭ în această insulă mare ... Spania și Franța își stabilise el reședința omnipotențeĭ sale.

Țările Papu sunt cu desăvârșire necunoscute. De la portughezii Abreu și Serrano, foarte puținĭ europenĭ s'aŭ apropiat de aceste coaste teribile și neospitaliere. Dacă pădurile oferă un destul interes pentru aceĭ carĭ vizitează aceste locurĭ minunate, apoĭ nu maĭ puțin mișună în ele tigrul, șerpiĭ și canibaliĭ. Albul moare de frigurile paludiene iar sălbateciĭ îĭ mănâncă hoitul. La umbra încântătoare, moartea se preumblă sub toate formele bestiilor celor maĭ teribile, iar antropofagul e cea maĭ crudă dintre toate.

Și cu toate aceste, Corsarul nu a ținut seamă de toate acestea. In fundul golfuluĭ Astrolab care își trage numele de la un masacru, își instalase straja. Pânzele care treceaŭ la orizont nu puteaŭ să se liniștească. Ele știaŭ foarte bine că albiĭ fugeaŭ cu groază de aceste ținuturĭ neospitaliere. Iar dacă, uneorĭ, vre-o corabie de marfă, silită de furtună a-și căuta un adăpost în vre-un golf păduros din partea aceasta, arunca ancora între stâncĭ, să isprăvea cu ea.

Nicĭ un călător, nicĭ un om din cela care primea să servească în armata strașniculuĭ pirat, era ertat ba și recompensat. Cât despre alțĭ naufragiațĭ îĭ da fraților lor *Papuașĭ* și prin aceste darurĭ de carne omenească, briganziĭ întrețineaŭ prietenia tovarășilor lor australienĭ.

Mulțĭ dintre aceștĭ pirațĭ aŭ fost prinșĭ și aŭ fost executațĭ pe dată. Toțĭ păstrară taina. Poate se procedase prea repede? Uniĭ, fără a duce prea departe mărturisirele lor și căutând să conrupă mateloțiĭ, le înfățișa spirituluĭ lor strălucirea nenumăratelor bogățiĭ și plăcerile unor voluptățĭ neînchipuite. Eĭ vorbeaŭ de niște ascunzătorĭ ciudate într'aceste mărĭ misterioase, de niște tainițe de nepătruns în carĭ bandițiĭ îngrămădeaŭ comorile lor și-șĭ ascundeaŭ haremurile. Eĭ pomeneaŭ de un oraș necunoscut, capitala acestuĭ popor fără steag și fără naționalitate, *Sidâ-Huvâ:* cetate al căreĭ nume, jumătate indian, jumătate malaez, părea că indică o reședință fabuloasă reînoită de imaginațiunele cele maĭ voluptoase ale orientuluĭ.

Alțiĭ chiar, înaine de moarte, juraseră că un astfel de oraș exista, ascuns de arboriĭ cei marĭ aĭ floreĭ tropicale, pe malurile unuĭ fluviu cu valurile aurite.

Tigriĭ, șerpiĭ cu ochelarĭ și vulturiĭ îl păzeaŭ. Trebuia să fiĭ inițiat pentru ca să poțĭ pătrunde în el.

Unde era această capitală? la Dayuki saŭ Maori? Nu. Ea era fără îndoeală pe aceeaș insulă Papu, la picioarele munteluĭ Aird, scăldată d eisvoare sulfuroase saŭ întunecată de marĭ valurĭ de fum vulcanic.

In acest loc corsarul Phil Rover își uita remușcările și-șĭ răspândea mândria și beția prin revolta sa împotriva societățeĭ.

Monarh fără ambasadorĭ, avea cu toate aceste credincioșĭ în cele patru părțĭ ale lumeĭ. Bătrâna Europă îl primise ca pe un cinstit negustor în porturile sale. El străbătuse toate capitalele lumeĭ civilizate. La New-Jork, Phil Rover negustorea bumbac și grâŭ. Maĭ cumpăra cereale de la Odessa.

Anglia îĭ furniza oleiŭ și fer. Franța îĭ oferea bucuria minunilor Parisuluĭ săŭ în care se dădea, fără îndoeală, drept un nabab, svârlind aurul în dreapta și în stânga.

Și cine în această necontenită schimbare, ar fi putut bănui o clipă măcar pe minunatul comedian, care gândise că e nimerit să ea tribut de pe întreg pământul, și să toarne în aur masif această coroană de pirat, pe care niște mânĭ de sclavĭ i-o puseseră pe frunte?

Când barca în care se aflaŭ Phil Rover și Lucian de Lavaur, perduse la orizont silueta vaporuluĭ *Bisson*, Corsarul, sigur că nu-ĭ va maĭ scăpa prada, se așeză dinapoĭ, unde Lucian, sdrobit de emoție să lăsă să cadă pe punte. La un oridn al săŭ, secundul îndreptă vasul în spre un golf al coasteĭ unde un măreț vapor, puternic armat era sub presiune.

Ziua se ivi curând.

In clipa aceasta marea, acoperită de valurĭ auriĭ, reflecta albeața lăptoasă a ceruluĭ. Deodată se ivi și soarele, arzător și majestos, iar prima sa privire risipi cea de pe urmă ceață care se lăsa pe valurĭ ca o mantie de gaz destrămată pe margenĭ. In vremea aceasta, globul incandescent își urca drumul, îmbrăcându-se într'o strălucire pe care ochiul nu o putea suporta. Pământul se zărea ca la o depărtare de treĭ mile.

La Est, în fața bărceĭ, o masă întunecoasă să ivi și creștea din clipă în clipă.

De sigur că acesta este yachtul luĭ Phil Rover.

Corsarul se hotărâ să vorbească prizonieruluĭ.

Faunul să îmblânzi. El înțelese că spaima sărmanuluĭ copil ar fi putut produce în organismul săŭ niște tulburărĭ care i-ar fi putut compromite sănătatea și ar fi înpedecat prin urmare reușita planurilor sale de rescumpărare.

El știa că părințiĭ luĭ Lucian de Lavaur posedaŭ o avere care trecea peste patruzecĭ de milioane, și intenția sa era să ceară jumătate pentru restituirea copiluluĭ.

Dar Lucian nu răspundea cuvintelor ticălosuluĭ.

Un singur cuvânt repetat de treĭ orĭ îĭ scăpă printre dințĭ:

— Laș, laș, laș!

Phil Rover nu se supără. Auzise el multe de acestea! Și, de-altmintrelea aceste injuriĭ îl onoraŭ oare cum, după cum îĭ plăcea să poruncească și masacrele.

Se apropiară de yacht.

Ceĭ de pe bordul luĭ recunoscură barca șefuluĭ.

Acest echipaj care nu luase parte la luptă, era, cum s'ar zice, elita corsarilor mareĭ, pe care Phil Rover o adu-

nase din lume. Toţi eraŭ nişte herculi şi toţi făptuiseră crime care-i siliseră să părăsească pavilionul lor.

Cel care-i comanda, un Jankeu ca şi Rover, părea neliniştit din pricina mişcăreĭ pe care o distingea cu ajutorul ocheanuluĭ, pe puntea unuĭ vaporaş de mic tonaj adăpostit în bae. Acest vaporaş purta *Garde-pêche*. Fuse intrigat la vederea acestuĭ măreţ yaht de plăcere care, de două zile, atât dimineaţa cât şi seara, îşĭ făcea apariţia în faţa ţărmuluĭ care închidea raza. Nu se apropia maĭ mult de o bătae de tun şi mişcările sale se executaŭ cu o precizie care arăta că manevra era condusă milităreşte.

De îndată ce steamerul zări barca, manevră în aşa mod ca să uşureze transbordarea. Acest steamer ducea la *Sidâ-Hurâ* pe prizonieriĭ pe care-ĭ captura Malaeziĭ în escursiunile lor în largul măreĭ.

Din ce în ce maĭ surprinşĭ, văzură că vaporaşul ridică şi el ancora şi se pregăteşte să vie pentru a recunoaşte acest ciudat bastiment.

Acesta din urmă pe lângă că era un bun plutitor, putând cu uşurinţă să facă şaptesprezece noduri pe oră, şi cu toate că avea, pe puntea sa adăpostite şase tunurĭ de patrusprezece centimetri, aşezate pe nişte afeturĭ sistematice, nu ţinea de loc să suporte inspecţiunea unor reprezentanţĭ aĭ Majestăţiĭ Sale, căcĭ să grăbi să-şĭ ridice ancora.

Abea avu vreme să remorcheze barca şi din toate puterile porni înspre largul măreĭ.

După două ceasurĭ se afla în împrejurimile Singapuruluĭ. Phil Rover voia să se aprovizioneze înainte de a întreprinde marea trecere a Noeĭ-Guine.

(Va urma).

UN PROFESOR AMERICAN

la

ANTROPOIZII DIN CONGO

Acum vre-o şeapte-opt anĭ lumea ştiinţifică aflâ cu vie curiozitate că că un fiziologist american, profesorul Garner, cunoscut prin lucrările sale foarte remarcate, făcuse proectul ciudat de a locui câţĭ-va anĭ in pădurile din Africa centrală pentru a studia de aproape moravurile maimuţelor şi a învăţa limba lor.

Limba maimuţelor! In public vestea aceasta fu primită ca «farsă».

— «Incă un brav savant care caută să-şĭ facă reclamă!»

Revistele de fine de an îl luară în primire. De amândouă părţile Atlanticuluĭ, savantul fu copleşit de batjocurĭ şi luărĭ în râs.

Compatrioţiĭ luĭ chiar îĭ aleseră porecla ridicolă de «monkey-man», care înseamnă: omul cu maimuţele, sau omul maimuţă.

In lumea ştiinţifică însă, pregătirile profesoruluĭ erau urmărite cu mult interes. Când aflară că îşĭ luase şi fonografe pentru ca să înregistreze sunetele scoase de organele vocale ale maimuţelor marĭ din Congo, ale antropoizilor, adică ale maimuţelor carĭ seamănă maĭ bine cu omul, şi că îşĭ luase şi o colivie mare care îĭ va permite să locuiască în mijlocul pădurĭĭ să fie expus atacurilor fiarelor sălbatice,—se convinseră însfârşit că explorarea luĭ era cu adevărat de ordin ştiinţific.

După ce stătu şease anĭ fără să dea semne de viaţă, iată'l întors în lumea civilizată cu îmbelşugată culegere de documente, a căror publicaţie e aşteptată cu nerăbdare de către lumea ştiinţifică.

Mulţumită recordurilor sale fonografice, răbdătorul şi curagiosul profesor, care şi-a jertfit sănătatea şi o parte din avere pentru ancheta aceasta originală, făcută—o repetăm—în ţinuturile cele maĭ nesănătoase ale Africeĭ, aduce dovadă netăgăduită că antropopitecele, numite în mod obicĭnuit cimpanizeĭ, aŭ un vocabular de două-zecĭ şi patru până la două-zecĭ şi şase de cuvinte care le permite să'şĭ împărtăşească impresiile.

Fără îndoială că această cantitate nu e de ajuns pentru a constitui o limbă. Ea însă contribue în a socoti această specie de maimuţe ca cele maĭ superioare din toate cele-l'alte specii animale, mamifere saŭ păsărĭ dintre carĭ cele maĭ înzestrate nu aŭ de cât vre-o zece sunete distincte pentru a exprima diferitele simţirĭ.

D-rul Garner se ocupă în timpul de faţă cu aşezarea notelor şi documentelor, pe carĭ le va publica în curând. A adus cu el o maimuţă tânără de opt lunĭ, pe care a botezat-o Susie; posedă o inteligenţă egală cu aceea a unuĭ copil de patru anĭ.

Dacă vocabularul eĭ nu cuprinde de cât patru-spre-zece vorbe, figura eĭ inteligentă exprimă emoţiile cele maĭ felurite.

O nepoţică a profesoruluĭ, tovarăş de joc şi carte a Susieĭ, voeşte s'o înveţe alfabetul prin ajutorul unor cuere de lemn pe carĭ sunt înscrise literile. Până acum a reuşit să-şĭ formeze numele cu toate că nu-ĭ place de loc să înveţe.

Mignon.

NOUILE MARI PREMII

OFERITE DE ZIARUL « UNIVERSUL »

„UNIVERSUL"

ABONAȚILOR SĂI, CU INCEPERE DE ASTAZI :

O NOUA VILA LA SINAIA

«Vila Theodora», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate

Un salonaș modern

compus din : o canapea, două fotoliuri, patru scaune și o masă de mijloc, foarte elegant, cumpărat dela fabrica de mobile de artă **I. Brezoiu**, calea Rahoveĭ, 50, unde se găsește în permanență o bogată și aleasă expoziție de mobile de toate genurile

UN DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, cumpărat de la **Industria metalică «Marcu»**, Bulevardul Elisabeta, No. 8.

O GARNITURA DE MOBILA PENTRU INTRARE

compusă din o canapea, patru scaune, două fotoliuri și o masă cumpărate de la cunoscutul magazin de mobile de trestie și bambu **Littman**, strada Lipscanĭ, No. 3.

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn **Marin V. Ganea**, șoseaua Mihaĭ-Bravul, No. 37 și strada Șerbănică, No. 10.—Sucursala calea Victorieĭ, No. 107.

O SCOARȚĂ ROMÂNEASCĂ ȘI O BLUZĂ (IIE) DE MĂTASE

de la **Bazarul Național** de țesăturĭ româneștĭ de sub conducerea doamnelor Cosco și Duțescu, calea Victorieĭ, 110, cel maĭ eftin și maĭ bine asortat magazin în toate felurile de lucrărĭ româneștĭ de pânză, lână și mătase

UN SALONAȘ DE BAMBU

cumpărat de la cunoscuta fabrică de mobile în acest gen **E. A. Pucher**, calea Victorieĭ, No. 148.—Sucursala Bulevardul Elisabeta, No. 18, «La Cometa Haley».

O pendulă de stejar afumat și o tavă argintată, cumpărate de la magazinul de încredere *Schmidt & Stratulat*, calea Victorieĭ, No. 53.

O bicicletă, o pușcă de vânătoare și un pistol automat, cumpărate de la mareie magazin de biciclete și arme *B. D. Zissmann*, calea Victorieĭ, No. 44.

Un gramofon, o vioară, un flaut și o harmonică, cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică *Jean Feder*, calea Victorieĭ, No. 54.

1 pendulă de perete și 6 lingurițe de argint suflate cu aur, cumpărate de la cunoscutul magazin *«Ceasornicăria Colței»*.

O splendidă rochie albă, lucrată artistic în ajururĭ.

O dormeuză, 2 fotoliurĭ și un paravan artistic, lucrate în vechiul atelier de tapițerie *Ioan Niculescu*, srada Câmpineanu, No. 31.

Un ceasornic de aur cu treĭ capace pentru bărbat

1 brățară de aur 14 kt. cu 5 perle fine.

2 ceasoarnice de aur pentru doamnă.

1 inel de aur cu rubin pentru bărbat.

1 pereche de cerceĭ cu diamante și rubine Capuchon, de mare valoare.

O frumoasă și prețioasă broșă.

1 inel de aur 14 kt., pecetar pentru bărbat.

6 ceasoarnice remontoir de argint cu câte 3 capace

1 ceasornic de metal emailat.

1 binoclu fin, 6 ceasoarnice remontoir de metal.

1 elegantă compotieră argintată de mare valoare.

50 cutiĭ de cremă, pudră și săpun «Flora» în cutiĭ speciale făcute anume pentru abonațiĭ noștri.

20 plachete argintate reprezentând fotografiile Regeluĭ și Regineĭ, comandate anume pentru premiĭ.

Anul XII.—No. 709. 10 BANI IN TOATA ŢARA Mercurĭ, 8 Decembrie, 1910

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ŞI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Leĭ 5.—Pe un an în toată ţara
« 2.60 « ½ « « « «

Redacţia şi Administraţia
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARŢEA —

Otrăvitorii Fântânilor. — (Vezĭ pag. 4808).

OTRĂVITORII FÂNTÂNILOR

«Vina voastră e dacă stomacurile vă sunt goale ca și coșurile cu grăunțe. Dacă ați vrea voi, cine v'ar putea silí să dațî birul blestemaților ăstora de englezí»?

Aproape gol, mânjit pe tot corpul de noroi și cenușă, fakirul vorbea sub crăcile groase ale unuí banan care 'șî întindea nesfârșitele'í crengí înaintea porțeí orașuluí. In jurul luí se îngrămădeau vre-o sută de sărmaní, aproape tot așa de goí ca el.

Nu cutezau să spue în gura mare că încuviințau țipetele și ura fakiruluí, căcí se temeau să nu fie denunțațí la poliție ca dușmaní aí ordinuluí. Insă clătinau capul și se uitau unul la altul de câte orí fakirul arunca vre-o învinuire guvernământuluí anglo-indian.

«E tocmaí ca cu foametea. Voí credețí că străbuniî noștri mureau de foame când India era liberă? Țara produce destul grâu și orez ca să ne hrănească pe toțí. Insă *soórș*-iî (câiniî) ăștia zic că suntem prea mulțí și ne exportează grăunțele ca să se îmbogățească și pe noí ne înfometează»!

De astădată îí atinsese bine și mormăiturile de necaz carí se ridicară din mulțime îl făcură să prindă îndrăzneală.

«Au găsit că molima nu ne secera destul și au născocit altceva. Zicând că ne scapă de bolí, ne înțeapă la braț, pe noí, pe nevestele și copiiî noștri. Și atuncí firește că materia necurată ce ne-o bagă în sânge ne țintuește maí târziu sau maí de vreme pe patul de moarte».

Trebue să știțí cât e Indusul de ostil la inoculațiile contra diferitelor molimí ce bântue India și carí sunt organizate, de vre-o douí-treí aní, de autoritățile anglo-indiene, pentru ca să înțelegețí urletele de ură carí primira învinuirea aceasta, de altfel cu totul falsă.

Atuncí, ne maí ținând seamă de nicí o prudență, orășeniî isbucniră cu violență:

— Toțí sunt niște călăí!

— Au să despopuleze India!

— Prin foame și molimă!

«Și prin sete! răgi fakirul. Căcí nu v-am spus încă toate. Știțí ce maí fac eí? Trimet prin câmpiî oamení însărcinațí să otrăvească puțurile! Imbrăcațí ca cerșetorí sau ca colportorí, ca soldațí sau ca agențí de poliție, nelegiuițiî aceștia asvârle otrăvurí îngrozitoare prin puțurí, ca să piară aceia dintre voí carí ar scăpa foameteí sau molimeí»!

Ca și cum întâmplarea s'ar fi făcut complicea fakiruluí, un soldat englez îșí făcea în clipa aceea apariția la intrarea orașuluí, obosit, plin de praf și trăgând un cal șchiop de căpăstru.

Aflarea luí acolo n'avea nimic neobișnuit. Trupele staționate în Bengal îșí făceau atuncí manevrele anuale și călărețul, nefiind în stare să'șí urmeze coloana din cauza oboseleí caluluí, primise ordinul să se întoarcă la cantonament. Se rătăcise pe câmp și apucase pe cea dintâí potecă care îl condusese în oraș.

Fakirul, într'o fulgerare a gândiriî, înțelese că apariția neașteptată a soldatuluí îí aducea un argument suprem pentru a sfârși să'șí fanatizeze naivul auditoriu:

«Tăcețí! porunci el și supraveghiați-í mișcările, căcí ăsta e unul din ceí trimișí să otrăvească puțurile. O să vedețí acum dacă v'am mințit. Il vedețí că se duce în spre fântână?

Intr'adevăr, după regula de conduită a orí-căruí călăreț, husarul se gândea maí întâí la calul său. Calul sdrobit de oboseală, murea de sete, îl trase la puț, fără să'șí dea socoteală că mișcările îí erau urmărite.

«O să vedețí voí acum dacă v'am mințit, repetă fakirul. Cum și-o adăpa calul și o bea și el, pândiți-l. Și maí cu seamă nu facețí sgomot! Căcí dacă bănuește că e pândit...»

Ceí maí exaltațí și vorbeau să meargă la rău făcător și să-l omoare, ca să nu-í dea timp să'șí înfăptuiască proiectul. Zgomotul de glasurí îí atrase atenția soldatuluí care pusese în nările caluluí o ciutură plină cu apă, și era gata să îí întrebe pe ce drum s'o ia, când glasurile înăbușite isbucniră în vociferărí.

«Să-l luăm pe sus pe otrăvitor!

— La moarte! la moarte!

— Să-l omorâm!

Englezul n'avu timp să-șí scoată sabia; o grămadă de oamení se agătaseră de el. Se zbătea urlând la blesteme și amenințărí, într'un jargon în care băga câte-va vorbe industane ce știa:

«Nu mă lăsațí odată în pace, porcí blestemațí! O să vă denunț la «wallahș-í» (jandarmí ruralí).

— Legați-l ca pe un purcel ce e! porunci fakirul. Și dacă țipă mereu, dați-í peste gură!»

In maí puțin timp cât ne trebue să scriem, husarul fu legat bine, fu lăsat într'o colibă părăsită din ajun după moartea unuí cetățean care o locuia. Și patru oamení înarmațí cu săbií și măciucí se așezau la cele patru colțurí ale cocioabeí.

— Acum, zise fakirul, când nelegiuitul e prizonierul nostru, trebue să vă dovedesc că am spus adevărul. Să fiu legat de un pom și să mor sub loviturí de bâț, dacă puțul n'o fi otrăvit!»

La porunca luí, câțí-va oamení se duseră să caute unul din aceí câiní vagabonzí carí infectează în tot-d'auna vecinătățile vre-unuí oraș din Bengal, pe carí cea maí mare parte din populație îl urma în direcția puțuluí.

Era noapte, la lumina faclelor fakirul îngenunchiă pe ghizdurile luí și se plecă pentru a privi apa cu atenție. Dar unul din gesturile luí scăpă privireí spectatorilor, plecându-se subt pretext de a examina suprafața apeí, șiretul fakir lăsă să'í scape în puț câte-va gogoloașe de hârtie pe care le scosese din brâul său.

«Uitați-vă să vedețí dacă v'am mințit, țipă el cu un aer de triumf, când un om scoase ciutura plină cu apă. Cine a aruncat hârtiile astea în puț de cât soldatul? Și ce era în hârtiile astea de cât o otravă puternică ce vă era sortită vouă tuturor? Dacă nicí dovada asta nu vă ajunge...

— La moarte! Să-l ardem! întrerupse mulțimea, într'o explozie de furie.

Insă, cu un gest, îí făcu să tacă:

«Dacă dovada asta nu vă încredințează în de-ajuns, am să vă dau alta. Aduceți-mí un câine! Dacă n'o muri după ce o bea din apa asta, să mă târițí de picioare de jur împrejurul orașuluí și să mă gătuițí apoí».

De astă dată iarășí, ca scamator bun ce era, fakirul aruncă puțin praf alb în ciutur, plin pe jumătate cu apă.

Câinele în fața căruia puseseră vasul cu apă, mirosi puțin lichidul și sări înapoí urlând, ca și cum lichidul i-ar fi ars gâtlejul. Și așa de tare era toxicul, în cât cele câte-va picăturí carí le înghițise fusese de ajuns pentru experiență. Mădularele i se convulsionară și se prăbuși, cu spume la gură.

«Iată moartea îngrozitoare ce vă aștepta, dacă zeiî nu mi-ar fi îndrumat pașiî spre orașul vostru. Dacă n'așí fi fost eu»...

Insă mulțimea nu-l maí asculta. O furie oarbă o trăgea în spre coliba transformată în închisoare. Iî trebuia sângele otrăvitoruluí de puțurí. Nimic alt-ceva nu putu să le astâmpere setea de răzbunare!

Ca niște turbațí, loveau în ușă și o înfundau. Se întreceau care să-í dea cea dintâí lovitură și să înfigă pumnalul în gâtlejul englezuluí. In furia

lor nebună, în graba lor de a se arunca asupra prăzeĭ, oameniĭ îşĭ făcură unul altuia rănĭ mortale, aşa că primul sânge vărsat nu fu al prizonieruluĭ !

Dar biata sdreanţă omenească ce apăru la uşa colibeĭ subt luminile roşiĭ ale faclelor! Loviturĭ de băţ îĭ rupsese dinţiĭ şi sdrobise buzele soldatuluĭ pe când chema într'ajutor. Şi mâinĭ neîndurate îĭ rupseră smocurĭ de păr din cap.

Pe hainele luĭ sfăşiate curgea sângele în abundenţă, dovadă că oţelul săbiilor făcuse adevărate ravagiĭ.

Insă un strigăt stăpâni gălăgia sângeroaseĭ orgiĭ!

«In puţ. Să-l aruncăm în puţ!»

Şi zdreanţa omenească fu aruncată în gol.

Soldatul a fost considerat ca dezertor. Şi autorităţile anglo-indiene n'ar fi avut de loc ideea să deschidă o anchetă asupra dispariţieĭ luĭ, dacă un incident n'ar fi intervenit după vre-o douĭ anĭ.

La această dată marile manevre se desfăşurară în centrul Bengaluluĭ. Trecând prin oraş, cu muzica în frunte, un regiment de călăreţĭ n'a fost puţin mirat la vederea unuĭ cal ieşind dintr'o colibă şi, voios, aşezându-se în rândul cailor regimentuluĭ. Cunoştinţa acestuĭ obiceĭ, deprins la o cazarmă, bine 'nţeles, a acestuĭ cal, n'a putut decât să intrigheze mult pe ofiţerĭ. Stăpânul actual al caluluĭ acestuia spuse că animalul a aparţinut unuĭ regiment de husarĭ. Şi, după puţină cercetare, fu recunoscut în acest cal cel al pretinsuluĭ dezertor. Douĭ spionĭ abilĭ fură trimişĭ să descopere urmele soldatuluĭ dispărut.

In câte-va zile eĭ reconstituiră întreg adevărul—nebănuit.

Şi, cum fakirul nu fusese găsit, justiţia anglo-indiană condamnă o duzină de notabilĭ la deportarea în întunecoasele insule Andaman, de unde nu poate evada nimenĭ atât de uşor ca din Guyana—de exemplu.

Mig. Fl.

SELIŞTEA

Din punct de vedere istoric, cultural, economic şi naţional

Cine a călătorit prin Ardeal şi n'a fost în *Sălişte*, nu poate spune că a vizitat adevăratele regiunĭ locuite de românĭ, unde s'a păstrat caracterul de rasă în forma sa cea maĭ nobilă, cea maĭ curată, tipul de frumuseţe al românuluĭ neamestecat cu alte neamurĭ. Săliştenii alcătuesc fără îndoială ramura aristocratică a poporuluĭ românesc. Dacă se mândresc românii din Ardeal cu oarecarĭ virtuţĭ moştenite, eĭ pot spune că aŭ şi Săliştea aĭ căreĭ locuitorĭ, cu toţiĭ românĭ, sunt înzestraţĭ de la natură cu toate însuşirile alese: frumuseţe, inteligenţă, hărnicie, conştiinţă de neam, încredere de sine, bunătate sufletească, ospitalitate, cu un cuvânt săliştenii pot fi consideraţĭ ca elita neamuluĭ nostru românesc.

La formarea acestuĭ tip admirabil al poporuluĭ nostru din Ardeal aŭ contribuit maĭ multe cauze. Sămânţa curată a latinilor colonizaţĭ acum două miĭ de anĭ în văile Carpaţilor, a găsit terenul cel maĭ bun de desvoltare în aerul cel sănătos al munţilor, unde aŭ găsit urmaşiĭ Romeĭ scut de apărare în drumul hordelor barbare.

Săliştenii sunt vestiţĭ pentru alesele lor calităţĭ, încât storc admiraţia şi a străinilor, carĭ rămân uimiţĭ în faţa acestor oamenĭ de rară frumuseţe şi voioĭciune. Cu deosebire femeile n'aŭ pereche în toată lumea, atât sunt de frumoase, şi atât de mândru le este portul. Incântat de frumuseţea şi de inteligenţa unor fete din Sălişte, eleve la internatul ,,Asociaţiuneĭ" din Sibiŭ, un inspector şcolar ungur, nu şi-a putut stăpâni mirarea, spunând că o astfel de privelişte fermecătoare nu i s'a arătat încă ochilor; rămăsese entuziasmat de admiraţiune. Era pe vremea când George Bariţiu asista la examenele fetelor în calitate de preşedinte al Asociaţiuneĭ transilvănene.

Răspunsul pe care l'a dat bătrânul când acsta şi-a exprimat admiraţia în faţa inteligenţeĭ şi frumuseţeĭ fetiţelor, a rămas în memoria tuturor, ca o caracteristică definitivă a săliştencelor: Domnule inspector, i-a zis Bariţiu, ,,cât e ţara ungurească, nu-i ca fata românească!".

Ca să-şĭ facă cineva o idee şi maĭ completă asupra fruntaşeĭ comune *Săliştea* şi locuitorilor eĭ, e suficient cred a cita părerile a douĭ scriitorĭ, unul profesor universitar, istoric şi academician, destul de competent şi cunoscut în deajuns publiculuĭ, d. Nicolae Iorga, (*Sate şi preoţĭ*) şi altul artist literat, d. Z. Bârsan *(Impresiĭ de teatru din Ardeal)*.

Iată ce spune d. N. Iorga: ,,La câteva ceasurĭ de Sibiŭ se află, într'o frumoasă câmpie, în vederea munţilor, bogatul sat Săliştea, cu desăvârşire românesc. E una din cele maĭ frumoase înfăţişăĭ ale vieţeĭ poporuluĭ nostru de la ţară. Case bine ţinute, curţĭ îmbelşugate de toată bogăţia gospodaruluĭ bun de la ţară, oamenĭ isteţĭ, sprintenĭ, carĭ ştiŭ să împace lipsa de sfială înaintea străinuluĭ cu buna cuviinţă cea maĭ desăvârşită, porturĭ frumoase şi simple carĭ îmbracă aşa de bine această sănătate mândră şi aleasă. Cine vede învârtindu-se cu toată rânduiala timpurilor înţelepte hora săliştencilor, îşĭ întăreşte credinţa că în poporul nostru, acolo unde este curat de amestecurĭ şi duce o viaţă maĭ bună, se află un fel de iscusinţă în alegerea podoabeĭ, pe măsură subţire în mişcărĭ şi vorbe, o conştiinţă de aristocraţie, care-l deosibeşte şi-l ridică cu mult maĭ presus de rasele greoae şi grosolane, ce-l înconjoară. Dar nu numaĭ cu Săliştea are însuşirĭ să fie un model de sat românesc, astăzĭ; ea a avut norocul să i se păstreze maĭ bine decât oricăreĭ—aşezărĭ din românimea largă, amintirea în slove a trecutuluĭ".

Astfel descrie d. N. Iorga Seliştea, pe care a vizitat-o în treacăt. Tot din fugă, ca drumeţ nestatornic, descrie şi artistul dramatic, Zaharie Bârsan, acest colţ fermecat al tărâmuluĭ românesc din Ardeal, în goana turneuluĭ săŭ teatral de peste Carpaţi. După ce găsise o slabă primire reprezentaţia sa în Sebeşul Săsesc, Bârsan cu trupa sa îşĭ luă drumul spre Sălişte, unde avea să joace teatru. Iată impresiile sale:

,,Ne-am aşezat cu toate bagajele noastre şi am pornit-o spre satul adăpostit la poalele munţilor. Aerul răcoros al dimineţeĭ ne învioră. Se vedea turnul bisericeĭ sclipind în răsăritul soareluĭ şi, din ce mergeam, se deschidea tot maĭ larg cuprinsul de coperişe din acest sat vestit al Ardealuluĭ.

,,Pe uliţĭ era linişte. Câte o femee intra pe câte o poartă cu doniţele cu apă, legănându-se. Totul îţĭ făcea o impresie curată şi dinspre munţĭ cobora par'că pe valurĭ uşoare de vânt sănătatea. Să ne odihnim; era cea dintâĭ grije. Dar ce odihnă! Prietenĭ, cunoscuţĭ, foştĭ colegĭ de şcoală, înştiinţaţĭ de venirea noastră, ne cerceta unul câte unul. Toţĭ eram veselĭ şi bucuroşĭ de revedere. Cu ochii pe jumătate închişĭ de somn le-am spus ce ne trebue pentru reprezentaţie; aŭ alergat în toate părţile şi aŭ adunat cele necesare. Toţĭ aŭ arătat un deosebit interes pentru reuşita spectacoluluĭ.

,,Când m'am dus după amiazĭ la sală, toate lucrurile eraŭ aranjate, decorurile puse, în sfârşit nu ne rămânea decât să începem. Am făcut o repetiţie scurtă şi am plecat la plimbare. Toţĭ eram veselĭ de dragostea ce ni se arăta. *Uliţele parcă eraŭ împodobite de florĭ, aşa de frumoase eraŭ grupurile de fete şi femeĭ îmbrăcate în haine de sărbătoare.*

,,Mă simţeam obosit şi am plecat acasă să dorm un ceas, două, înainte de reprezentaţie. In faţa camerii, peste râŭ, în pavilion, era însă horă mare. Am stat până în spre seară privind acel joc ca de fluturĭ şi ascultând strigătele flăcăilor.

,,Jocul actoruluĭ, şi maĭ cu seamă al celuĭ tânăr, depinde totdeauna de dispoziţie şi dispoziţia o crează împreju-

rările. Vedeam însufleţirea tuturora, scena curată, un public de sărbătoare, toate astea m'aŭ dispus să fac multe comedii în piesa ,,Sluga la doi stăpânĭ", mă distram şi eŭ.

,,După reprezentaţie, voie bună. Aşa sunt Săliştenii, când te prind nu te maĭ lasă. Am găsit câteva suflete deschise şi am stat cu ele până către ziuă. Răsuna pavilionul de la hotel de cântece:

Astăzĭ beaŭ mâine'mĭ petrec
Poĭmâine de-aicea plec...
Astăzĭ plec pe drum de ţară,
Ştie Domnul când viŭ iară,
Ano, Leano şi Marie..."

Am stat la Sălişte până Vinerĭ seara. A fost o sărbătoare. Serile maĭ cu seamă, serĭ frumoase de vară, stăteam la fereastră ascultând murmurul râuluĭ şi glasul duios de fluer, ce se furişa sfios din parcul adormit. Cine-o fi cântat,nu ştiŭ. Par'că îmĭ suna mie cântecul acela, atât se potrivea de bine cu viaţa mea de haĭ-huĭ.

,,Intr'o după amiazĭ ne-am urcat la ,,Neted". Ce veselie! Toţĭ eraŭ ca nişte copiĭ sburdalnicĭ. Treceaŭ ploştele din mână în mână. N'a lipst nicĭ... focul şi nicĭ mielul, la care ne uitam de ne lăsa gura apă, cum sfârâe în frigare şi s'aŭ pornit apoĭ cântece şi horă, până către seară. Vinerĭ seara am plecat la Sibiŭ, ducând cu noĭ cele maĭ frumoase impresiĭ".

Astfel ne descrie artistul, Zaharia Bârsan, Săliştea şi locuitoriĭ eĭ, într'o carte a sa, unde îşĭ pubilcă cele maĭ amare desiluziĭ, ce le-a avut poate în viaţa'ĭ de actor, cutreerând Ardealul în turneŭ teatral. Este vraja neînţeleasă a sufletelor deschise, acea dragoste de viaţă pe care o dă veselia oamenilor înviorați de sănătate, care îţĭ face voia bună orĭ cât de întristat să fiĭ, când ajungĭ în mijlocul Săliştenilor.

,,Cu două săliştence poţĭ face renumit orĭ-ce oraş din Germania", a spus odată un călător neamţ, care, venit din apusul Europeĭ, nu maĭ văzuse atâta frumuseţe de femeĭ ca la o petrecere românească la Sibiŭ. Bucureştenii şi toţĭ vizitatoriĭ Expoziţieĭ Naţionale aŭ putut admira mândrul tip săliştenesc la serbările din Arenele Romane. Faima frumosuluĭ grup de flăcăĭ şi fete din Sălişte s'a răspândit în toată ţara, şi M. S. Regina Elisabeta a rămas încântată de înfăţişarea mândrelor zâne din Ardeal, carĭ aŭ venit la Sinaia să-ĭ admire castelul fermecat.

*

Asupra trecutuluĭ Săliştei s'aŭ păstrat date istorice suficiente, după carĭ această fruntaşe comună românească poate fi considerată ca una din cele maĭ vechĭ din întreg Ardealul. Intr'o schiţă istorică asupra Săliştei d. I. Lupaş cunoscutul istoriograf din Ardeal, actualmente ales protopop al Selişteĭ, ne dă asupra trecutuluĭ aceste comune următoarele desluşirĭ:

,,Săliştea e poate una din cele maĭ vechĭ comune româneşti din Ardealul întreg. In privinţa vârsteĭ eĭ însă nu ne putem pronunţa cu siguranţă. Domnul Lupaş zice că în amintirea bătrânilor s'a păstrat, că în vremurile cele maĭ vechĭ această comună nu purta numele, pe care îl are azĭ, ci se numea *Colibari*, şi nicĭ nu i-se putea zice sat, căcĭ se alcătuia numaĭ din nişte colibĭ risipite pe coastele dealurilor. Dar acesta era începutul tuturor satelor încât vorba din bătrânĭ nu poate fi un fapt sigur, pe care să se întemeieze originea Săliştei.

,,Tocmaĭ această amintire din bătrânĭ, spune d. Lupaş, este o dovadă despre vechimea Săliştei, despre trecutul eĭ îndepărtat, care numără atâtea veacurĭ, în cât şi amintirea eĭ a trebuit să piară din pricina lungimeĭ vremurilor călătoare. După acest istoriograf ardelean satul Săliştea a trebuit să existe încă înainte de a fi venit ungurii orĭ saşii prin părţile acestea ale Ardealuluĭ. Documente scrise pe acea vreme nu există, căcĭ cine să fi crestat la răvaşul vremiĭ înfiinţarea unuĭ sătuleţ, ascuns între dealurĭ, al căruĭ tainic început de nimenea nu a putut fi băgat în seamă în acele vremurĭ de cutremur, de nestatornicie şi de goană nebună.

,,Trecutul întemeiat pe dovezĭ istorice sigure, continuă d. Lupaş, se întinde numaĭ până la leatul venireĭ saşilor în Ardeal. De atuncĭ încoace, trăind Săliştenii cu Saşiĭ în necurmată atingere, li s'a dat de multe orĭ prilej a brăzda în cartea veacurilor urma maĭ dăinuitoare despre fiinţa şi vieţuirea lor.

,,Caracterul săŭ de *sat plăeşesc, sat de munte*, l'a păstrat până în apropiate timpurĭ. Comuna fiind aşezată chiar la marginea ţăreĭ, pe timpul primilor regĭ maghiarĭ, locuitoriĭ eĭ, dimpreună cu ceĭ din satele vecine, aveaŭ datorinţa de a păzi plaiurile şi de-a împiedeca năvălirile fără de veste ale vrăşmaşilor. Pentru împlinirea cu izbândă a aceste datorinţe se afla în ţinutul lor şi un castel bine întărit, aşezat pe un vârf de deal, purtând numele ,,Salgo".

,,Pentru apărarea acestuĭ castel aŭ fost puşĭ voinicii din *Sălişte* (Vila Magna), *Galeş* (Vila Galli), *Tilişca* (Tuscama), *Cacova* (Villa Caucri), *Sibiel* (Siberium) şi *Vale* (Vallia), adică *Mărginenii*. Şi în schimbul îndeplinirii acestuĭ serviciŭ militar, *Mărginenii* eraŭ scutiţĭ de alte dănii şi greutăţĭ, aveaŭ slobode pădurile şi munţii pentru păscutul turmelor şi puteaŭ trăi neîmbulziţĭ şi nestrâmtoraţĭ de alţiĭ.

,,Insă după ce regele Géza II (1141—1161) aşezase pe Saşĭ în Ardeal, aceştia aŭ cuprins la început numaĭ ţinuturile de la câmp, maĭ puţin locuite, iar apoĭ rând pe rând s'aŭ întins tot maĭ mult până pe sub dealurile Românilor şi ajungând cu eĭ în mijlocita apropiere, le-aŭ făcut de multe orĭ supărare prin silinţa de a-şĭ întinde dreptul de stăpânire şi asupra dealurilor pe unde se simţeaŭ Românii maĭ înainte la largul lor fără a fi turburaţĭ de amestecul cuiva în trebile lor private, ci trăind, după cum s'aŭ pomenit din moşĭ-strămoşĭ, după *obiceiul pământuluĭ*.

,,De aci înainte istoria Săliştei, în întreagă curgerea celor 7 veacurĭ petrecute împreună cu Saşiĭ, o formează ne maĭ isprăvitele pricine, certurĭ şi hărţuelĭ între Saşiĭ asupritorĭ, carĭ prin dijmuirĭ şi alte poverĭ se sileaŭ să îmbrâncească de tot pe săliştenĭ şi să-ĭ aducă la starea de iobăgie—şi între mărginenii plăeşĭ (păzitorĭ aĭ plaiurilor), carĭ pe lângă toate greutăţile întâmpinate şi-aŭ ştiut apăra drepturile, de carĭ se bucuraseră, pe când pământul lor era o posesie regală. Aceste hărţuelĭ une-orĭ se maĭ conteneaŭ prin câte o învoială legată şi întărită de ambele părţĭ certăreţe, alte orĭ însă neînţelegerile se înăspreaŭ în aşa măsură în cât numaĭ cu vărsărĭ de sânge şi omorurĭ şi puteaŭ isprăvi.

*

Ocupaţia principală a Săliştenilor a fost până în timpurile din urmă creşterea vitelor, cu deosebire însă păstoritul oilor carĭ găseaŭ păşune din belşug pe munţiĭ din apropiere. Iată cum este descrisă starea economică a Săliştei în lucrarea d-luĭ Lupaş:

,,Baronul Bruckenthal în planul săŭ, compus la anul 1795, pentru regularea scaunuluĭ Sălişte, redă şi o descriere amănunţită despre starea locuitorilor spunând între altele, că locuitoriĭ celor 6 sate, carĭ formează tractul Săliştei, sunt Românĭ şi măcar că hotarele lor numaĭ bucate de primăvară rodesc, totuşĭ aŭ folosul acela că aŭ aer bun şi ape bune de băut şi aŭ locurĭ de păşunat largĭ şi pădurĭ marĭ, prin carĭ sunt în stare de a-şĭ agonisi şi hrana vieţeĭ şi a purta şi greutăţile cele de obşte şi cunoscut lucru este, că locuitoriĭ din Ardeal, carĭ aŭ acest fel de foloase sunt maĭ fericiţĭ şi maĭ avuţĭ de cât alţiĭ care în alte părţĭ ale ţăreĭ şezând, n'aŭ aceste foloase.

Pe lângă aceste foloase sunt şi scăderĭ, pe carĭ le enumără: hotarul petros şi nisipos, lipsa de semănăturĭ fiindcă ,,n'aŭ loc oblu saŭ şes, ci tot dealurĭ şi văĭ, din care pricină nicĭ cu gunoitul nu'şĭ pot îndrepta locurile să fie roditoare, pentru aceea nicĭ nu pot rodi atâtea bucate, ca să le ajungă, ci trebue să şi le agonisească

cu meşteşugurĭ şi neguţătorie şi maĭ cu seamă lucrând în parte pe hotarele altor sate. Din expunerea aceasta a foloaselor şi scăderilor, spune d. Lupaş, se poate vedea, că Săliştenii, deja în urma însuşirilor fireştĭ ale hotaruluĭ lor, dintru început aŭ trebuit să se ocupe maĭ mult cu economia de vite. Aceasta le-a fost principalul isvor de traĭ şi subsistenţă.

,,Vremurile cele bune", spune d. Lupaş trebue să fi fost atuncĭ, când Săliştenii stăpâneaŭ 25 de munţĭ, unde pe lângă o taxă neînsemnată, ce se plătea domnilor de la Sibiu, îşĭ puteaŭ mâna turlaşiĭ turmele lor la păşune, puteaŭ îngrăşa câte 300 de porcĭ în pădurile cele de fag şi lemne de foc aveaŭ berechet, pentru că pădurile eraŭ ale obştiĭ. Dar maĭ târziŭ, după ce Universitatea Săsească le-a luat partea cea maĭ mare din munţĭ, oierii tot o duceaŭ destul de bine, căcĭ puteaŭ trece cu turmele lor, fără marĭ greutăţĭ în munţiĭ şi câmpiile ţăriĭ româneştĭ.

Aceste timpurĭ bune n'aŭ ţinut de cât până prin aniĭ 1880, când oieritul a întâmpinat multe greutăţĭ, şi astă-zĭ mulţĭ săliştenĭ s'aŭ lăsat de părinteasca ocupaţie, îndeletnicindu-se maĭ mult cu comerţul şi meseriile. Şi foarte bine aŭ făcut săliştenii, că s'aŭ deprins cu negoţul şi meşteşugurile, căcĭ astăzĭ Săliştea s'a transformat cu totul, având înfăţişarea unuĭ oraşel.

Numărul locuitorilor din Săliştea trece de 5000 suflete, şi această fruntaşă comună românească a devenit centrul cultural, economic şi social al mărginenilor din satele apropiate. Banca din Săilşte numită ,,Cassă de păstrare" dispune de un frumos capital şi arată situaţia cea maĭ prosperă, acordând dobânzile cele maĭ urcate depunătorilor. Breasla negustolor şi a meseriaşilor nicăirĭ nu este aşa de bine întemeiată ca în Selişte. Aci găsim hotelurĭ şi frumoase prăvăliĭ româneştĭ, cu tot felul de mărfurĭ, şi meşteşugurĭ întocmaĭ ca în orice oraş de frunte.

Săliştească

Săliştea posedă autorităţĭ administrative şi şcoale, are judecătorie, şi reşedinţa unuĭ protopop. Şcoala de băeţĭ şi de fete din Sălişte poate fi model pentru toate comunele din Ardeal. Aci spiritul naţional românesc nu poate fi desrădăcinat cu toate încercările de maghiarizare din partea Statuluĭ.. Nicăerĭ ca în Săliştea nu întâlnim calităţĭ negustoreştĭ carĭ fac pe locuitorĭ să pornească în toată ţara, să deschidă prăvăliĭ în oraşe şi târgurĭ. De când Săliştea se află legată prin linie ferată cu satele, târgurile şi oraşele din apropiere, situaţia sa economică promite a deveni foarte înfloritoare. Săliştenii aŭ ambiţia să acapareze prin asociaţiune negoţul şi meseriile de carĭ beneficiaŭ maĭ mult saşiĭ din Sibiŭ şi din Sebeşul săsesc, ca banul românuluĭ să nu maĭ intre în punga streinuluĭ vrăşmaş.

*

Nicĭ o comună românească din Ardeal nu are strâns adunată la un loc atâta pătură cultă a locuitorilor, ca Săliştea. Aci sunt pe lângă protopop şi preoţiĭ celor treĭ bisericĭ, vre-o şase învăţătorĭ şi câte-va învăţătoare de la şcoala de fetiţe. Aci sunt o mulţime de tinerĭ carĭ studiază pe la liceele şi seminarul din Sibiŭ, saŭ pe la universităţĭ, şi această tnerime se adună în timpul vacanţeĭ acasă şi organizează petrecerĭ, cu teatru, concert, conferinţe şi dans.Aci sunt reuniunĭ de femeĭ, de meseriaşĭ, de pompierĭ, carĭ îşĭ aŭ producţiile lor sociale şi culturale.

In afarăde aceasta, Săliştea, fiind înconjurată de o mulţime de comune româneştĭ, acestea nicĭ odată nu scapă ocaza de a participa la petrecerile ce se daŭ la Sălişte ,unde vin tinerĭ şi bătrânĭ chiar şi din depărtărĭ marĭ ale Ardealuluĭ, să se desfăteze. Din cauza aceasta, se observă înrâurirea, ce o aŭ săliştenii asupra locuitorilor din celelalte comune, pornind moda îmbrăcămintei din acest colţ de raĭ al românismuluĭ în toate unghiurile Carpaţilor.

Costumele ţărăneştĭ din Sălişte sunt cele maĭ frumoase, ceeace face ca pretutindenĭ să fie preferate. Şi nu e mirare, dacă diferitele porturĭ româneştĭ din Ardeal vor dispare cu timpul, adoptându-se cu vremea singurul costum naţional românesc din Săliştea, care este cel maĭ frumos şi cel maĭ igienic din tot Ardealul.

*

Călătorul, care vizitează Săliştea, nu se poate plânge că nu găseşte distracţiĭ. Dacă este doritor să citească, să-şĭ omoare vremea cu lectura cărţilor şi a ziarelor, le găseşte din abundenţă. Şcoala şi reuniunile îşĭ aŭ bibliotecile lor. La hotelurĭ vin ziare.

Dacă vrea să se distreze, vrând să cunoască viaţa veselă a siliştenilor, îĭ găseşte în toate sărbătorile prinşĭ în horă şi dansând toate jocurile în pavilionul de peste râŭ. Când timpul e frumos, îl invită pe călător plimbările pe dealurĭ carĭ se întind departe spre munţĭ deasupra Săliştei.

Cărărĭ bine îngrijite duc spre frumoasele dumbrăvĭ din apropiere, prin tre carĭ ,,Netedul"—cea maĭ fermecătoare pajişte unde, maĭ ales vara, se încinge dese-orĭ hora siliştenilor.

Siliştea e în Ardeal ceeace e la noĭ Sinaia..

(Din ,,*(Foaia Noastră*")

N. Istrati

Regină de-o zi
IN ȚARA SOMALILOR

— Urmare —

II

Torix ceru ajutor și tînăra femee fu coborâtă în șalupă. Cât despre Micșunica, uriașul o ținu în brațe, atârnată de gâtul lui, nevrând să se despartă de ea.

— Mai e cineva ?—întrevă Vaillant.

— Da, tatăl.

— Asta trebue să fie, zise Palangrote arătând un cadavru. Nu mai e nimic de făcut cu el.

— Atâta tot?

— Mai era o femee, răspunse Torix, un fel de babă, unde dracu s'o fi vârât? De n'ar fi furat-o !

In timpul acesta Tartyfume, intrând în magazia cărbunilor, descoperise un fel de pachet care se mișca și cerea ajutor. Strigă și Torix alergă.

— Asta e ! Madam Cigou ! A avut noroc asta ! Luați-o. Eu iau hârtiile de bord și să plecăm. Iată, canibalii se întorc.

Intr'adevăr săgețile începuseră a curge iarăși pe bord.

— Pînă într'un ceas o să avem furtună, spuse Landrin. Grăbiți-vă. In câteva minute toată lumea fu în șalupă, și pe o mare din ce in ce mai furioasă se ajunse la bastiment.

— Ați stat prea mult, zise căpitanul Gardés, în al cărui glas se citea neliniștea.

— Cu toate astea n'am stat de geaba, răspunse Landrin, și aducem patru inși.

— Ceilalți ?

— Morți sau prizonieri.

— Uriașul ?

— Rănit ?

— Nu, comandante, nici o sgârietură, zise uriașul care ținea mereu în brațe pe fetiță.

Se coborâră în salon. Acolo, Torix, privind pe Micșunica, care gemea din când în când, strigă :

— Doamne ! Rănită...

— Da, aci, zise Palangrote arătând fruntea fetiței inroșită de sânge.

— Biata fată, murmură pretinsul parizian, strângând-o în brațe.

— Tori, gemu copilul ; mă doare. Unde e mama ?

Uriașul păli.

— O uitasem, se gândi el.

Și adaose tare către cei din jurul lui.

— Ce s'a făcut cu mama ei ?

— A fost dusă în cabina doctorului, care încearcă s'o aducă în simțiri.

Vai ! toate îngrijirile doctorului rămaseră nefolositoare. Biata femee murise.

In timpul acesta, bastimentul își reluase drumul. Peste câteva minute însă fu apucat de un vânt furios care îi repezea în flancuri valuri încă mici dar vijelioase.

— Mă așteptam la asta, zicea Gardés lui Landrin. Nu credeam însă să vie atât de repede. Am pierdut prea multă vreme. Ia te uită cum se desrădăcinează uraganul. Ordonă, te rog, ca nici un pasager să nu iasă pe bord și să se deslege toate frînghiile, pentru ca oamenii echipagiului să aibă de ce se ține.

Landrin execută ordinului comandantului și se reîntoarse pe punte.

— Totuși, uraganul nu poate ține mult.

— Douăzeci de minute, poate o oră, dar în acest timp vasul poate fi aruncat pe vre-o stâncă sau pe vre-o bancă de nisip. Te uită. Unde e uscatul ? Unde e marea ? Ce-o să facem dacă va fi vorba să ne scăpăm oamenii ? Iată ce va să zică să te lași a fi înduioșat. Ați scăpat un bărbat, o femee și un copil cari poate au să piară cu noi peste un sfert de oră.

Dacă Landrin n'ar fi știut ce inimă de viteaz netemător de moarte bate în pieptul comandantului, ar fi putut bănui că lui Gardés îi era frică.

— Scăpăm noi și din asta, comandante, zise Landrin cu încrederea pe care o dă tinerețea.

— Dumnezeu să te audă, amice, și înainte !

Bravul marinar nu se înșelase : ciclonul sosea. Purtat de vânt și de furia valurilor ca un fir de paiŭ, bastimentul nu'și mai putea ține drumul cu toată casna timonierului.

Timp de câteva minute vântul urlă cu atâta putere, încât valurile ce se spărgeau pe punte păreau a face o singură massă de apă. Deodată însă ele începură să se rărească, deschizând între ele prăpăstii în fundul cărora cădea bietul vas și din cari nu eșea decât ca prin minune.

Intr'un asemenea moment nu trebuia decât o mică desechilibrare pentru ca vasul să se scufunde.

— Dacă am putea vedea măcar înaintea noastră, murmură Gardés, foarte rece...

— Ce să facem ? — întrebă liniștit timonierul.

In momentul acesta, vasul, ridicat ca o simplă luntre de un val enorm, păru apucat și dus de vânt a cărui putere și iuțeală deveniseră îngrozitoare, și deodată se opri.

O sfâșietură îngrozitoare, o lovitură fără nume, catarguri cari se sfărâmau, urlete de vânt, un țipăt suprem pe pasarelă și însfârșit nemișcare.

«Oceanul», aruncat pe coastă pe stânci, se încartase ca prin minune între două ziduri de granit, unde nu mai avea să se teamă decât de furia vântului, căci valurile ce'l ajungeau din când în când nu puteau decât să'l înțepenească mai rău în albia stâncoasă în care zăcea găurit, pierdut.

De mai bine de un ceas pasagerii avură conștiința groaznicei primejdii prin care treceau. Afară de Courville, Vaillant, Torix și d-șoara Angerolles, foarte eroici, toți erau înlemniți de frică.

Palangrotte umplea salonul cu înjurături la adresa căpitanului.

Torix, ținând mereu pe Micșunica în brațe, nu se gândea decât să o apere. Când bastimentul se imobiliză, spart, lovitura fu atât de violentă încât toți căzură.

Strigăte ascuțite, groaznice, răsunară din spre water-closet, scoase de aceiași persoană pe care Torix o numise madam Cigon și de care nimeni nu se prea ocupase, căci nu pățise nimic de pe urma primului ei naufragiu. Se alergă în ajutorul ei, dar se constată că nu țipa decât de frică.

Cei ce fuseseră serios atinși, zăceau pe parchet, leșinați sau incapabili de a se scula.

Vaillant, cocoșatul și în curând Palangrote și Tartyfume se repeziseră pe punte.

De cum scoaseră nasul afară, fură învălmășiți într'un așa uragan încât cu multă greutate se ținură să nu fie aruncați peste bord.

O dezordine îngrozitoare domnea pe bastiment, de la un capăt la altul al lui.

— Căpitanul e mort ! strigaŭ marinarii.

Bietul Gardés, într'adevăr, atins de un catarg care se năruise, își dăduse sufletul fără să'și vină în simțiri. Tot asemenea, ucis timonierul.

Dezastrul era deci complet, mai grozav de cât își închipuise cineva. Ciclonul, ori cât de teribile i-ar fi fost consecințele pentru moment, nu părea el însuși de cât un incident pe lângă primejdiile ce așteptau pe naufragiați pe această plaje unde Somalii, de sigur furioși de a fi fost decimați în ajun de salvatorii lui Torix, aveaŭ să se năpădească asupra acestei noui prăzi, cu cea mai oarbă și mai sîngeroasă furie.

De îndată ce elementele se mai liniștiră puțin, trebui ca Landrin și cei-l'alți ofițeri valizi să privească în față această situație și să se pună în măsură de a pară eventualitățile.

Nicĭ îndrăzneala nicĭ inteligenţa nu lipsea căpitanuluĭ-secund al Oceanuluĭ. Dacă n'ar fi fost vorba de cât să se pună în fruntea marinarilor luĭ şi să încerce o retragere în ordine până la cel maĭ apropiat oraş al litoraluluĭ, lucrul i s'ar fi părut uşor. Dar afară de rănițĭ, maĭ eraŭ pasagerĭ: femeĭ, câţĭ-va bătrânĭ, copiĭ, printre carĭ şi Micşunica, rănită.

Cum vorbea despre toate acestea cu primul locotenent, cu Vaillant, Courville şi alţĭ doui treĭ, cineva spuse că Somaliĭ aveaŭ să'ĭ atace chiar în noaptea aceea.

— E de sperat că nu, zise cocoşatul. Ciclonul a fost tot atât de grozav pentru eĭ ca şi pentru noĭ. In mijlocul furtuneĭ n'aŭ putut să audă sgomotul produs de spargerea bastimentuluĭ.

— Cine ştie?

— De altfel, aŭ trebuit să se ascundă, ca să nu fie luaţĭ de vânt şi nicĭ unul din eĭ nu s'ar încumeta să vină acum pe malul măriĭ.

— Iată-ne dar asiguraţĭ până la ziuă, adaose Courville.

— In rezumat, zise Landrin, tot ce-am putea hotărî n'ar fi realizabil de cât după împrejurărĭ.

— Evident.

— Să aşteptăm să se facă ziuă.

— Bastimentul nu e în primejdie?

— Nu. Din fericire şi ca prin minune e aşezat ca într'un basin. Marea, în furia eĭ, l-ar putea relua după cum l-a aruncat, aşa e. Dar nicĭ d-v. nicĭ eŭ nu vom maĭ revedea vre-o dată un cataclism ca cel de astă noapte.

— Amin! adaose Palangrote.

— Câte ceasurĭ sunt? întrebă încet Tartyfume pentru ca să zică ceva.

— Treĭ şi jumătate, răspunde secundul. O să ne ocupăm de rănițiĭ noştri. Ceĭ ce nu pot fi de nicĭ un ajutor să se ducă să se culce, măcar două ceasurĭ. Ceĭ-l'alţĭ vor veghia.

— Dar putem fi toţĭ folositorĭ într'un asemenea moment.

— Nu, răspunse Landrin, să vă supuneţĭ! Doctorul îşĭ va face datoria; jumătate din marinarĭ vor face de gardă spre a da alarma la nevoe. La şapte ceasurĭ se va trezi toată lumea.

Nu era de replicat. Fie-care reintră în cabina luĭ, hotărît să observe o disciplină riguroasă.

Dar dacă Vaillant, Courville, Savinian şi Marsiliezul îşĭ recăştigaseră sîngele rece, nu tot aşa era cu ceĭ-l'alţĭ pasagerĭ. Aceştia, în număr de aproape cincĭsprezece, se aflaŭ în salonul cel mare înfricoşaţĭ. Uniĭ se aşteptaŭ să vadă bastimentul sfărâmat în câteva minute; alţiĭ nu se gândeaŭ de cât la sălbateciĭ de pe coastă.

Ceĭ maĭ mulţĭ învinuiaŭ pe căpitanul Gardès de dezastru şi Landrin le părea un comandant fără energie.

Era maĭ cu seamă o femee care făcea ea singură maĭ multă gălăgie de cât toţĭ ceĭ-l'alţĭ. Era pasagera care fusese adusă pe bord cu Torix şi Micşunica. Mică, grăsulie şi bătrîioară, părea că face parte din acele femeĭ a căror respectabilitate avea nevoe să fie demonstrată.

Cu tot naufragiul eĭ, cu toate emoţiile, îşĭ păstra cea maĭ mare grije de toaleta eĭ extravagantă.

Nenorocita, nebună de spaimă, striga şi gesticula, plângea, cădea în genunchĭ, se ridica furioasă, arăta pumniĭ şi contribuia la desordinea generală.

Scos din fire, Torix, care îngrija de Micşunica cu drăgălăşiĭ de părinte, eşi dintr'o cabină şi'ĭ zise aspru:

— Aĭ de gând să isprăveştĭ odată? D-ta aĭ fost piaza-rea. Dacă n'aĭ fi fost cu noĭ nu făceam naufragiu.

— Eŭ! eŭ!.. sînt pricina... Şi de ce?

— Pentru că cum aĭ pus piciorul aci, am păţit-o şi noĭ...

Torix vorbea serios? Marinariĭ sînt uneorĭ foarte superstiţioşĭ.

Orĭ cum, cuvintele aceste emoţionară pe uniĭ pasagerĭ.

— Aşa e, zise unul din eĭ, nebuna asta ne-a adus ciclonul şi naufragiul.

Madam Cigon nu era atât de proastă pe cât era de ridiculă. Printr'o intuiţie instantanee înţelese în ce primejdie o puneaŭ cuvintele luĭ Torix. Amuţită de odată, avu înţeleapta inspiraţie de a da din umerĭ, ca una ce ar fi respins învinuirea ce i se aducea.

D-şoara Angerolles asista, emoţionată, la scena aceasta. Privirile celor două femeĭ se întâlniră şi groaza ce artista descoperi la femeia asta înebunită de spaimă iĭ păru atât de mare, încât se duse spre dînsa şi luând-o de mână:

— Linişteşte-te, doamnă, zise ea. La ce-ar sluji ţipetele şi disperarea? Tuturor ne trebue singe rece, în interesul general.

— Dar n'aĭ auzit? Să spună că a mea e răspunderea amândoror naufragiilor!

— Sunt vorbe de om supărat. Cum te chiamă? întrebă d-ra Angerolles.

— Celesta Corniau.

— Aĭ stat la Paris, de sigur, înainte de a te îmbarca?

— Da, doamnă.

— Mă numesc d-şoara Augerolles, îndreptă artista.

— Bine, bine, domnişoară.

In timpul întrevorbiriĭ acesteia, o tăcere relativă se stabilise în salon. Respectul şi consideraţia ce toată lumea păstra tinereĭ fete făcuse minunea asta.

De îndată ce aceasta din urmă păru că ia sub protecţia eĭ pe d-na Corniau, toată lumea se înclina şi tăcea.

Ce era, în definitiv, d-şoara Jeana Angerolles? Nimic alt decât o profesoară de piano.

Cum de se afla atât de departe de orĭ-ce elevĭ, pe un steamer naufragiat la două miĭ de leghe de ţara eĭ? Vom explica aceasta în câteva cuvinte:

— In urma unor nefericirĭ nemeritate, tatăl eĭ, Lucian Angerolles, văzându-se ruinat, muri de supărare, în momentul când Jeana împlinea zece anĭ.

Abia dacă rămâneau d-neĭ Angerolles şi ficeĭ eĭ câteva resturĭ din averea dispărută, când se treziră faţă în faţă a doua zi după înmormântare.

Jeana, deja mare pentru vârsta eĭ, avea vocaţie de muzicantă.

Admisă la Conservator, luă, la cincĭsprezece anĭ, primul premiu de piano şi al douilea premiu de harpă.

După părerea maeştrilor şi a juriuluĭ, o aştepta cel maĭ strălucit viitor. Gloria, din nenorocire, e foarte capricioasă. De cele maĭ multe orĭ talentele mor de foame.

Trebui ca Jeana să se consacre imediat profesoratuluĭ, dar eleviĭ nu'ĭ fură dela început numeroşĭ.

In scurt, d-ra Angerolles avu de suferit toate neajunsurile uneĭ profesiiĭ tot atât de ingrate pe cât de obositoare.

După patru anĭ, la un concert pe care 'l aranjase în sala Erard, se găsi în sală unul din aceĭ barnumĭ de clasa treia, care, veşnic în căutarea uneĭ stele sau a unuĭ fenomen, îşĭ impun obligaţia de a vedea şi auzi tot.

Printr'un noroc de necrezut, omul acesta era cunoscător în materie.

Concertul se isprăvise. Stilman, aşa 'l chema pe impresariu, căută să fie prezintat d-reĭ Angerolles şi fără cea maĭ mică introducerea iĭ propuse să o ducă în Australia ca să dea concerte.

Jeana simţi că era primul pas în calea succesuluĭ. Dar abia era de douăzecĭ de anĭ şi visul eĭ fusese să'şĭ facă nume de-adreptul la Paris.

Ezită.

— Gândeşte-te, iĭ zise Stilman. Iţĭ dau opt zile, nicĭ una maĭ mult, căcĭ nu'mĭ pot pierde vremea în tratative nesfârşite. Aĭ tot ce'ţĭ trebue ca să reuşeştĭ.

Jeana se uită la dînsul cu o privire în care impresariul citi o întrebare pe care tînăra nu îndrăznea să i-o pună.

— Condiţiile? Copila mea, nu vor fi strălucite pentru o primă afacere. O mie de francĭ pe lună, toate chieltuelile plătite şi a treia parte din re-

ţeta nettă a fie-căruĭ concet. Iţĭ convine? E destul de frumos?

Peste două zile, d-ra Angerolles iscălea contractul şi peste o lună se îmbarcă.

Din primele zile ale călătorieĭ, Jeana Angerolles cucerise simpatia tuturor.

Nu e tocmaĭ sigur dacă admiraţia şi prietenia nu deveniră excesive pînă la a merita alt nume, în ceea ce privea pe tineriĭ adunaţĭ pe bastiment.

Dar nu luă seama la aceasta pentru că respectul ce i se purta interzicea chiar celor maĭ înflăcăraţĭ să lase măcar să transpire vre-un sentiment de dragoste, orĭ cât de delicat ar fi fost.

Singur, poate, Stefan Courville se purta cu dînsa maĭ glacial. Această atitudine totuşĭ nu atrase atenţia nimănuia.

Instruit, bun, foarte, simplu, deşi foarte bogat, după câte se spuneau, Courville cucerise şi el toate prieteniile.

Dacă câte odată se ghiemuia într'un colţ, fixând privirea vagă asupra Jeaneĭ Angerolles, nimenĭ n'ar fi putut spune dacă se uita la dînsa sau contempla în larg îndoita imensitate a ceruluĭ şi a măriĭ.

Poate că se maĭ adâncea şi în altă imensitate de amărăciune şi regrete.

Chiar Celesteĭ Corniau, tînăra artistă i se impusese prin felul cu care îĭ spusese : «Mă numesc d-şoara Angerolles».

— Trebue să'ţĭ daĭ puţină odihnă de care aĭ cea maĭ mare nevoe, după asemenea aventurĭ, adăogase Jeana.

— Da, dar mi-e foarte frică

— N'are aface. Şi-apoĭ, aşa e ordinul comandantuluĭ. Ne vom retrage toţĭ în cabinele noastre.

— Şi dacă aĭ şti ce foame 'mĭ este !

— Biata femee ! Vom cere să ţi se dea ceva. Trebue să fie carne rece, conserve...

— Şi sete ! adăogă aproape comic Celesta.

Tînăra artistă surîse se îndreptă spre oficiu şi peste câteva minute apăru încărcată cu un prânz aproape complet.

— Iată, zise ea Celesteĭ, ia astea şi potoleşte'ţĭ foamea. Du-te în cabină şi te culcă. O să te deşteptăm la cea maĭ mică primejdie.

Celesta Corniau, aproape surâzând, se retrase şi nu maĭ auzi reflecţiile celorlalţĭ pasagerĭ.

Aceştia se mirau că într'un asemenea moment madam Cigon— cum îĭ ziceau—se maĭ putea gândi la mâncare.

D-ra Angerolles se apropie de uriaş şi îĭ zise :

— Mititica noastră a adormit?

— Da, d-şoară. De aceea am ieşit un moment de la dânsa.

— Pot s'o văd?

— De sigur, răspunse Torix deschizând cu precauţiĭ de mamă uşa cabineĭ unde îşĭ aşezase pe draga luĭ Micşunică. Iată-o. Priviţi-o. Poate fi ceva maĭ frumos pe lume?

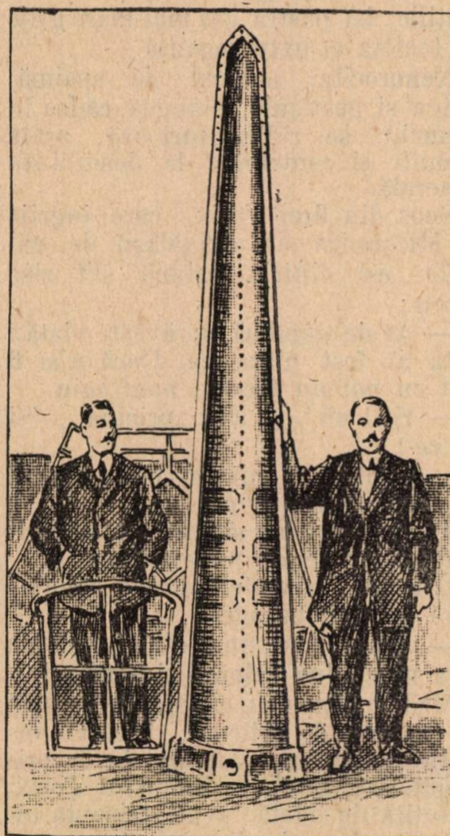
— E adorabilă, într'adevăr, zise pianista...

— Dacă d-şoara ar vrea să stea lângă dânsa un minut, m'aşĭ duce să întreb pe doctor de mama eĭ.

— Vaĭ ! răspunse d-ra Augerolles, mă tem că...

— Ce? întrebă speriat uriaşul care până acum, nu se putuse ocupa de cât de copil.

(Va urma).

Minutarul mareluĭ ceasornic

UN BANCHET

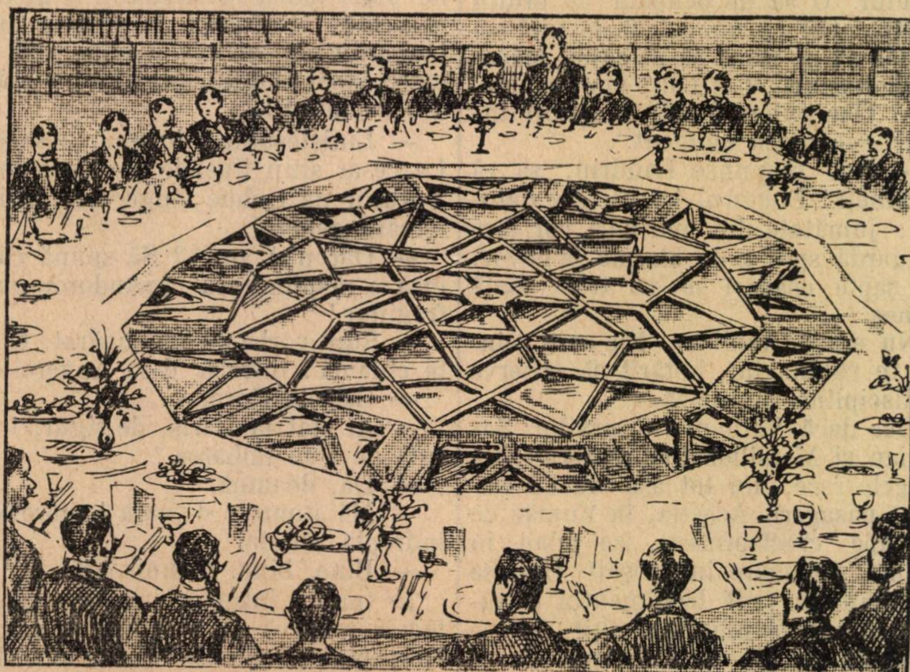
In jurul unuĭ cadran de ceasornic

Oraşul Liverpool se măguleşte că posedă «cel maĭ mare orologiŭ electric din lume». Acest ceasornic ce va fi instalat în vârful turnuluĭ unuĭ imobil noŭ, clădit de o mare societate de ajutor mutual spre a'şĭ instala biurourile, va avea patru cadrane de un diametru de 8 m. şi 20.

Acest monument de ceasornicărie a fost construit la Leicester şi săptămâna trecută a fost la constructoriĭ luĭ, d-niĭ Gent şi C-nie, un *lunchesn party*.

In jurul unuia din giganticele cadrane transformat pentru împrejurare în masă de banchet, s'aŭ aşezat cu înlesnire, comod, cincĭ-zecĭ de invitaţĭ.

Un banchet de cincĭ-zecĭ tacâmurĭ pe un cadran de ceasornic

DRUMUL SPRE ALEXANDRIA

(Urmare și sfârșit)

Trebue să recunosc însă că poșta egipteană e bine instalată, e curată și personalul se prezintă bine, pe când poșta franceză, ca instalațiune, lasă mult de dorit.

O activitate febrilă se constată în biurourile poștei, ceea ce dovedește marele număr al călătorilor și al relațiunilor comerciale cu Egiptul.

Dacă nu a fost chip, nici la ducere, nici la întoarcere, să pun mâna pe o epistolă ce mi se trimesese dela Paris, avui surpriza, eșind dela poșta franceză, de a vedea la o casă din fața sa, un cactus din cei mici și stufoși, cu trunchiurile rotunde, ce au înălțimea de 30—40 c.m. în ghiveciurile noastre, aflându-se aicea în aerul liber și ridicându-se pe peretele unei casă cu două etaje, pe lângă ușe și ferestre până la acoperiș, și care prezenta un efect decorativ cât se poate de frumos. De altfel acești cactuși sunt răspădiți în Egipt și varietatea grasă, cu frunza lată, care acolo atinge peste 2 metri înălțime, este întrebuințată din cauza spinilor săi și fiind-că poate crește în apropiere unul de altul, pentru a se împrejmui locurile.

Acest fapt atrage vederea, cu deosebire, când trenul părăsește Alexandria, trecând prin mahalale și când în partea stângă se pot vedea garduri bine alcătuite astfel.

Prețul trenurilor în Egipt este mai eftin ca la noi și ele merg cu o iuțeală destul de mare.

Aspectul vagoanelor, cu toate că sunt mult mai lungi, se aseamănă cu acele vechi engleze dela Constanța; gările nu sunt colosale, dar liniile sunt solid construite și se pot învăța multe dela aceste companii în ce privește crearea nouilor noastre rețele ferate. Scopul ce urmăresc este de a circula iute și a fi la îndemâna tutoror.

Vagoanele sunt cu culoar, destul de lungi și îmbrăcate cu piele și nu cu pluș ca la noi, ceea ce face că este și cald în timpul verei și nesănătos în timpul anului.

Din cauza marei aglomerațiuni a numeroșilor călători ce treceau pe aceste linii acuma, curățenia cam lasă însă de dorit.

Distanța dela Alexandria la Cairo se face în 4 ore și pentru un observator în tot timpul e ceva nou de văzut.

Indată ce trenul se pune în mișcare se poate observa partea periferică a orașului Alexandria și întinsele bălți ce acoper o mare suprafață pe dreapta liniei și cari dau peisagiului un aspect cu totul deosebit. In stânga liniei se observ fortificațiunile orașului, alcătuite din șanțuri înaintate ce pot fi inundate și grație cărora orașul este apărat dinspre uscat.

Primul lucru care atrage privirea într'un mod deosebit sunt palmierii, ce se văd în grupe sau izolați și cari, în această câmpie, prin siluetele lor fină și mândre, prin verdeața lor care acoperă arborul, ca un buchet alcătuit din frunze mari, reamintesc îndată tot ce ai citit despre Africa și Egipt; îți readuce în memorie toate vechile cromuri făcute în timpul imperiului și reprezentând pe Bonaparte în diferite episoade din războiul Franței cu Egiptul.

O priveliște neașteptată se desfășură privirei mele la marginea mahalalei prin care treceam, din care multe locuri erau îngrădite cu garduri vii de cactuși. Deodată, la o întorsătură a trenului, alături cu o regiune în care se aruncau gunoaele orașului, ni se prezintă o întreagă șatră, cu corturi identice acelora ale țiganilor noștri; nu știu dacă această populațiune nomadă era arabă sau de țigani, dar impresiunea pe care o făcea era displăcută și penibilă.

De altfel aceeaș desiluzie o avui de îndată ce întâlnii primul sat și care în realitate arată că substratul în Egipt se află tot în situațiunea din timpul lui Sesostris, probabil mai rău încă.

Locuințele nu sunt numai primitive, dar aș putea zice că sunt preistorice, și aceste sate arabe sunt niște localități unde trăesc împreună mai multe familii, fără a avea nimic din frumusețea, din confortul și din curățenia satelor europenești.

Să-și închipue ori și cine, pe această câmpie și de o mică ridicătură, care adesea e formată din pământul caselor vechi dărâmate, niște movile cenușii, alipite una de alta, cu stradele înguste printre ele, cu uși mici și drept fereastră cu un ochiu adesea abia de un decimetru pătrat, fără coș, fără acoperiș, dar cu o platformă pe deasupra, pe care stau depuse crăcile pentru foc, cocenii de porumb sau nutrețul vitelor și diferite obiecte de menaj.

Totul e făcut din pământ și numai câteva lemne servesc la formarea platformei superioare, care și ea este făcută din pământ amestecat cu baligă de vacă sau de cămilă și peste tot sclivisite cu lut, de o culoare cenușie și de un aspect trist și mizerabil.

Focul se face în mijlocul acestor chiliuțe mici în care stă toată familia și adesea și animalele și fumul ese pe ușă sau pe o deschidere laterală. Acest fum este cu atât mai displăcut, cu cât provine dela arderea baligei uscate, un soi de tesic ca în Dobrogea, dar făcut în plăci subțiri.

Putem înțelege ușor ce atmosferă respiră acești oameni, încărcată cu acest fum, care constitue un soi de ceață nu numai împrejurul fie-cărui sat, dar chiar pe suprafețe întinse din această deltă de pe țărmurile gurilor Nilului. Am observat, mai ales la întoarcere, când nu era vânt de loc, că adesea câmpia întreagă prin care trecea trenul era acoperită cu acest fum acru și neplăcut care ne supăra până și în vagoane.

Ce trebue să fie în aceste case și în aceste sate?

Locuitorii își așează satele pe ridicături, pentru ca fumul și acidul carbonic care e mai greu decât aerul, să cadă mai de vale și ei să trăiască astfel ceva mai la partea superioară a acestor adevărați nori ce se adună împrejurul lor.

Dacă arderea ar fi mai activă, prin un bun tiraj, materiile empireumatice ce se produc nu ar avea loc în cantitate așa de mare.

Acest fum de altfel servește pentru a apăra contra țânțarilor cari sunt nu numai de tot supărăcioși, dar și foarte otrăvitori.

Aproape în tot timpul anului țânțarii constituesc adevărate stoluri, cari mai ales noaptea incomodează cumplit pe cei ce nu iau precauțiuni contra lor.

Țânțarii din Egipt mi s'au părut mai mici și mai negricioși ca ai noștri și mușcătura lor dă loc la indurațiuni cari se mențin 4—5 zile.

Noaptea ei sunt cu totul displăcuți și iată de ce pretutindeni, până și în oteluri, paturile au poloage cu musticarii, după cum se obișnuește și la noi în delta Dunării și în special la Sulina. Vai de pielea și somnul aceluia care se va culca fără să se înconjure bine cu aceste perdele făcut din tiul fin. Neputând să sufer musticariile și crezând că țânțarii sunt cu mult mai puțin numeroși iarna, am plătit cu multe mușcături această imprudență, cu toate că eram la Cairo în Decembrie și că odaia ce mai găsisem liberă la otel era relativ destul de rece, fiind situată la Nord.

Din cauza vieței necurmate în acest fum și din cauza murdăriei și a coabitațiunei a numeroase persoane în camere de tot mici, boalele contagioase sunt foarte multe; râia e aproape endemică la vite și la om și cu deosebire boalele de ochi sunt mult răspândite.

Oftalmiile produc și astăzi teribile ravagii printre arabi și pretutindeni în orașe se întâlnesc orbii. Populațiunea în genere o vezi, ori cu ochelari colorați, ori cu un ochiu mai mic sau cu ceva care denotă urmările sau prezența acestei boale.

Din acest punct de vedere călătorul trebue să fie foarte precaut, să'și spele incontinuu mâinele și ochii cu o soluție de 4% acid boric și să evite de a pune mâna la ochi, servindu-se totdeauna de o batistă curată.

Câte odată construcțiile acestor case de țară par mai îngrijite și sunt ceva mai mari, dar aspectul lor e totdeauna ciudat, din cauza lipsei de acoperiș, de care nu aŭ trebuință, fiind-că nu plouă saŭ plouă numai odată pe an, și care acoperiș, de altminteri costă și scump din cauza lipsei lemnului. Lângă aceste case rare ori se vede câte un buchet de palmieri verzi și frumoși saŭ câțiva sal-

cămĭ, cu frunzele căzute în această epocă.

Interiorul acestor case e maĭ mult decât simplu și adesea e mizerabil, populațiunea șezând și dormind pe niște țoale așternute pe pământ. Dela ocuparea Egiptuluĭ de către englezĭ, cu deosebire, această populațiune este însă relativ mult maĭ fericită; locuitoriĭ dela țară nu maĭ sunt furațĭ, chiar străiniĭ pot să circule cu maĭ multă garanție, de oare-ce englezi aŭ organizat cu indigenĭ un admirabil serviciŭ de jandarmerie

Populațiunea rurală câștigă de zece orĭ maĭ mult ca înainte, de oare-ce culturile se fac maĭ sistematic și produsul munceĭ, din cauza afluențeĭ străinilor, se vinde pe un preț foarte bun.

Solul, în deltă cu deosebire, este de o fertilitate excepțională și pământul ce am văzut până la Cairo este adevărat pământ de florĭ; peste tot este cultivat bine și divizat în loturĭ micĭ, irigate astfel încât se pot uda cu ușurință.

De cum eșĭ din Alexandria și până la Cairo și în urmă până la țărmul desertuluĭ pe care sunt puse marile piramide, nu era decât un covor de verdeață, datorit grâuluĭ, trifoiuluĭ, bobuluĭ, anghinarelor, carĭ acopereaŭ suprafețe marĭ de cultură în această epocă a anuluĭ, căcĭ acolo se fac două recolte și jumătate în 12 lunĭ.

Grâul avea deja înălțimea de 15—20 c.m.; el crește iute și se face frumos, dar este de o calitate inferioară din cauza calceĭ care 'ĭ lipsește și a glutenuluĭ care este în genere în cantitate maĭ mică.

Iată de ce pe lângă orașele marĭ to' molozul de pe la case este dus pe câmp pentru a întări lucerna și trifoiul și a servi și culturiĭ grâuluĭ.

Grâul verde ce vedeam urma cultureĭ de bumbac, care a luat o extensiune extraordinară. Cotoarele acestor plante sunt duse pe spatele cămilelor sau măgarilor și așezate deasupra caselor spre a servi ca combustibil. Porumbul, care nu e cultivat tocmaĭ în cantitate mare, era cules deja de mult și se vedea încă în unele locurĭ ariile pe carĭ îl curățase de pănușe, înconjurate de eocenĭ.

Fânețele artificiale aveaŭ 40—50 c.m. înălțime și există o varietate de trifoĭ pe care o mănâncă și omul, ceea ce am văzut în Cairo, în mahalaua arabă, unde din mănunchiurĭ întregĭ de trifoĭ, în câteva clipe nu rămâneaŭ decât cotoarele, maĭ ales în mâinele copiilor.

Animalele sunt aduse pentru pășune și priponite scurt de tot la începutul livezeĭ, astfel încât animalele, fie bivol, cămilă, măgar saŭ boŭ, pasc în rotogoale, înaintând tot maĭ mult, așa că se observă la un moment dat trifoiul înalt înainte lor, totul ras pe locul unde se află ele, iar maĭ în urmă, unde aŭ păscut cu câteva zile maĭ înainte, se poate observa plantațiunea că începe a înverzi. Astfel, când cu pășunea s'a ajuns la capăt, se poate începe din noŭ de-acolo de unde s'a pornit.

Peste tot se văd multe vite, fie la pășune, fie în cirezĭ spre casă. Animalul cel maĭ de plâns este bivolul, care în marea majoritate a cazurilor era gol de păr, plin de râe și cu mult maĭ slab și maĭ răŭ îngrijit ca celelalte vite. Vacile locale aŭ fost încrucișate cu o rasă europeană, astfel încât se observaŭ la pășune adesea vacĭ frumoase, de culoare roșcată, bine îngrijite.

Măgariĭ sunt numerosĭ și duc greul atât prin faptul că eĭ, fiind considerațĭ cămila mică a Egiptuluĭ, servesc pentru ducerea greutăților și cu deosebire pentru călărit. E curios a vedea modul de a călări al beduinilor carĭ sunt înalțĭ și slabĭ și carĭ, îmbrăcațĭ în mantiĭ lungĭ, albe, par de o talie și maĭ înaltă. Eĭ sunt în disproporție cu măgărușul ce încalecă și au obiceiul de-a'ĭ încăleca astfel, că se țin nu la mijloc, pe șira spinăreĭ, dar cu mult maĭ în urmă deasupra picioarelor dindărăt. Pe când cămilele și cu deosebire măgărușiĭ se întâlnesc pe tot lungul drumuluĭ, caiĭ se văd cu mult maĭ rar.

Dela Alexandria până la Cairo căruțele se întâlnesc foarte rar, iar trăsurĭ n'am văzut decât puține, staționând în două gărĭ. Cauza se explică dela sine: obiceiul populațieĭ de a umbla pe jos sau călare, prezența căilor ferate carĭ pătrund în deltă în maĭ multe direcțiunĭ și existența a numeroase canale ce leagă brațele Niluluĭ și fac astfel comunicația pe apă comodă și ușoară.

Iată de ce din vagon se văd adesea orĭ pânzele vaselor ce es ca din pământ la distanțe maĭ mult sau maĭ puțin marĭ și carĭ indică prezența canalelor din apropiere.

Aproape tot lungul drumuluĭ, dela Alexandria la Cairo și adesea de amândouă laturile linieĭ ferate se află drumurĭ, carĭ nu sunt șoseluite, făcute din pământ, separate de linia ferată printr'un larg șanț cam de patru metri la bază, care servește pentru irigațiunĭ și care e în legătură cu un întreg sistem de canale; apa se scoate în multe locurĭ prin șurupul luĭ Archimede.

Cu pământul scos din ele s'a făcut terasamentul linieĭ ferate și s'au înălțat șoselele.

In spre Cairo se lucra acum la facerea sau lărgirea acestor canale și am admira ce bună lucrare se făcea, fără roabe, cu niște instrumente primitive și câteva coșulețe. Arabiĭ, îmbrăcațĭ în lungĭ haine albe, cenușiĭ sau albastre, săpau pământul și'l cărau în brațe sau pe cap cu acele coșulețe.

Pe aceste drumurĭ nu se vede o singură trăsură și abia puține căruțe; drumurile sunt însă pline totdeauna de călătorĭ pe jos sau călărĭ, printre carĭ se observă nu arare orĭ jandarmeria locală, călare, formând patrule, și arabĭ, cu lungĭ puștĭ, spânzurate de curele așezate pe umăr, obiceĭ ce se maĭ păstrează din timpurile de nesiguranță și de când fiarele se apropiau cu ușurință de sate precum și din cauza temperamentuluĭ lor bătăios.

Chiar și acuma, adesea orĭ la cea maĭ mică gâlceavă, se servesc de puștĭ; un omor pentru o ceartă de hotar, s'a întâmplat chiar în zilele cât m'am aflat acolo.

Trenul se oprea la principalele stațiĭ și un mare număr de călătorĭ, cu deosebire arabĭ și numerosĭ negriĭ, se urcaŭ grăbițĭ, adesea ducând cu dânșiĭ legăturĭ marĭ cu bagaje. Trebue să recunosc că în genere această populațiune este relativ destul de curată, dar trebue s'o evițĭ din cauza oftalmieĭ.

Pentru cine o vede întâia oară să crede cu ușurință vețuind acuma 2000 anĭ, atât costumele cât și figurile lor samănă cu ale celor din bibliile ilustrate. Femeile sunt în genere îmbrăcate în culorĭ negre și cu un bariz pe cap; cele arabe diferă de turcoaice prin aceia că în dreptul nasuluĭ și până la jumătatea fruntiĭ, în fața vălului ce le acoperea figura, se află intre ochĭ un ciubuc (cilindru) cu inele, în parte saŭ în total de aramă, diferit înflorit, care le dă un aspect de tot curios.

Am cumpărat la Cairo o astfel de găteală și care nu fu surpriza mea constatând că acest obiect, care ar părea atât de incomod, nu supără de loc vederea.

Adevăratele turcoaice, aŭ vălul foarte negru și opac, dar încetul cu încetul, din cauza contactuluĭ cu europeniĭ, vălul se subțiază și devine tot maĭ transparent, ast-fel că adesea se vede foarte bine figura și lucrurile merg până acolo în cât voalul este părăsit cu totul. Am constatat acest lucru atât la poporul de jos, în Smirna și maĭ ales la niște familiĭ refugiate din Candia, cât și la o fată blondă, prea frumoasă, făcând parte din Seraiul unuĭ turc avut și care cu alte colege se plimba într'o caleașcă, cu geamurile deschise, pe aleea de la Burnabad, lângă Smirna.

Toate aceste orașe și maĭ ales Kafru-el-Zaiat aveaŭ gările umplute cu trenurĭ întregĭ de sacĭ de bumbac care se aduceau și pe brațele Niluluĭ către fabricele de scărmănat, curățat și filat, iar semințele eraŭ duse pentru fabricatul uleiuluĭ fals de măsline, ce se vinde așa de mult la noĭ.

Din cauza acestor sacĭ s'a întâmplat, chiar cu vre-o treĭ-patru zile înainte de sosirea noastră, un accident de tren care costase viața a treĭ persoane.

Hoțiĭ de tren, fiind și în Egipt, cred însă că's maĭ puținĭ ca la noĭ unde este revoltător de a se constata câte hoțiĭ se fac de către chiar personalul inferior al căilor ferate, trăgeaŭ în timpul nopțeĭ cu niște cângĭ saciĭ din trenurile cu bumbac; s'a întâmplat din această cauză că într'un vagon la câțĭ-va sacĭ, slăbindu-se legăturile, căzură în mersul trenuluĭ pe șine, ast-fel că Expresul ce a tre-

cut în urmă a deraiat și aŭ fost maĭ mulțĭ rănițĭ și treĭ morțĭ.

Trenul era plin de lume și pentru un călător e tot-d'auna o distracție de a studia persoanele cu carĭ te întâlneștĭ în țările prin care călătoreștĭ.

Maĭ mulțĭ arabĭ, îmbrăcațĭ europenește luaseră loc în compartimentul în care mă aflam. Tipurile lor nu erau tot așa de regulate ca ale beduinuluĭ ce locuește la țară, eĭ erau destul de bine crescuțĭ și observam cum căutaŭ la anumite gărĭ să-șĭ procure jurnalele locale, foĭ duble ca ale noastre, cu un tipar admirabil și pe o hârtie excelentă, însă cu mult maĭ marĭ ca format.

Ele eraŭ imprimate în limba arabă și se prezentau nu se poate maĭ bine. Sunt maĭ multe ziare engleze, altele ce conțin și o parte franceză, iar: ,,Le phare d'Alexandrie'', este scris numaĭ în această ultimă limbă.

Se observă cu ușurință lupta care există între curentul francez și cel englez și trebue să recunosc că englezii câștigă mult teren pe fie-care zi.

De altfel, după tot ce am putut afla, administrațiunea engleză este pricepută și corectă.—Economicește, Egiptul a câștigat enorm și la orĭ ce lucrare publică, administrația procedează cu cinste, nefăcând nicĭ o deosebire între englezĭ și alte naționalitățĭ și cu deosebire față de arabĭ.

Acel care era maĭ guraliv în compartimentul nostru, de și purta fes și vorbea bine limba arabă, dar care s'a trădat îndată, prin critica făcută pe nedrept arabilor, era un ovreĭ. Reprezentant al uneĭ marĭ case, îmĭ spuse fără înconjur că a pus fesul și a învățat bine dialectul local, pentru a putea pătrunde în populațiunea indigenă, de oare-ce aceste *canaliĭ* nu contractează afacerĭ cu persoane ce nu cunosc bine limba lor. M'am gândit imediat la noĭ. Arabul ne este superior, ovreiul în genere este acelaș.

Am ajuns chiar din acest punct de vedere într'o situație astfel în cât case marĭ, din Bucureștĭ, larg proteguite de Stat, pentru a'șĭ vinde productele, prin Moldova, aŭ tipărit broșurĭ de reclamă, spre rușinea noastră cu primele pagine în evreește, în urmă românește și în fine în limba germană.

In acelaș vagon se afla lângă mine un om, ca de 30 anĭ, îmbrăcat în costumul bunicilor noștri; o haină lungă de o țesătură fină de lână, ca aceea făcută de maicĭ pentru rasele lor, iar pe dedesupt un anteriu de mătase cu florĭ deschise, cu mânicile larg și cu un brâŭ de valoare. Albiturile luĭ erau curate și îngrijite și un mic turban pus cu simetrie, îĭ acopera capul. Toată persoana luĭ respira curățenia și arăta un om distins și corect. Era rezervat și vorbea o limbă admirabilă.

Figura luĭ senină, de culoare smeadă, slabă, cu părul și ochiĭ negri, avea foarte multă distincțiune și sămăna în mod absolut cu capul Domnuluĭ nostru Isus Cristos, pe carĭ uniĭ clasicĭ l'aŭ zugrăvit maĭ mult brun de cât blond.

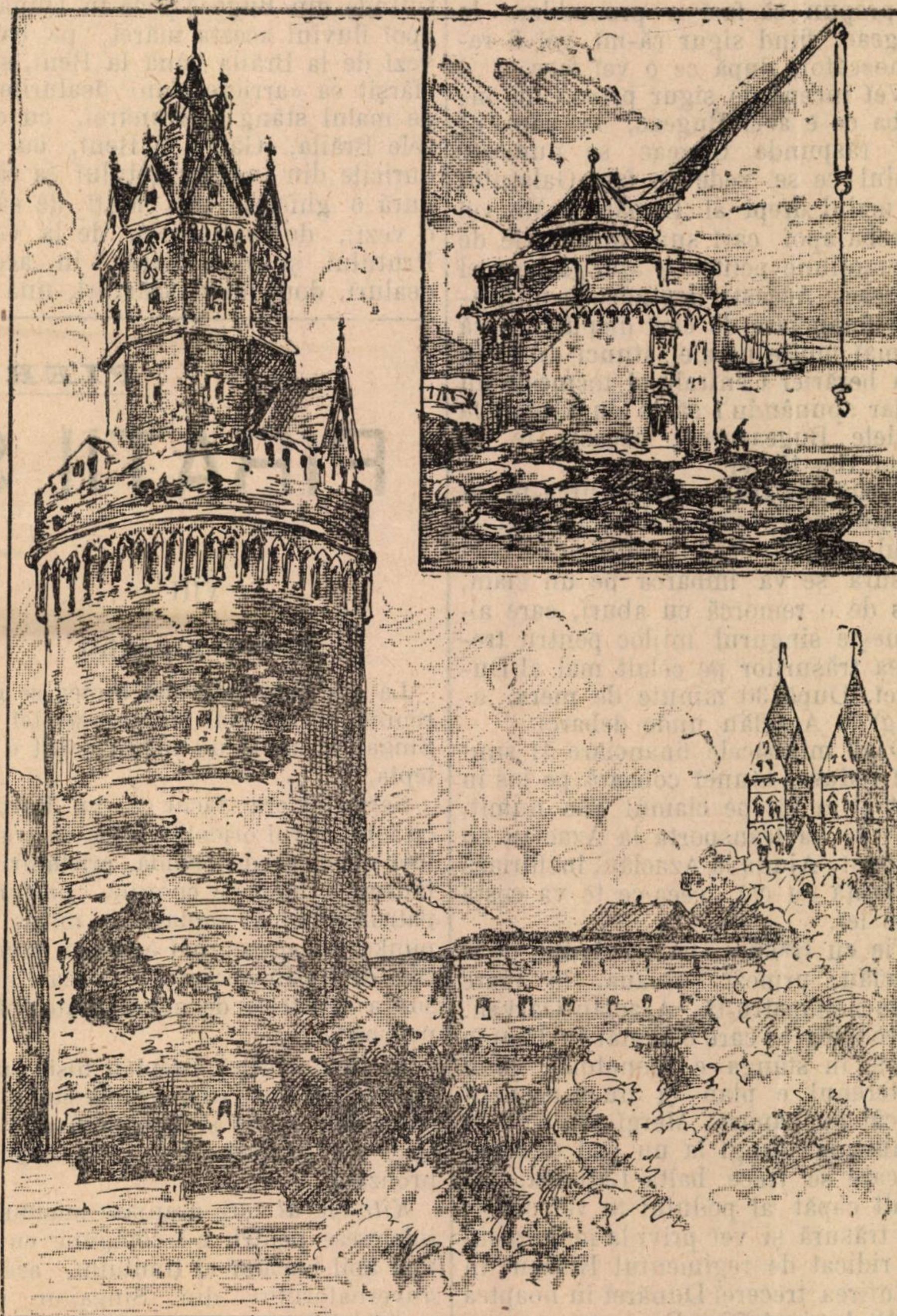
Acest om era un preot al Copților, vechĭ indigenĭ aĭ Egiptuluĭ trecuțĭ la creștinătate de multă vreme. Această populațiune se distinge cu totul de cea mahomedană, este cu mult maĭ cultă și capătă pe zi ce merge un rol maĭ important. Dacă toțĭ preoțiĭ lor vor fi astfel, îĭ felicit din adâncul inimeĭ și nu am de cât o singură dorință ca seminarele noastre să producă măcar 10 la sută preoțĭ cu ast-fel de însușirĭ.

Populațiunea coptă a Egiptuluĭ locuește maĭ mult la Sud și ea face marĭ progrese. Eĭ se datorește ridicarea marilor monumente din vechime.

CURIOZITĂȚI PITOREȘTI

Turnurile din Andernach

Pentru turistul care coboară Rhinul, Andernach-ul se distinge prin

turnul său observator și prin macaraua sa din secolul al XV-lea. Andernach e un oraș frumușel și datează din timpul Romanilor; fu maĭ târziu reședința regilor din Austrasia, iar maĭ apoĭ oraș imperial. Are o biserică romană frumoasă, cu patru clopotnițe, ruine însemnate ale castelulul întărit al episcopilor electorĭ din Colonia. Turnul de observare, foarte curios— după cum se poate vedea din ilus-

trația noastră—supraveghiază cursul Rhinuluĭ; alăturĭ de el maĭ există încă turnul mahalaleĭ, o mostră din toate acelea de lemn sau piatră, carĭ se înșiruiau în secolul de mijloc de alungul orașelor comerciale ale bătrânuluĭ Rhin.

Mig.

O preumblare la Bugeac

Te afli în Galațĭ, dispuĭ de câte-va ore libere și nu știĭ ce să facĭ pentru a petrece acest timp în mod plăcut. Presupunând că aĭ cutreerat și cercetat cu deamănuntul tot orașul, îțĭ propun să facĭ o preumblare la Bugeac, fiind sigur că-mĭ veĭ fi recunoscător, după ce o veĭ face.

Veĭ începe de sigur prin a mă întreba ce e acel Bugeac, la care îțĭ voĭ răspunde Bugeac se numește dealul ce se vede în fața Galațuluĭ pe malul drept al Dunăreĭ. Mă veĭ întreba apoĭ carĭ sunt mijloacele de locomoțiune pentru a ajunge pe acel Bugeac. Aceasta depinde de mijloacele financiare de carĭ dispuĭ ; dacă aĭ maĭ multe parale, atuncĭ du-te în fața berărieĭ Centrale și tocmește un birjar spunându'ĭ să te ducă până la poalele Bugeaculuĭ ; aceasta te va costa 10—15 leĭ.

Odată birjarul tocmit, urcă-te în trăsura care se va coborî în port la locul numit Vadul Sacalelor ; aicĭ trăsura se va îmbarca pe un ciam, tras de o remorcă cu aburĭ, care alcătuește singurul mijloc pentru trecerea trăsurilor pe celalt mal al Dunăreĭ. După 30 minute de mers, ajungĭ la Azaclău unde debarcĭ.

Dacă mijloacele financiare îțĭ sunt maĭ reduse, atuncĭ coboară pe jos în port și ia loc pe ciamul sus numit, care te va transporta la Azaclău cu 10 banĭ. Ajuns la Azaclău, închiriază o căruță cu caĭ, ceea-ce te va costa 5—6 leĭ.

Fie cu trăsura, fie cu căruța, de la Azaclău, urmezĭ șoseaua, în mare parte neîmpetruită, Azaclău-Garvan. Priveliștea pe care o aĭ atât în dreapta cât și în stânga e monotonă, fiind că terenul e plan și nu e acoperit de cât cu papură. Mergĭ așa vr'o 40 minute și ajungĭ la un pod de lemn pe care se trece balta Lățimea. La celalt capăt al poduluĭ te veĭ coborî din trăsură și veĭ privi la monumentul ridicat de regimentul Riazan în amintirea trecereĭ Dunăreĭ în noaptea de 10 Iunie 1877. Pe acest monument se află următoarele inscripțiunĭ: una în limba rusă a căreĭ traducere este :

«Camaraziĭ Regimentuluĭ Riazan. «Sub-locotenentuluĭ Vasiliev Eugeniu și altor maĭ micĭ 10 grade, ceĭ dintâĭ căzuțĭ în războiul rusesc, pe acest deal la 10 Iunie 1877.

«Doamne, pentru această cauză sfântă, iartă-ne nouă păcatele sufletelor noastre».

A doua în limba franceză, pe care o transcriu întocmaĭ :

«A la mémoire de passage du Danube du Regiment de Riazan 1877, $^{10}/_{22}$ VI.

Terminând cu examinarea acestuĭ monument, foarte simplu de altmintrelea, veĭ începe a urca dealul Bugeaculuĭ, ascensiune care este lesnicioasă și nu ține de cât 15—20 minute. Ajuns sus, aĭ o priveliște de toată frumusețea : la picioare aĭ terenul jos și acoperit de bălțĭ, ce se întinde din Bugeac până în Dunăre ; apoĭ fluviul acesta măreț, pe care-l vezĭ de la Brăila până la Renĭ, și în sfârșit ca «arrière-plan» dealurile de pe malul stâng al Dunăreĭ, cu orașele Brăila, Galațĭ și Renĭ, cu păduricile din lunca Sireteluĭ (a căruĭ gură o ghiceștĭ maĭ mult de cât o vezĭ), de la Barboșĭ, de la Gura Prutuluĭ și de la Renĭ ; în aceste dealurĭ, două marĭ spărturĭ, una așa numita «baltă» de la Vădenĭ, a doua lacul Brateș care apare ca o mare oglindă de apă între Galațĭ și dealurile Renilor.

Sunt sigur că nu te veĭ sătura curând de această minunată priveliște, dar toate aŭ un sfârșit și maĭ târziŭ saŭ maĭ curând te veĭ gândi la întoarcere ; în această clipă, dacă maĭ dispuĭ de timp și dacă diversitatea costumelor purtate de romånce te interesează, te sfătuesc să spuĭ birjaruluĭ să te ducă la Garvan, unde veĭ ajunge în 30 minute. Femeile din acest sat (locuit de un amestec de Rușĭ și Românĭ) aŭ un fel curios de a'șĭ așeza ștergarul pe cap ; ele pun acest ștergar peste un soiŭ de fes, care acoperă părul, și prind atât ștergarul cât și fesul printr'o sub-bărbie, acoperită la unele cu mărgele, iar la altele cu solzĭ de alamă, ca sergențiĭ de oraș din Bucureștĭ ; acest port, curios la prima vedere, le șade bine.

Și acum, nu-ĭ vorbă, te-așĭ maĭ duce eu prin multe părțĭ frumoase prin împrejurimĭ, dar să te înapoezĭ...

(Din Anuarul «S. F. R.) R.

PIERRE MAEL

PIRAȚII SONDULUI

— Urmare —

VIII

Planul ataculuĭ

La ora hotărâtă toată lumea se găsi reunită în cel maĭ însemnat otel din Singapur, unde un măreț ospăț o aștepta.

Serviciul era făcut ca în Europa, cu totul luxul oriental : vase de argint, fețe de mese de olandă, cristalurĭ de Bacorat, buchete enorme, parfumul pătrunzător al santaluluĭ, miros de punka la care se maĭ adăogaŭ evantaliile de trestiĭ necontenit mișcate de-asupra capetelor de nenumărate mâinĭ neobosite.

In fundul săleĭ așteptaŭ niște funcționarĭ hindușĭ, ireproșabile statuĭ ale căror burnuzurĭ și pantalonĭ albĭ făceaŭ un contrast izbitor cu fața lor bronzată.

Kitnugărul care aranjase menuul se înțelesese pentru a-l compune cu cel maĭ abil bucătar al ținutuluĭ, acel al guvernatoruluĭ din Singapur, nicĭ maĭ mult nicĭ maĭ puțin un Valet european.

Niște vinurĭ delicioase, precedate saŭ urmate de madera și de hio pregătiseră capetele înfierbântate contra exploziunilor șampanieĭ.

Ca desert ananasiĭ și nucile de cocos proaspete, bananele și înghețatele.

Apoĭ limbile se desghețară și conversația deveni generală.

Kerbarr se ridică în picioare :

— Beaŭ în sănătatea Anglieĭ, a Anglieĭ ospitaliere, a Anglieĭ aliata Franțeĭ, în sănătatea grațioaseĭ sale suverane, împărăteasa Indiilor, în sănătatea marineĭ sale și a armateĭ sale.

Cel maĭ înalt în grad dintre ofițerĭ, colonelul regimentuluĭ al 12-lea, ĭĭ răspunse :

— Beaŭ pentru Franța, sora și amica noastră, și beaŭ maĭ cu deosebire pentru vitejiĭ marinarĭ de pe *Bisson*, în sănătatea nobililor săĭ ofițerĭ, oaspețiĭ noștri și a bravuluĭ comandant care cinstește cu prezența sa fericita noastră adunare.

Treĭ ura entuziaste urmară acestuĭ răspuns.

Cu acestea se isprăviră complimentele.

Acest schimb de complimente odată sfârșit subiectul care atrase luarea aminte fu povestirea a două lupte, una după alta care avură loc în săptămânile din urmă.

Chestiunele și ipotezele se încrucișaŭ în mijlocul interesuluĭ general.

— Știțĭ că aceștĭ pirațĭ devin de o în-

drăzneală nemaĭ pomenită, zise căpitanul higlanderilor.

— Da, răspunse Kerbarr, şi dacă nu mă înşel e vorba să se organizeze un serviciŭ internaţional pentru a se păzi mările indieĭ şi ale Chineĭ.

— Noĭ am şi început, zise colonelul. Guvernatorul în înţelegere cu *Foreign-Office* care are datoria să prevină puterile, va vizita coastele Statelor independente. Ştiĭ, adăogă el, că un fost militar a fost stabilit în marele Andaman?

— N'am ştiut, răspunse ofiţerul francez.

— Dar, pentru că te afli aicĭ nu aĭ putea să vizitezĭ arhipelagul Nicobar?

— E în zadar, insulele Nicobar sunt locuite de o populaţie blajină.

,,Dealtmintrelea un număr de compatrioţĭ de aĭ noştri aŭ acolo contuarele lor şi am fi imediat înştiinţaţĭ.

La numele de Nicobar, doctorul Barthez ridică glasul.

— Mi-aţĭ adus aminte în clipa aceasta, zise el, în mod precis de o întâmplare care nu era tocmaĭ clară în mintea mea şi care, în momentul acesta se luminează dintr'o dată. Poate că aducerile mele aminte vă vor fi întru câtva de folos.

— Spune, spune! strigară cu toţiĭ.

— Iată ce este,—zise tânărul.—Sunt de atuncĭ vre-o zece anĭ, în vremea când făcuĭ cunoştinţă cu familia Lavaur, şeful acesteĭ familiĭ, care-şĭ întovărăşi soţia până la Colombo—d-na de Lavaur fu silită, după avizul doctorilor, să părăsească India,—şeful familieĭ zic, voi să viziteze în trecere pe unul dintre agenţiĭ săĭ stabiliţĭ în marele Nicobar. D-nul de Lavaur călătore pe unul din steamerele caseĭ sale. Am stat două zile la Kar-Nicobar, dar această şedere a fost tulburată de către un atentat îndreptat înpotriva steameruluĭ şi a plantaţiuneĭ. Un om înalt, un alb, escortat de nişte malaezĭ, veniră să asalteze vaporul cu o duzină de bărcĭ. A fost o frământare formidabil. D-na Lavour şi fică-sa se îmbolnăviră iar miculuĭ Lucian pe atuncĭ abia în vârstă de douĭ anĭ, i-a rămas adânc întipărit în minte aducerea aminte a banditului. M'am convins în timpul ataculuĭ *Anadyruluĭ* de către piraţĭ că copilul a recunoscut pe şeful lor, precum şi eŭ l-am recunoscut. Omul pe care-l văzusem cu zece anĭ în urmă era acelaş bandit pus pe fugă de către *Bisson*, adecă Phil Rover.

O tăcere adâncă urmă după povestirea tânărul doctor, tăcere penibilă pe care Kerbarr o rupse cel dintâĭ.

— Nu-ĭ numaĭ atâta, zise el, trebue să ne maĭ gândim înainte de toate cum ar face să scăpăm copilul, dacă maĭ trăeşte încă.

— Ah! Cât despre aceasta ţi-o afirm„Pentru care scop dacă nu de a dobândi o răscumpărare, Phil Rover l-ar ţine prizonier?

— Trebue să luăm numaĭ dcât o hotărîre, domnilor.

Şi dacă domnul de Kerbarr o doreşte, cu consimţimântul acestor d-nĭ adăugă el, intorcându-se cătr ofiţerĭ, sunt cu totul dispus a pune la dispoziţie un număr oare-care din oamenii săĭ.

— Vă mulţumesc, colonele, şi primesc, răspunse locotenentul vasuluĭ, mişcat.

Barthez, cu ochiĭ în lacrămĭ, strânse mâinile bravuluĭ colonel.

Trebuia decĭ să se aleagă personalul dintre ofiţerĭ; căcĭ toţĭ cereaŭ cinstea şi surprizele uneĭ asemenea expediţiĭ.

Deciseră sorţiĭ. Căpitanul de higlanderĭ avu norocul. Se hotără să se îmbarce el cu cincezĭ de oamenĭ aĭ săĭ pe *Bisson* care va porni imediat în direcţiunea Nicoborilor, — pe când o coloană de o sută de soldaţĭ indienĭ va urca în susul ţărmuluĭ ţinându-se mereŭ în relaţiunĭ cu reşedinţa.

Aceste hotărîrĭ luate, rămase ca plecarea să se facă când se va crăpa de ziuă.

Bissonul era gata să-şĭ ridice ancora la cel întâĭ semnal. Discuţia se transformase într'un adevărat consiliu de războĭ şi fie-care se grăbea să-şĭ isprăvească berea saŭ cafeaua, când un subofiţer indigen, *Jemmadarul*, de planton la uşă, intră grăbit în sală şi-ĭ întinse comandantuluĭ un plic.

Acesta deschise plicul.

Era o înştiinţare din partea direcţiuneĭ semaforilor, prin care îl informa că un yacht de un tonaj puternic şi de o înfăţişare ciudată, care părea că vrea să se pue în comunicaţie cu o barcă nu maĭ puţin suspectă, se zărise la Est.

— Ah! strigă Kerbarr, aşĭ pune rămăşag că ne găsim în faţa corsaruluĭ nostru.

Şi pe dată comunică înştiinţarea primită coloneluluĭ şi celor dimprejur. Comunicarea maĭ adăoga că fiind supraveghiat de un vaporaş, yachtul, după câte-va evoluţiunĭ, se depărtase cu toată viteza, după ce remorcase barca.

— Dacă ne-am pune în urmărirea luĭ chiar acuma? zise doctorul Barthez.

Această propunere fu primită. Căpitanul de higlanderĭ eşi pentru a da poruncă să se adune oamenii pe dată.

Colonelul dădu şi el poruncă să se aducă trăsurile destinate cu transportarea ofiţerilor şi a soldaţilor până la cheul de îmbarcare, distanţă de zece mile.

In momntul acesta *Jemmadarul* apăru din noŭ.

De data aceasta înştiinţarea privea direct pe colonel.

Era o nouă scrisoare prin care se întreba ce măsurĭ să se ia cu privire la un yacht semnalat de curând şi a căruia căpitan dorea să se aprovizioneze la Singapur. Nota maĭ adăoga că bastimentul părea suspect cu toate că purta culorile engleze.

Astfel se aştepta cele din urmă instrucţiunĭ în această afacere.

— *By-God!* esclamă bătrânul soldat. Iată că merge bine afacerea noastră. Nu vă veţĭ duce tocmaĭ departe pentru ca să regăsiţĭ pe corsar. Răŭ-făcătorul ne cade singur în palmă.

In vremea aceasta, Kerbarr, ofiţeriĭ de pe *Bisson*, doctorul Barthez, întovărăşiţĭ de căpitan şi de ceĭ cincĭ-zecĭ de Scoţienĭ aĭ săĭ, se urcară iute în brekurĭ, şi porniră spre cheiul de îmbarcare..

IX

Resistenţă supremă

Nu trecu multă vreme şi ofiţeriĭ *Bissonuluĭ* zăriră yahtul la orizont.. Prevenit fără îndoială de vre-un spion oare-care, vasul suspect nu voise să profite de învoiala acordată de către colónelul englez. Şeful săŭ dădu ordin să se ridice ancora.

In momentul când străjile de pe Bisson îl zăriră, yahtul, bun plutitor şi cu mult înainte, era spre Nord la o depărtare de cincisprezece mile. Nu se vedea alt-ceva de cât un nor de fum.

— Ho! ho! zise Kerbarr. Orĭ care ar fi depărtare îl vom ajunge. Nu se va zice că *Bissonul* nu a putut captura o corabie de piraţĭ. Şi dădu ordin să se mărească focul.

Astfel vânătoarea începu, o adevărată vânătoare de om, implacabilă, şi înverşunată. *Bissonul* îşĭ merita reputaţia. Sub inpulsul puternic al eliceĭ, făcea optsprezece nodurĭ pe oră, viteză cu adevărat considerabilă.

Yahctul nu putea să scape de o asemenea urmărire.

După câteva minute, începură să se vadă bine catargurile, apoĭ întreaga navă răsări din ceaţa dimineţeĭ, iar când soarele se înălţase pe cer de treĭ suliţĭ, inprăştiind arzătoarele sale raze, nava urmărită nu maĭ era de cât la şase milurĭ depărtare de adversara sa.

— Ura! strigă căpitanul de higlanderĭ, de data aceasta e a noastră.

Kerbarr somă atuncĭ pe bandit de aĭ arăta pavilionul sub ameninţarea de a fi atacat. In acel timp îşĭ îndreptă tunurile.

Barthez puţin mişcat se apropie de el zicându-ĭ:

— Nu te temĭ că îl veĭ aduce la disperare să nu se dedea la nişte extremităţĭ?

— De carĭ extremităţĭ te temĭ?

— Copilul e cu dânşiĭ.—In culmea desperăreĭ l'ar putea ucide.

Locotenentul vasuluĭ avu o scurtă ezitare. Apoĭ cu o voce mişcate :

— Scumpul meŭ amic, zise el, cum va vroi Dumnezeŭ ; pentru mine ordinele formale pe carĭ le-am primit trebuesc executate. Trebue să sfârşesc odată cu aceştĭ mizerabilĭ.

Barthez se înclină în fața trebuințeĭ de a asculta.

— Sărman Lucian ! murmură el resemnat, Dumnezeŭ să te apere !

Dar o împrejurare particulară făcu maĭ puțin grea pentru Kerbarr sarcina de a isprăvi afacerea maĭ repede.

(Va urma)

IN CAMBODGE

Bonzul cu foarfecele de aur

In Cambodge regele este şeful religieĭ şi stăpânul tuturor. El porunceşte bonzilor (preoților) tot aşa de mult ca şi soldaților şi prin urmare bonziĭ au papă.

Ceea ce distinge pe unul din preoțĭ e privilegiul de a tunde părul prinților regalĭ. Acesta e şeful lor.

Numaĭ şeful bonzilor cambodgienĭ are privilegiul de a tăia părul prinților regalĭ. şi pentru această operație are nişte foarfecĭ de aur împodobite cu diamante.

Orĭ-cine, cu voe sau din greşeală, ar spune măcar o vorbă împotriva orĭ-căruĭ lucru ce-ar aparține caseĭ regale sau contra orĭ-căreĭ persoane, în Cambodge, făptueşte ceea ce la noĭ s'ar denumi crimă de lèse-majestate. Vinovatul e totdeauna condamnat la «supliciul bastonuluĭ», — ba une-orĭ chiar la moarte.

Şeful bonzilor Cambodgeluĭ e cel care are, după cum am spus, spre mare deosebire de toțĭ celalțĭ bonzĭ, privilegiul de a tunde capetele prinților regalĭ. El, când e în exercițiul acesteĭ înalte demnitățĭ, se sileşte cu multe sforțărĭ să plimbe foarfecele săŭ pe de-asupra acestor tinere capete simili-divine, fără să le atingă câtuşĭ de puțin cu degetele sale. El, pentru aceste operațiunĭ importante, posedă un foarfece special, de aur, incrustat cu diamante, care e în păstrarea luĭ.

La ceremoniile religioase, şeful bonzilor şade pe un tron subt o umbrelă de mătase bogat brodată.

Singur dintre toțĭ bonziĭ el nu e ținut să se închine până la pământ în fața familieĭ regale. **n.**

LA NEMIRA

(Județul Bacăŭ)

O escursiune din cele maĭ frumoase ce se pot face din valea Trotuşuluĭ este de sigur, ascensiunea Vârfuluĭ Nemira. Maĭ cu seamă pentru persoanele carĭ petrec vara în Slănic, această plimbare ce se poate face într'o zi, este de recomandat.

Plecând dimineața din Tg.-Ocna cu trenul de 7 şi treĭ sferturĭ, ajungem la orele 8 şi un sfert în gara Dărmăneştĭ. Aicĭ, mijloacele de comunicație nu lipsesc; trebue numaĭ îngrijit de a le comanda înainte.

Trăsurĭ se pot găsi la Toader Morăraş, Sandu Nădejde, Ioan Cotfas, Nicolae Cotfas, Vasile Hânganu, Vasile Stănuleț.

Caĭ de călărie aŭ Toader Morăraş Vasile Nenițeanu, Antofie Hazapar, Vasile Lungu, Costache Grumeză, Gh. Lunganu.

In fine, cu toate că maĭ toțĭ săteniĭ cunosc bne muntele, se pot recomanda maĭ deosebit ca călăuze pe Toma Ursache, Pandele Mocondureanu, Ilie Sechereş, Const. Olteanu, Alexandru Hârjabu.

Un drum de trăsurĭ destul de bun duce, după ce trecem lungul sat Dărmăneştĭ, până la Poiana, urmând valea Uzuluĭ, una din cele maĭ drăgălaşe din toată regiunea. Dealurile acoperite de pădurĭ lasă să se vază maĭ în fund munțiĭ graniței cu culoarea verde închisă a pădurilor de brazĭ. După stânca Sălătruculuĭ, valea se îngustează şi după 1 jum. oră (14 klm.), sosim în satul Poiana. Aicĭ lăsăm Uzul ce dispare curând printre curând printre copacĭ şi stâncĭ şi, apucând pe dealul de miază-zĭ, la isvoru alb, găsim un drum foarte bun de călărie,în parte chiar practicabil trăsurilor, ce duce pe o pantă foarte potrivită (9 la sută) şi la umbra păduriĭ în două ceasurĭ şi jumătate (10 klm.), până la curmătura ce desparte Farcul mic de Farcul mare. Aicĭ apucăm la stânga, aproximativ spre miază-zi. Ajungem întâi pe Farcul mare şi mergem mereŭ pe golul culmeĭ, sosim după o oră şi jum. de mers uşor pe Nemira (1653 m.). Aicĭ, dacă timpul este favorabil, avem o privelişte din cele mĭ întinse, atât pe regiunea muntoasă, pe dealurle de la răsăritul Trotuşuluĭ, cât şi pe partea transilvăneană. Ochiul urmează de minune curbura Carpaților şi pe timp senin se zăresc şi munțiĭ din jurul Braşovuluĭ.

Intoarcerea spre Slănic ține aproximativ 5ore. Drumul trece sub Țiganca, urmând granița.După ,,Țiganca" găsim ,,Şandrul", de unde drumul, reintrând în pădure, începe a pogorâ repede în ,,Valea Slăniculuĭ".

Pe jos plimbarea întreagă ține cel mult 10 ceasurĭ (din Poiana la Slănic), —fără a socoti popasurĭ—dar cu caiĭ se poate face maĭ curând, în cât plecând dimineața din T.-Ocna, turistul poate să se găsească lesne la Slănic), înainte de noapte.

POŞTA REDACȚIEI

Em. Riegler (Luigi), loco.—Am citit romanul d-tale «Regele piraților». E, însă, foarte slab scris. Trecĭ să'l ieĭ, la redacție, între orele $10^1/_2$—12 şi 3—$7^1/_2$.

N. B.—Nu e tocmaĭ uşor să traducĭ *bine*.

Anton Rad.—Tot felul de aventurĭ de călătorie. Avem un anunț în ziar în care arătăm ce anume lucrărĭ publicăm.

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititoriĭ noştri că vom publica orĭ-ce articole interesante privitoare la călătoriĭ saŭ vânătorĭ, în țară saŭ străinătate, ce ne vor fi trimese.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtieĭ, în scrisorĭ francate, vor fi adresate direcțiuneĭ **«Ziaruluĭ Călătoriilor»**, *strada Brezoianu, 11, Bucureştĭ.*

Anul XII.—No. 710. 10 BANI IN TOATA ŢARA Mercuri, 15 Decembrie, 1910

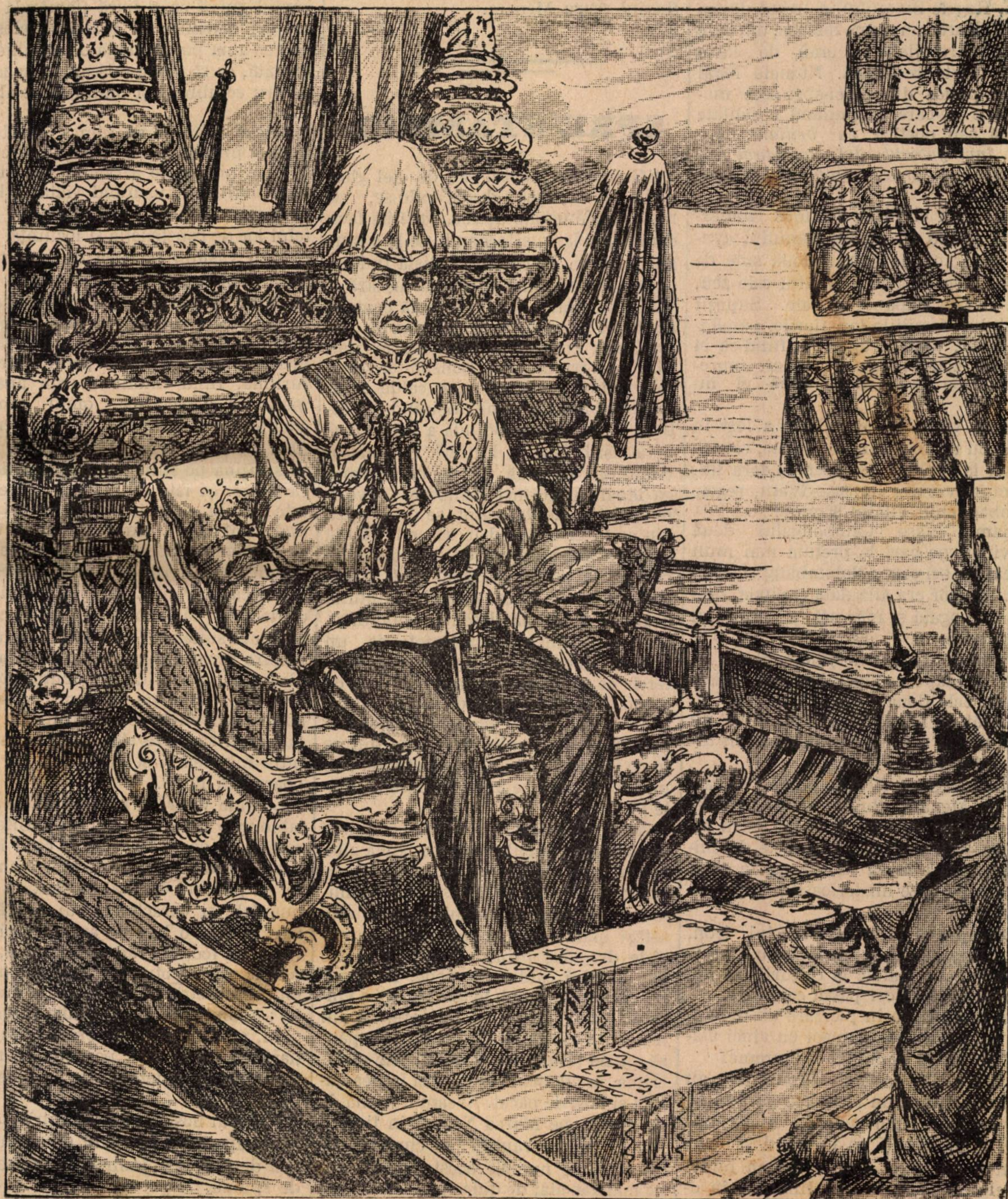
ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ŞI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 5.—Pe un an în toată ţara
« 2.60 « 1/2 « « « «

Redacţia şi Administraţia
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARŢEA —

Regele Siamului în ţinută de amiral englez. — (Vezi pag. 4824),

In țara unde regii sunt zei

Un Dumnezeŭ a murit. Șulalongkorn, Regele Siamuluĭ, a trecut dintre ceĭ viĭ. Purta un nume fastuos, din care aceste patru silabe nu eraŭ de cât o parte foarte restrânsă. Numele regal se compunea din cincĭ-spre-zece monosilabe fie-care însemnând o calitate divină saŭ poetică, ca *briliant*, *august*, *învingătorul zileĭ*, *suveranul farmecelor nocturne*, *sdrobitorul inimicilor*, etc.

Universul civilizat a rămas înmărmurit aflând că regele Siamuluĭ avusese șeas sute de femeĭ și două sute de fiĭ saŭ fice. Regele Siamuluĭ este zeŭ, decĭ el este stăpânul a toate. Supușiĭ regatuluĭ, familiile lor, florile, pământurile lor, totul îĭ aparține fiind-că el este un zeŭ în carne și oase, reprezentând pe Budha și e Budha el însuși.

Toată viața, Șulalongkorn a fost în luptă cu un rege din vecinătate, care și acesta la rându-ĭ, este zeŭ în țara luĭ. Voim să vorbim de Siso-Wath, regele Cambodgeluĭ, aliatul Franțeĭ.

Siamul luase Cambodgeluĭ două provinciĭ pe carĭ le prețuia maĭ mult de cât pe orĭ-care : Batambang și Angkor. Angkor era altă dată capitala, nespus de bogată și măreață, a regatuluĭ Cambodge.

Timp de mulțĭ anĭ, Șulalongkorn refuză să înapoeze celuĭlalt zeŭ, Siso-Wath, cele două provinciĭ la carĭ ținea atât de mult. Regele Siamuluĭ nu cedă de cât acum vre-o treĭ anĭ, în urma intereventieĭ Franțeĭ.

Șulalongkorn când se plimba în barcă, pe Menam, fluviul sacru al țăreĭ sale, sta pe un tron al căruĭ patru picioare eraŭ sculptate în capete de chimere, spre a arăta că puterea sa se odihnea pe baze misterioase și supranaturale.

D'asupra și la spatele acestul tron, din fildeș și mătase, se ridica un fel de estradă saŭ catafalc la colțurile căruia se înălțaŭ spre cer patru colonade.

In fața luĭ sta în picioare un demnitar care ținea un parasol cu cincĭ etagiĭ, simbolul demnităței supreme.

De cealaltă parte a estradeĭ un alt demnitar ținea un al doilea parasol cu cincĭ etagiĭ. Apoĭ veneaŭ mucicanțiĭ carĭ eraŭ așezațĭ pe un rând și carĭ cântaŭ din flaut spre a legăna inima regeluĭ-zeŭ saŭ recitaŭ Himnurĭ în onoarea strămoșilor.

Șulalongkorn era îmbrăcat în haine de amiral englez.

Dar apoteozele acestea carĭ se făceaŭ zilnic, nu se maĭ fac acum.

Cu mare pompă, purtat pe străzile Bangkokuluĭ, regele Siamuluĭ care a murit, a fost dus la templul antic și incinerat, iar cenușa i-a fost strânsă într'o urnă.

Unul din fiiĭ săĭ îl va urma la tron și va fi și el zeŭ.

Și va îmbrăca și el costumul de amiral englez și se va plimba și el pe fluviul sacru Menam.

Arg.

SPRE STAMBUL

Sfâșiind cu pieptul săŭ de oțel ghețurile ce trosnesc desfăcându-se, ca niște găteje uscate de foc, *Iașiĭ* își face drum spre larg, așternându-se la o lungă călătorie. Pe cheiŭ o batistă flutură ca o năframă albă în bătaia ușoară a vântuluĭ, urând călătorie bună comandantuluĭ și nouă, care privim de pe înălțimea comandeĭ, cum dispar una câte una frumusețile Constanțeĭ. Soarele îmbrățișează cu raze calde acest duios tabloŭ de iarnă, risipind pe întinsa și lucitoarea oglindă a măreĭ diamante și brâurĭ de lumină. Pe linia orizontuluĭ pare că un popor înarmat cu lăncĭ și coifurĭ lucitoare, învestmântat în zale de argint, se depărtează din ce în ce sclipind în soare bogățiile sale. Ne-am apropiat de cele două farurĭ de la eșire, mergem maĭ încet, căcĭ trebue să lăsăm pilotul. Cu multă dragoste și inimă deschisă, pilotul acesta ne strânge mâna la toțĭ, ca un prieten sincer care înțelege bine misterele ce se ascund în aceste 17 zile de drum și se depărtează de lângă noĭ într'un remorcher al portuluĭ. De acum, pe drum, Constanța se topește din ce în ce în zare, până când se afundă sub undele liniștite ce o împresoară de toate părțile.

Ziua de astăzĭ pare un fenomen deosebit în timpul ierneĭ pe lângă zilele geroase cu care suntem obișnuițĭ în Ianuarie. Marea urâcioasă și neprimitoare, furioasă și amenințătoare, este astăzĭ blânda mamă iubitoare ; ea surâde drăgălaș printre undele albastre ale luciuluĭ cald și limpede. Pe sânul eĭ, care tresaltă sub bătaia ușoară a vîntuluĭ, ca pieptul uneĭ fecioare, vântul întinde o pânză de fire subțirĭ, o pânză moale țesută din unde limpezĭ ca lacrima, în adâncul căreia vezĭ lumea curată și fără de păcat. Aveam o teamă de călătoriile pe Marea Neagră în timpul ierneĭ. Atâtea răutățĭ și cuvinte de blestem, pe numele acesteĭ mărĭ care ne mângâe atât de dulce privirea cu nemărginita eĭ câmpie de florĭ albastre ! Poate că aveaŭ dreptate corăbieriĭ din vechime și poate chiar ceĭ de astăzĭ, să se supere pe valurile eĭ mânioase ; ele se împotrivesc cu răutate înaintea corăbierilor, căcĭ iarna în marea aceasta este grea și geroasă și mânuirea manevrelor pânzelor este o adevărată suferință.

Ce e maĭ îngrozitor, în călătoriile pe mare, de cât acest neastâmpăr neisprăvit al valurilor uriașe, ce se reped la luptă hotărâtoare, când nava e lipsită de alt mijloc de mers de cât pânzele ; vântul șueră ca o fiară flămândă împrejur, oamenii cu brațele încleștate de ger abia pot să tragă o frânghie înghețată, ca să ajute mișcarea pânzelor, pentru echilibrul și bunul mers al vasuluĭ.

Astăzĭ corăbiile aŭ rămas obiecte de muzăŭ prin porturĭ, căcĭ vasele cu aburĭ le înlocuește servîciul pe toate căile maritime, ușurând viața la bord oamenilor în toate timpurile grele prin felul lor de construcție și locuință. Marinarul vasuluĭ modern de transport are lucrul măsurat și bine plătit. Vasul fiind înzestrat cu puterĭ nouĭ care-ĭ dă dreptulla stăpânirea măreĭ, merge neclintit de la un punct la altul ; asprimea munceĭ corporale pe timpurĭ de furtună, fiind îndulcită prin aparate mecanice și electrice, omul rămâne conducătorul îndrăzneț și inteligent al uneĭ mașinĭ perfecte, plutitoare, care se sprijină pe știința și practica luĭ de călătorie. Și iată de ce, Marea Neagră este o mare, ca toate mările, astăzĭ ! Nu maĭ sunt poețĭ, carĭ să plângă furia și desperarea acesteĭ mărĭ pline de noapte și abis. Din cântările triste, din întunecatul Pont-Euxin, a înviat un cântec noŭ, cântecul dragosteĭ de mare, cântecul sufletuluĭ care simte nevoe să respire aer din atmosfere nouĭ, curate, cântecul poporuluĭ care scuturându-și lanțurile robieĭ pe țărmurĭ, vrea să sboare pe întinderea nețărmurită a apelor, ca să așeze steagul și stema sa, între mărirea și semnele marilor popoare din lume.

La câte visărĭ și gândirĭ nu te duce tablourile măiastre ale fireĭ. Uite, un răsărit de soare la orizont, cum nu se poate zugrăvi nicĭ odată din închipuire, de pictorul cel maĭ meșter, cu toate nuanțele și caracterele luĭ adevărate. Largul este o bae de aramă topită, o vatră de foc, din adâncul căreia, soarele se ridică rotund și pleșuv din ape, plutind în strălucirea de aur a dimineței ; globul pare un cărbune înroșit ca para, se deslipește de orizont, se subțiază în jos și scaă pe bolta ceruluĭ, picurând în undele vinete o pulbere fină de jeratic.

Vaporul nostru alunecă într'o vâltoare de ape, care se sparg de corpul negru de fier, risipindu-se în pânze albe de spumă.

Ce bogăție de sare, în această pro-

funzime. Ascult căderea valurilor risipite, care pare o pulbere de sare vânturată deasupra mărei şi mă gândesc la acest uriaş depozit de sare, ce se cuprinde în toate mările, despre care un autor spune că dacă l-ar presăra peste America, ar acoperi-o cu un munte de 4500 picioare grosime.

La orizont o corabie cu pânzele albe întinse, alunecă ca un goeland pe firul orizontului, câştigând din ce în ce mărimea şi forma, în apropierea noastră.

Suntem aproape de intrarea Bosforului, în faţa minunatelor privelişti de la Kara-Burun şi coastele Anatoliei, aproape de ţărmurile Europeĭ şi Asieĭ, aproape de linia de apă, care desparte lumea musulmană în două ţinuturi întinse.

Ruinele şi casele semănate pe ici şi colo printre înălţimile coastei, îmbogăţesc înfăţişarea pitorească a ţărmuluĭ şi pare-că daŭ natureĭ linişte a simbolică a lucrurilor sfinte. Printre forturile ce se înalţă ruinate pe colţurile munţilor, crenelele rânjesc ca nişte danturi stricate, deşi golurile bine distanţate ale întăriturilor, desvăluesc intenţiunea lor antică.

Două farurĭ albe, unul înălţat pe un povârniş de piatră grămădită, înconjurat de căsuţe micĭ pe coasta Europeĭ, iar altul aşezat pe un şold rotund de stâncă, maĭ înalt ca cel dintâĭ şi înconjurat pe o mare întindere cu covoare de muşchiu verde, pe coasta Asieĭ, staŭ nemişcate la intrarea Bosforuluĭ, ca două santinele de veghe, care readormite privesc în depărtare în calea pribegilor corăbierĭ, ce rătăcesc pe întinderea neţărmurită a mărei.

Ajungem la Kavak unde vasul trebue să împlinească formalităţi de trecere şi să ia pilot pentru Bosfor. După câtva timp pornim printre şirurile de minunĭ de pe coastele Bosforuluĭ. Pe înălţimĭ zăpada încă maĭ albeşte potecile, deşi pe pletoşiĭ cedriĭ şi pe semeţiĭ chiparoşĭ ea s'a topit cu totul.

Trecem la *Buiuk-Deré*, o poziţiune cu graţiĭ de odaliscă voluptoasă, cu salbă de castele superbe, cu poalele scăldate de apele limpezĭ ale canaluluĭ.

Vapoare de pasagerĭ fug cu repeziciune din mahala în mahala, de la un mal la altul. bărcĭ uşoare cu pânzele umflate sboară voioase printre cetele de elcovanĭ albĭ, ce râd cu hohot luând în sbor peştişorĭ din undele canaluluĭ.

Therapia—alt vis din nopţile orientuluĭ, alt amestec de fire bogată şi infinită plăcere de a trăi în tovărăşia celeĭ maĭ poetice privelişte a natureĭ. Aci vine aristocraţimea turcă şi europeană din Stambul, să deslege misterele tăcutelor palate ce dorm zăvorite pe malul Bosforuluĭ. Nicĭ un colţ de perdea nu se mişcă, toate ferestrele sunt însovonite, doar cedriĭ singurĭ însufleţesc pustiul acesteĭ tainice frumuseţĭ, prin freamătul lor prietenesc şi blând.

Sus pe creasta munţilor, pitită din ochiĭ poftitorĭ aĭ ghiaurilor, o vilă albă, slhimbă privirĭ dulcĭ cu marea, şi inundată de lumina vie ce-ĭ umple de strălucire ferestrele, zimbeşte gingaş printre copaciĭ stufoşĭ ce o împresoară ca nişte bătrânĭ şi credincioşĭ paznicĭ.

Lăsând de o parte şi de alta nenumărate palate, înaintăm spre Dolma-Baccé, Ildiz-Kiosk, palatele Sultanuluĭ, monumete de marmŏră înşirate la poalele Capitaleĭ otomane, care se ridică în amfiteatru, înălţând în etaje, moschee albe de stil vechiu bizantin, minarete ţuguiate şi palate ce se întrec în stil şi podoabe.

LA STAMBUL.

Ancorăm în vecinătatea Cornuluĭ de aur. Vechea capitală doarme îmbrobodită în negură subţire, strecurând prin colţurile luminate ale atmosfereĭ, sumedenie de turnurĭ înegrite de vremurĭ. Turnul luĭ Leandru răsare curat din limpezimea albastră a mărei, păstrând tăcerea fioroasă a nopţeĭ în care mitologia spune cum Leandru spintecа valurile înfuriate, înotând până la lumina cămăruţeĭ unde iubita sa Hero era întemniţată. Ziua e caldă, cu adierĭ îmbătătoare, marea e lină şi acoperită de o mulţime de *sandalia*, bărcĭ uşoare ce roesc în toate direcţiile, din baia Cornuluĭ de aur până la oraşul vecin Scutarĭ. In adâncul limpede al apeĭ meduzele plutesc, descriind în albastrul curat al mărei, figurĭ de forme felurite prin dilataţia membranelor lor delicate şi elastice.

Cât e de poetică şi de încântătoare priveliştea aceasta, unde natura a încins muntele cu brâŭ de unde limpezĭ şi împrăştie în aer dulceaţa caldă a razelor de soare, atât e de sălbatecă şi ruinată înfăţişarea lăuntrică a oraşuluĭ. Suind pe ulicioarele Galateĭ spre Pera, te isbeşte mirosurile infecţieĭ gunoaelor şi murdăriilor neridicate, ca un isvor mofitic de corp în putrefacţie. Câiniĭ, carĭ staŭ tolăniţĭ pe străzĭ şi trotuare, expunându-şĭ cu voia şi cultul autorităţilor, pielea sângerată de rănĭ şi corpurile de hiene hidoase, dorm întinşĭ în intimitatea vânzătorilor şi lustragiilor, acoperiţĭ de praf ca nişte relicve antice, de curând scoase de sub cenuşe la Pompeĭ.

Un trecător saŭ o trăsură ocolesc cu multă sfinţenie un câine. Praful te îneacă. Scobor pe un maidan, printre două perdele verzĭ de chiparoşĭ printre carĭ se văd câte-va crucĭ de lemn aruncat fără nicĭ o ordine.

Cadânele trec înfăşurate în mătăsurĭ negre, acoperite pe faţă cu văl subţire, ca nişte fiinţe din altă lume, pierzându-se tăcute pe lângă zidurile mucede şi ruinate.

Nu ştiu de ce mă stăpâneşte o vie dorinţă de a vedea un chip adorabil de orientală.

La marele bazar în *Pera* am admirat mult treĭ turcoaice elegant îmbrăcate în costum europenesc, acoperite însă cu îngrijire pe ochĭ cu o măscuţă de văl subţire de mătasă. Aŭ ridicat vălurile, descoperind lumĭ pline de farmec, ochĭ negri adâncĭ ca noaptea, umbriţĭ de sprâncene arcuite, privirĭ pline de dulceaţa umedă a singurătăţeĭ.

Mi-ar fi fost frică să ating obrajiĭ lor cu o sărutare fierbinte, atât eraŭ de moĭ şi delicaţĭ! Maĭ albĭ ca o camelie şi maĭ plăpânzĭ ca o foaie de crin.

Cât de mult îmĭ place să le urmăresc teama cu care se ascund privirilor noastre cercetătoare.

Iată-mă în Galata. Pe străzĭ un adevărat bâlciŭ ca şi la noĭ. Coşurĭ încărcate cu obiecte deosebite, împresurate de gură-cască între carĭ negustorul toarnă palavre, înroşit de puţinul efect al discursurilor ce înşiră. Din creştetul dealuluĭ de unde privesc, o întindere de fesurĭ roşiĭ, domneşte până în vale spre pod.

Coborând spre vapor par'că aud un hymn sfâşietor de sărăcie, care înalţă note triste până spre Pera.

Cerşetoriĭ te opresc în cale şi cu feţele palide, ochiĭ plinĭ de lacrimĭ, caută pâinea de toate zilele. Cadânele cu figurile uscate şi înegrite de arşiţa de soare, cu unghiile văpsite cu roş, întind mulţimeĭ mâna, repetând acelaş cântec de sărăcie, de existenţă nemiluită şi dureroaşă. In această atmosferă de nepăsare, mizerie şi sărăcie, nu este straniu a vedea ofiţerĭ din armata turcă apărând ici-colo ca nişte manechine de panoramă, bărboşĭ şi negri, în haine învechite, neîngrijiţĭ şi murdarĭ ca gardiştiĭ noştri înainte de reorganizarea poliţieĭ.

Pe una din străzĭ am întâlnit un căpitan de marină, foarte comod, fără cravată la gât, fără guler, descheiat la haină şi jiletcă, cu şeapca pe ceafă, în papuci, păşind rar, cu mâinile la spate spre cazarma de marină din vale.

Această dezordine şi revoltătoare indolenţă, se întâlneşte în toate manifestările vieţeĭ Stambululuĭ.

Pe cheiurĭ mărfurile se mişcă ca şi mijloacele de transport, căcĭ aci omul şi catârul, înlocuesc pretutindenĭ mijloacele mecanice.

Turcul nutreşte un fanatic dispreţ pentru orĭ-ce invenţie nouă, care trebue să-ĭ impună schimbarea uneĭ stărĭ de lucrurĭ. Aşa se explică cum electricitatea nu a reuşit să se strecoare nicĭ în palatele sultanuluĭ, care după o anecdotă, e duşmanul *dinamilor*, crezând că dinamiĭ sunt tot un fel de... *dinamită*.

Sclavĭ aĭ ideilor religioase fixe, ascultătorĭ aĭ principiilor lor învechite şi înapoiate, Turciĭ nu se învoesc să părăsească letargia în care se topesc, de cât constrânşi de forţele unor împrejurărĭ fatale.

Thetis, un iacht de plăcere ce plecase în escursiune la insulele Prinkipo, s'a reîntors luându-şĭ ancorajul alăturea de vaporul nostru. E alb peste tot ca o lebădă şi cu forme gingaşe de elegantă locuinţă de apă. La pupa pavilionuluĭ englez poartă mârcă princiară, arătând distincţiunea personagelor bordului. Cabinele de lemn lustruit strălucesc în bătaia soareluĭ. Puntea e albă, alămurile strălucesc şi marinariĭ sunt frumoşĭ ca şi iachtul.

Două doamne, îmbrăcate în haine de călătorie, cu şepcĭ de paĭ pe cap, convorbesc răsturnate în scaune lungĭ cu o femee înaltă, înveşmântată în haine orientale, cu fes pe cap, talie cusută cu florĭ de fir şi fustă subţire verde-închisă. Orientala râde cu poftă, din când în când lăsând să se străvadă o răpitoare dantură albă, sub buzele eĭ de un roşu înflăcărat.

Cât e de dulce viaţa acestor oamenĭ carĭ îşĭ odihnesc sufletul în mijlocul celor maĭ sublime colţurĭ ale natureĭ.

Dumnezeŭ ne-a dat şi nouă odihnă de ape limpezĭ, fluviul bătrân ce ne scaldă graniţa şi marea albastră ce ne udă ţărmul ; să le iubim aceste ape, căcĭ sunt comorile neamuluĭ nostru, din undele lor va răsări înălţarea noastră. Pe Dunăre să ne adunăm bogăţiile ţăreĭ şi să le trimitem pe mare în lume. Pe nemărginirea măreĭ să ne căutăm odihna. Marea ne va mângâia sufleul cu adierea eĭ caldă şi ne va da nevoia dulce de a pătrunde în tainele misterioase ale fireĭ, nevoia de a da avânt fiinţeĭ noastre sufleteştĭ, pentru a pluti în înălţimĭ maĭ senine şi maĭ curate, în depărtărĭ tăcute, unde pasiunea nu există, interesul nu se cunoaşte şi răutatea nu încolţeşte.

Marea pune pe obrajiĭ palizĭ roşeaţa tinereţeĭ şi dă fiinţelor slabe puterea vieţeĭ, isvor din aerul săŭ curat, vânturat din clipă în clipă de aripele vântuluĭ.

O admirabilă definiţiune a măreĭ din punctul de vedere al foloaselor sufleteştĭ ce ea aduce omuluĭ, este aceea a luĭ Henri de Noussanne : „*La mer est la maîtresse qui enseigne le mieux la réflexion, le sang-froid, l'héroisme*".

Se înoptează. Craĭ noŭ se înalţă pe cer, topindu-şĭ dâra de diamant în limpezimea apeĭ, stelele îşĭ tremură imaginile în oglinda tremurătoare a măreĭ.

Luminile palide înfipte în şoldurile dealuluĭ, par candele într'un cimitir. Nicĭ o şoaptă, nicĭ o bărcuţă nu turbură această pace profundă.

Ridicăm ancora şi pornim spre Dardanele, ultimul canal prin care trebue să eşim în Arhipelag.

Pe măsură ce înaintăm în marea de Marmara, rămân în urma noastră farurile Cospoli, Scutari şi San Stefano, strălucitoare ca nişte luceferĭ printre nenumăratele luminĭ, ce par'că se unesc plutind la orizant, ca o punte feerică întinsă între Stambul şi Scutarĭ.

„Din largul măreĭ" — Bălănescu-Danubian.

Corabia luĭ Nue în vremurile noastre

Vestita menajerie a luĭ Hagenbeck lângă Hamburg a trimes 2000 de animale pentru expoziţia cea mare italiană, la Roma. I-aŭ trebuit 19 vagoane.

Greutăţile aŭ fost marĭ cu împachetarea şi transportul dobitoacelor până la staţia Eidelstedt. A ţinut 4 zile. Trimete vre-o sută de maimuţe, 22 de fiare (leĭ, tigri, pantere, urşĭ), şi peste o sută de alte mamifere marĭ, cerbĭ, lame, antilope, zebre, etc. Apoĭ treĭ elefanţĭ, un rinocer şi un tapir. Ce să maĭ spunem de sute de raţe, de gâşte, flamingĭ, cocorĭ şi altele ; struţĭ şi de colecţia bogată de reptile şi amfibiĭ. Pe aceste din urmă le-a pus în vagoane încălzite.

A luat şi multă hrană.

Greutăţĭ marĭ a avut cu girafa. A trebuit să'ĭ facă o cuşcă înaltă, dar nu aşa în cât să nu poată trece prin tunele. Din fericire, s'a dovedit că tunelele sunt maĭ nalte.

Călătoria cu tren expres va ţine şase zile prin Hamburg, Gmünden, München, Rufstein, pasul Brenner şi Ala.

Zece inşĭ vor ingriji de dobitoacele acestea, a căror valoare este de 250.000 de leĭ. Transportul costă leĭ 20.000.

IN ŢARA RENILOR

ROLUL FEMEEI IN LAPONIA

Bărbaţiĭ în Laponia sunt mult maĭ fericiţĭ de cât ceĭ de prin alte regiunĭ : eĭ sunt stăpâniĭ absoluţĭ aĭ femeilor lor, carĭ li se supun orbeşte ca nişte sclave model, îndeplinind toate trebile.

Cu toate că femeea poartă pantaloni ca soţul şi stăpânul eĭ, asta n'o împiedecă de a fi o menajeră bună şi o mamă incomparabilă.

Laponiĭ sunt împărţiţĭ în pescarĭ şi păstorĭ. Costumele bărbaţilor nu se deosibesc întru nimic de ale femeilor.

Ele după cum se poate vedea în aceste două ilustraţiĭ, nu's de loc cochete şi nicĭ drăguţe, maĭ ales din pricina îmbrăcămintei lor originale.

In schimb însă pot rivaliza cu cele maĭ perfecte menagere.

Eĭ sunt luteranĭ (ceĭ din Scandinavia) şi ortodoxĭ (ceĭ din spre Rusia). Femeile îşĭ poartă copiiĭ legaţĭ pe ştie ce lucru, dacă le stinghereşte copilul, îl agaţă frumuşel de un copac saŭ îl pun pe zăpadă şi 'şĭ văd

Ele se indeletnicesc cu supraveghrea trupelor de renĭ

spinarea lor, într'o pânză saŭ într'o piele de ren, anume facută. Când ele aŭ această sarcină şi vor să facă cine de lucru. Cu chipul acesta copiiĭ mor în mare număr fiind expuşĭ vântuluĭ şi geruluĭ aspru. M.

Regină de-o zi
IN ŢARA SOMALILOR

— Urmare —

— Am auzit că a murit!

— Doamne!

— Dar poate că m'am înşelat. Să maĭ sperăm.

Torix, îngrijat, se pregătea să plece când d-ra Angerolles, punând încetişor mâna pe fruntea eĭ, avu o mişcare de spaimă.

— Biata fată are o febră teribilă, zise ea încet.

— Nenorocita!

— Cu toate astea du-te d-ta. Staŭ eŭ aci.

— Eştĭ un suflet bun, d-şoară.

— Şi eŭ pe d-ta te stimez mult. O să fim prietenĭ, nu e aşa, răspunse d-ra Angerolles, ridicând asupra marinaruluĭ ochiĭ eĭ umezĭ de emoţie.

— Mulţumesc, d-şoară... A! Poţĭ să cerĭ de la mine orĭ ce veĭ vroi... Acum alerg la doctor.

Naivul şi sentimentalul hercule plecase când apăru Landrin.

— D-şoară, zise acesta pe un ton de autoritate care dovedea că e hotărît să'şĭ împlinească datoriile de şef, fiĭ bună de stinge lumina. Nicĭ o lampă nu trebue să rămână aprinsă pe bord până la ziuă.

— Dar, domnule; copilul acesta are nevoe de îngrijire. Cum am să o pot face pe întuneric?

Se ştie că Landrin era un om de inimă. Se plecă spre Micşunica, văzu rana ce avea la tâmplă şi o auzi gemând într'un început de delir...

— In cazul acesta, zise el, te rog să astupĭ ferestruica, pentru ca nicĭ o lumină să nu se vadă de afară. Somaliĭ sunt destul de dispuşĭ să ne atace, fără ca vre-o imprudenţă să le maĭ trădeze situaţia noastră disperată.

Şi Landrin astupă singur ferestruica cu o pânză ce găsi la îndemână. Apoĭ îşĭ continuă rondul, poruncind pretutindenĭ să se suprime lumina.

Când Landrin reveni să'şĭ ia serviciul pe punte, Toris, mâhnit, aflase că mama protejateĭ luĭ murise. Rugă pe doctor să vie cât maĭ curând la fetiţă şi se întoarse în cabina eĭ.

Barrison, aşa 'l chema pe doctor, nu maĭ ştia unde 'ĭ e capul.

Afară de căpitan şi de timonier, carĭ muriseră, alţĭ şease marinarĭ rămăseseră lungiţĭ pe punte maĭ mult sau maĭ puţin grav răniţĭ. Barrison avea acum să reducă treĭ fracturĭ de picioare, coaste înfundate şi să îngrijască două foarte grave rănĭ la cap, carĭ puneau victimele într'o stare disperată.

Ce muncă pentru medicul acesta, căruia nicĭ unul din oameniĭ echipagiuluĭ nu'ĭ putea fi de un ajutor serios! Cu toate acestea trebuia să opereze fără întârziere pe nenorociţĭ.

Pentru fracturĭ, treacă-meargă, era destulă puţină siguranţă de mână. In alte părţĭ însă trebuia să taie, să facă cusăturĭ, să facă aceea ce se face de câte douĭ-treĭ medicĭ.

Să adoarmă pe pacienţĭ? Nicĭ nu se putea gândi. Treĭ sferturĭ din farmacia de pe bord nu maĭ exista; sticlele se spărseseră în momentul cădereĭ bastimentuluĭ. Anestesice nu maĭ erau. Cel mult, maĭ erau câteva antiseptice, scăpate ca prin minune din dezastru.

In mijlocul acestor încurcăturĭ, Barrison îşĭ aminti de făgăduila ce dăduse luĭ Torix.

Ca să maĭ răsufle şi să'şĭ astâmpere o nervozitate lesne de înţeles în asemenea împrejurărĭ, se duse la Micşunica, care era în plin delir.

Cunoscând pe d-şoara Angerolles, ştiind-o bună şi miloasă, nu se miră găsind-o la căpătâiul copiluluĭ.

După ce'ĭ adresă un surâs amical şi fără a face cea maĭ mică aluzie la primejdiile ce ameninţau pe nafragiaţĭ, Barrison ceru ca mica rănită să fie adusă maĭ lângă lumină, ca să o poată examina cu atenţie.

— O iau eu, zise Torix.

Cu mâinele luĭ groase, uriaşul ridică pe Micşunica atât de delicat, îĭ aplecă capul pe pieptul luĭ cu atâta băgare de seamă, încât copilul păru că nicĭ nu ia seama că e luată din pat.

— Dar bine, murmură doctorul, aĭ fost soră de caritate?

— Maĭ ştiĭ! răspunse Torix cu un surîs de Titan.

— Ia să vedem.

Examenul doctoruluĭ, lung şi minuţios, se făcu în mijlocul celeĭ maĭ adâncĭ liniştĭ. De treĭ orĭ omul de ştiinţă deschise pleoapele fetiţiĭ, care rămânea într'un fel de somnolenţă.

In sfârşit, îşĭ ridică capul, şi se putu vedea îngrijorarea întipărită pe faţa luĭ.

— Crezĭ că e grav? întrebă uriaşul cu glasul năbuşit.

— Poate, răspunse Barrison. Pentru moment nu mă tem de viaţa eĭ. Mi-e frică însă ca ochiĭ să nu'ĭ fie atinşĭ.

— Oarbă! Să rămână oarbă! strigă Torix tremurând din tot trupul.

Fără să răspundă, Barrison porunci ca fetiţa să fie pusă în pat şi ap-ĭ, adresându-se d-reĭ Angerolles:

— Am să trimit printr'un marinar o mixtură, cu care veţĭ face comprese pe fruntea şi ochiĭ fetiţiĭ. In acelaş timp îĭ veţĭ da la fie-care jumătate de oră câte-o lingură dintr'o altă doctorie ce voiŭ trimite. Vom vedea ce va fi pînă mâine: poate că mă înşel.

— Să te-auză D-zeu! zise pianista.

— A! o să auză! adaose Torix sdrobit.

— Cât despre d-ta, dragul meu, aĭ să viĭ cu mine. Dacă vederea sângeluĭ nu te sperie, aĭ să'mĭ ajuţĭ să operez pe un nenorocit.

— E că n'aş vrea să plec de lângă Micşunica.

— Ea e în mâinĭ bune. Am nevoe de un om ca d-ta, care să ştie să unească puterea cu blândeţea.

Torix se lăsă a fi convins şi plecă să ajute doctoruluĭ. Şi'ĭ ajută cu atâta dibăcie, cu atâta uşurinţă de mână, încât operaţia izbuti peste aşteptările doctoruluĭ.

Torix ajută apoĭ la organizarea uneĭ infirmeriĭ, unde răniţiĭ trebuiau să'şĭ aştepte vindecarea: apoĭ, precedat de Barrison, se întoarse la Micşunica, pe care compresele şi doctoria o liniştiseră şi care dormea maĭ liniştită sub paza de mamă a d-reĭ Angerolles.

Când toţĭ răniţiĭ fură operaţĭ şi pansaţĭ, se numără bolnaviĭ. Erau unsprezece, cu Micşunica care trebuia să rămână în cabina eĭ.

Ca să nu maĭ aibă nicĭ o datorie de împlinit când avea să sune ceasul primejdieĭ, noul căpitan puse să se arunce sonda la picioarele stânceĭ pe care «Oceanul» stătea agăţat.

Marea era adâncă. Porunci ca morţiĭ să fie înecaţĭ.

La orele şease şi jumătate, câteva minute înainte de revărsatul zorilor, corpurile căpitanuluĭ Gardès, al mumeĭ Micşunichiĭ, al timonieruluĭ şi al unuĭ marinar, fură aşezate unul lângă altul pe nişte scândurĭ, fiecare cu câte-o greutate de picioare.

In prezenţa marinarilor, a luĭ Vaillant, a luĭ Courville şi a luĭ Torix, ca şi a d-reĭ Angerolles, care nu vroise să lipsească dela această tristă ceremonie, Landrin spuse rugăciunea morţilor, făcu elogiul nenorocituluĭ comandant, adresă un salut mişcător celor douĭ marinarĭ şi corpurile fură lăsate să alunece peste bord, iar marea se inchise asupră-le pe vecie.

Maĭ toţĭ erau cu lacrămĭ în ochĭ. Landrin îşĭ şterse şi el pe furiş două lacrimĭ carĭ îl orbeau. Dar se făcea ziuă. Trebuiau făcute pregătirĭ pentru eventualităţĭ întunecate. Tînărul comandant îşĭ scutură tristeţa şi cu o voce severă spuse primuluĭ locotenent:

— Toată lumea pe punte, chiar şi pasageriĭ; ordinul să fie executat imediat.

Şi cum ofiţerul se supunea, Landrin se întoarse spre d-ra Angerolles:

— Ordinul acesta nu te priveşte pe d-ta, zise el: te poţĭ întoarce lângă mica d-tale bolnavă, care merge maĭ bine, nu e aşa Torix?

Uriaşul nu răspunse. Durerea ce bravul marinar simţise când văzuse căzând în valurĭ corpul aceleia care ierĭ încă era mama iubitoare a Micşunichiĭ, durerea îl înăbuşea.

III

Taxile Palangrotte fu cel dintâĭ dintre pasagerĭ care sosi pe punte cu carabina pe umerĭ, vesel, aproape surîzând.

— Viermănoşiĭ aceia se văd? întrebă el de îndată ce fu lângă grupul ofiţerilor.

După dînsul venea, grăbit şi el, dar maĭ puţin vesel, prietenul luĭ, Tartyfume, în îmbrăcăminte de războinic.

Căcĭ Tartyfume şi Palangrotte erau amicĭ intimĭ.

Şi unul şi celalt, Tartyfume la Bordeaux, Palangrotte la Marsilia, şi aproape la aceiaş oră, fără să se fi înţeles dinainte, pentru că încă nu se cunoşteau, hotărîseră să îmbrăţişeze cariera de coloniştĭ şi să ia Madagascarul ca teatru al activităţiĭ lor.

Pe «Oceanul» se văzuseră întâia oară, se preţuiseră, se stimaseră şi ar fi fost amândoĭ foarte bunĭ soldaţĭ dacă Palangrotte nu s'ar fi remarcat printr'o rătunzime absolut extraordinară a unuĭ pântece care se urca până la piept şi se cobora până la coapse.

Tartyfume, el, era maĭ mult lung. Cu toată subţirimea însă, era foarte viguros şi umeriĭ îĭ ereaŭ lungĭ ca aĭ unuĭ atlet.

— Domnilor, zise Landrin celor douĭ prietenĭ, am să vă rog să aşteptaţĭ ca toată lumea să fie adunată pentru ca să'mĭ primiţĭ rugămintile. Cu toate astea, sânt mulţumit că aţĭ sosit naintea celorlalţĭ, pentru că vreaŭ să vă rog ceva în particular.

— Spune, comandante; sântem la ordinele d-tale, răspunse Palangrotte; apropiindu-şĭ călcîele şi punând arma la picior.

— Vă recomand, urmă Landrin, să daţĭ ceĭ dintâĭ exemplul disciplineĭ. Inteligenţĭ şi hotărâţĭ cum sânteţĭ, supunerea d-v. va fi un exemplu pentru ceilalţĭ şi va avea o influenţă fericită asupra rezultatuluĭ aventurilor ce sântem pe cale să înfruntăm. Vă vorbesc în interesul tuturor şi al fiecăruia în parte.

— Am înţeles, comandante, declară Tartyfume înclinîndu-se.

— Compteează pe noĭ ca pe nişte vechĭ ostaşĭ, adăogă Palangrotte.

— Nu e interzis să ne păstrăm veselia, nu e aşa, comandante?

— Din contră. Veselia şi curagiul vor fi de ordonanţă. Totuşĭ, v'aşĭ fi mulţumitor dacă aţĭ purta, măcar patruzecĭ şi opt de ore, doliul pentru ceĭ pe carĭ i-a înghiţit marea.

— O! da! ne iartă comandante.

In timpul acesta toţĭ pasageriĭ valizĭ făcură grup în jurul celor douĭ prietenĭ şi de altă parte, echipagiul, aliniat pe tribord, aştepta într'o atitudine plictisită.

— Prietenĭ, zise Landrin cu glasul hotărât şi înaintând ca să fie maĭ bine auzit de oameniĭ luĭ, prietenĭ şi dv. d-lor, v'am adunat pe puntea bieteĭ noastre corăbiĭ, de-aci nainte nemişcată, pentru ca să aflaţĭ două lucrurĭ esenţiale. Intâiul, e că iaŭ comandamentul echipagiuluĭ cu toată autoritatea pe care mi-o dă codul maritim asupra pasagerilor ca şi asupra echipagiuluĭ.

In momentul acesta Landrin făcu o pauză şi se auzi un glas de femeie care zicea:

— O să mâncăm azĭ, orĭ ba?

Era, după cum s'a ghicit, madam Cigon, ale căreĭ picturĭ de pe faţă, maĭ şterse ca nicĭ o dată, îĭ dădeaŭ o înfăţişare hidoasă.

— Tăcere, strigă unul din ofiţerĭ către Celesta Carniau care, înspăimântată, se ascunse în dosul luĭ Georges Vaillant.

— Aflaţĭ, reluă Landrin, că voiŭ pretinde o supunere absolută la ordinele mele, pentru că scăparea noastră atârnă de aceasta. Al doilea, că voiŭ lua fără întârziere măsurĭ pentru organizarea apărăreĭ contra Somalilor, când aceştia, văzându-ne situaţia, se vor pregăti să ne atace.

E probabil că, pe coastă, n'a aflat încă nimenĭ de naufragiul nostru. Dacă marea ar îngădui-o, dacă luntrile noastre n'ar fi sfărâmate, v'aşĭ face propunerea să vă imbarcaţĭ imediat şi să ajungeţĭ la cel maĭ apropiat oraş care este Meurka.

Din nenorocire, furtuna nu s'a sfârşit. Călătoria pe lângă coastele aceste ar fi o operaţie foarte primejdioasă.

— Afurisenie! se auzi un glas din mulţime.

— Sântem decĭ ameninţaţĭ să fim asediaţĭ de mulţimea canibalilor. Prima mea datorie este de a căuta să ştiu dacă stâncile ce ne impresoară ne pot sluji de adăpost până în ziua când

vom putea încerca un marș prin dune până la Meurka.

Ziua asta poate că e departe, căci avem răniți și nici eŭ nici d-voastră, cred, nu vrem să părăsim pe vre-unul în scop de scăpare personală.

— Nu, nu, strigară în același timp cei mai mulți din marinari și grupul ce se compunea din Vaillant, Tartyfume, Courville, Palangrotte și Torix.

Ceilalți pasageri, afară de d-șoara Angerolles, rămaseră muți. Groaza zilei precedente anihila în ei ori ce voință.

— Suntem ac i vre-o șaizeci de luptători, urmă Landrin, bine înarmați, și Somalii nu aŭ decât săgeți, cuțite și sulițe la dispoziția lor.

— Dacă ne asediază, murim de foame, zise o voce.

— O! gemu Celesta Corniau cu glas disperat.

— In nici un caz; avem merinde pentru două luni, replică comandantul. Și-apoi, tăcere! Nu voiu îngădui nici o manifestație de descurajare. M'ați auzit, d-lor?

—Dar munițiï, aveți ca și merinde?

— Aflați, dacă aceasta vă poate liniști, că transportăm trei mii de puști Grass și patru sute de mii de cartușe, pe socoteala d-lui Cook.

— Cu ce să risipim până la unul pe tingirii ăștia de pe aci, adăogă Palangrotte care nu'și putu ține limba.

— Dar, la urma urmii, zise la rândul lui Tartyfume, fără să prea ridice glasul, după obiceiul lui, unde e englezul ăsta? Nu l-a văzut nimeni de-azi de dimineață.

La cuvintele aceste, Landrin, ceilalți ofițeri, ca și pasagerii, se uitară de toate părțile.

— Du-te de'l caută în cabină, Collot, zise noul comandant unui marinar.

— Nu cum-va grațiosul insular ne-o fi părăsit, reluă Taxile Palangrotte, ca să se ducă să se învoiască cu căpcăunii ăștia?

— Comandante, zise Collot care se întorcea, englezul nu e în cabină...

De-abia isprăvise marinarul vorba și Cook fu văzut apărând pe punte, în tovărășia unui negru cu care părea că sfârșise vorba. Negrul acesta, numit Nour, făcea pe bord, de la Suez, funcțiunile de șofer ajutor.

Era un Somal, oarecum civilizat, dar care păstra, în fundul lui, instinctele perverse, feroce și hipocrite ale rasei lui.

O înțelegere între Cook și Nour nu putea de cât să inspire o adâncă neîncredere celor ce știu de ce e capabil un Somal, chiar curățat de fanatismul lui. Landrin, bănuind ceva urât, se adresă foarte aspru lui Cook.

— Domnule, zise comandantul, ce însemnează conversația cu omul acesta?

— Aoh! căpitane, nimic.

— In sfârșit, de unde veniți?

— Am vrut să asigurez pe mine că marfa mea nu a suferit prea mult stricăciuni.

— Dar șoferul acesta, n'are de unde să știe.

— Nu, nu știam că la el nu știe. Nu l-am întrebat pe el. Am fost să vizitez eŭ singur.

— Cine ți-a deschis ușile magaziei?

— Nimeni, căpitane, răspunse Cook care'și păstra cel mai flegmatic sânge rece.

— Atunci?

— Dar peretele magaziei lângă mașini este spart și se văd puștile.

— De unde știai? Cine ți-a spus?

— Aoh! nimeni.

— Locotenente, du-te de te încredințează dacă domnul spune adevărul.

Cook avu mai întâi de gând să se revolte contra acestei lipse de încredere, dar știu să se stăpânească și nici un mușchiu de pe față nu se mișcă.

— Ce'ți spunea șoferul Nour?

— Eu spuneam la el ceva.

— Spune tot.

— Am gândit că, fiind somal, răspunse cu îndrăzneală traficantul englez, putea fi de bun ajutor la noi toți.

— In ce chip?

— Servind de ambasador.

— Pe lângă cine?

— Pe lângă Sultanul din partea locului, ca să trateze cu el salvarea noastră.

— Și cine te-a însărcinat să faci demersul acesta?

— Aoh! Eu singur.

— Va să zică știai că omul acesta este somal?

— Da, căpitane.

— Și ce ți-a răspuns?

— Că era cu totul la dispoziția mea, a d-voastră, a tuturor.

— Pungașul! mormăi Palangrotte.

— Tăcere, d-lor! zise Landrin cu glas aspru. Astfel, s'ar însărcina ca sultanul de pe-aci să ne protejeze retragerea, fie către Zanzibar, fie către un oraș mai apropiat, cum ar fi Meurka?

— Yes, căpitane.

— Bine, d-le. Aduceți pe Nour.

— Cum, căpitane, ai să cazi în cursa asta?

— Incă odată, tăcere, d-le Palangrotte. Nu te-am intrebat, zise Landrin, care, adresându-se din nou englezului, adaose:

— Du-te imediat în cabina d-tale, d-le Cook, și n'ai să ieși de acolo fără voie.

— Sunt prizonier? întrebă insularul surprins.

— Până la noui ordine, da, d-le...

— Aoh! protestez... Marea Britanie... are să vă facă să plătiți...

— Bine, bine! Până atunci ai să te supui. Doui oameni au să fie puși la ușa d-tale.

Cook, văzând că nu era vorba de glumă și că nu speria pe nimeni cu Marea lui Britanie, făcu aceea ce fac toți compatrioții lui în asemenea cazuri: se resemnă și se duse în cabina lui.

— Apropie-te, Nour, zise Landrin.

Somalul nu se mișcă.

— Poate că nu înțelege franțuzește, presupuse Courville.

— Așa e, zise șeful mecanic, dar știe destulă englezească spre a înțelege ce i se va spune și a răspunde.

— D-le Courville, reluă Landrin, vrei să fii atât de bun să'l întrebi? Intreabă'l, te rog, ce i-a spus d-l Cook?

Nour, adus mai aproape, aruncă o privire de viperă asupra pasagerilor și deodată ridică capul cu îndârjire.

— Ai avut o conversație cu omul care a plecat adineauri? îl întrebă cocoșatul.

Nour răspunse laconic:

— Da.

— Ce ți-a spus?

— Că avea puști de vânzare.

— Și pe urmă?

Nour tăcu.

— Ți-a propus, urmă Courville, să'i servești de curtier pe lângă Sultan?

Somalul nu deschise gura. Courville își afundă însă ochii în aceia ai negrului.

Acesta păru că se zăpăcește și fu aproape terorizat când cocoșatul, apucându'l de mână cu un gest amical, i-o strânse cu atâta putere, în cât acesta nu'și putu ascunde o expresie de suferință și de teroare.

— Ai de gând să răspunzi?

— Da. Englezul ar vrea să'și vândă pușcile, cartușele și iarba de pușcă Sultanului Guelidi El Hagi-Brahim.

Laudrin, deși nu era în stare să țină o conversație în limba lui Shakespeare, înțelegea destul pentru ca Courville să nu aibă nevoie să'i traducă răspunsul somalului.

Vaillant, și el, înțelesese sensul general al mărturisirii.

— Locotenente, comandă Landrin, pune pe omul acesta în fiare și, până la alt ordin, ia seama ca d. Cook să nu poată comunica cu dînsul, cu nici un preț.

— Am înțeles, căpitane, zise locotenentul, care făcu un semn la patru marinari. Și Nour fu imediat ridicat.

De data asta Palangrotte înțelese. Isbucnind în rîs, strigă:

— Asta, băeți, se chiamă siguranță preventivă. Iată doui inși cari, probabil, n'au să ne trădeze azi. Bravo, comandante! (Va urma).

Succesele uneĭ orchestre indiene

Un impresariu a conceput ingeniosul plan de-a parcurge Europa cu o orchestră de Pieĭ-Roşiĭ, dând concerte în toate oraşele marĭ. Orchestra a şi cum de curând, la Chicago, repurtând un mare succes, maĭ mult ca ciudăţenie artistică, bine înţeles.

Toate oraşele marĭ ale Uniuneĭ statelor americane au vrut imediat săĭ audieze producţiile. In câte-va săptămânĭ orchestra aceasta bizară a dat

alcătuit-o şi se compune din douăzecĭ şi douĭ muzicanţĭ. Toţĭ au fost recrutaţĭ din rămăşiţele marilor triburĭ din America de Nord ale «Siuxilor», «Corbilor», «Ueidasilor», «Trescaroraşilor», «Pueblaşilor», «Cayenilor», etc.

«Orchestra indiană» a debutat, apeste o sută de concerte carĭ aduseră întreprinzătoruluĭ impresario maĭ mult de 200 miĭ de leĭ.

Salariile orchestranţilor sunt relativ bune : fie-care primeşte zilnic 25 leĭ. Ceĭ maĭ puţin favorizaţĭ capătă 15 leĭ pe zi. n.

PIERRE MAEL

PIRAŢII SONDULUI

— Urmare —

Piratul se lăsă să fie ajuns.

Deodată îşi descoperi flancul şi la tribord patru gurĭ de tunurĭ apărură, ameninţând *Bissonul*.

O clipă după aceasta urmă o detunătură formidabilă. O ploae de mitraliĭ trecu peste puntea *Bissonuluĭ* omorând douĭ oamenĭ şi rănind greŭ pe alţĭ treĭ.

Un răcnet de mânie izbucni pe vapor.

— Fără întârziere ! Omorâţi-l ! strigară ofiţeriĭ.

Foarte rece, Kerbarr împedică de a se vedea efectul ; iar când se risipi, să văzu că yahtul era foarte tare înclinat înspre tribord, pe când partea sa de dinainte fusese cu totul ciuruită de higlanderĭ.

— E lovit ! strigă căpitanul de higlanderĭ.

O a doua lovitură găuri bastimentul, sparse duneta şi yahtul începu să se cufunde încetişor în mare.

Nu căutase să fugă.

Atuncĭ numaĭ, ceĭ de pe *Bisson* îşi dădură seamă de planurile piratuluĭ.

Uscatul nu maĭ era departe de cât la un mil, — nu ţărmul continentuluĭ, ci un lung şir de insule, aparat de un îndoit şir de stâncĭ colosale.

Corsarul pusese pe apă toate vasele sale, iar întreg echipajul săŭ cam de o sută două-zecĭ de oamenĭ, ascunşĭ de yaht fugea din toate puterile către stâncĭ.

Kerbarr nu ezită.

După cum maĭ făcuse odată, puse pe apă două vase. Intovărăşit de douăzecĭ de mateloţĭ printre carĭ şi uriaşul Piarrick,—doctorul şi căpitanul de asemenea cu două-zecĭ de higlandierĭ, se îndreptară drept înspre piraţĭ.

Dar în momentul acesta o întâmplare neaşteptată opri urmărirea.

Yahtul, lovi în fund, se afundă încetişor.

Cea dintâĭ linie a babordurilor dispăru, apoĭ partea de dinainte, iar partea de dinapoĭ, reţinută fără îndoială de vre-o stâncă nevăzută, apărea ca o monstruoasă rămăşiţă deasupra valurilor.

Oameniĭ de pe *Bisson* şi aĭ celor două bărcĭ dădură deodată drumul la o esclamaţiune de spaimă şi de milă.

Legat de catarg, un copil, plin de spaimă, apăru. Acest copil era Lucian de Lavaur.

Trebue să-l scăpăm, zise Kerbarr.

Dar scăparea era grea.

Yahtul, cu quila prinsă între două vârfurĭ de stâcă, aluneca încetişor, dar sigur în abizul care clocotea sub el. Pe măsură ce apa pătrundea, disloca pereţiĭ şi apăsa puntea cu o presiune irezistibilă. Dintr'un moment în altul, cele din urmă sfărîmăturĭ, puteaŭ să se prăbuşească în clocotul abizuluĭ.

Kerbaar şi Barthez se priveaŭ.

Amândouĭ avură o mutuală comunicaţie de voinţă eroică. Ambiĭ se aruncară asupra frânghiilor carĭ spânzuraŭ din vârful catargului înclinat şi în acelaş timp se urcară pe punte.

Alergând la copil, îl aruncară în mare unde douĭ mateloţĭ, îl pescuiră în două secunde.

La rândul lor şi ceĭ doĭ salvatorĭ se aruncară în apă pentru a ajunge la şalopă.

Era şi timpul.

O ultimă sforţare a valurilor şi yahtul dispăru în adâncimĭ.

După câteva minute se aflaŭ cu toţiĭ pe bordul *Bissonuluĭ*, unde doctorul îĭ dădu cele dintâĭ îngrijirĭ pe carĭ le reclamaŭ truda şi surescitarea sa nervoasă.

Numaĭ după această bărcile plecară la drum.

Se deschise îndată focul asupra banditilor.

Treĭ din imbarcaţiunĭ fură bombardate de la distanţă.

O a patra mânată iute de lopatarĭ susţinu o clipă lupta, dar o împuşcătură bine îndreptată omorî şapte dintre eĭ. Fuga se maĭ înceteni. Şalupa ajunse repede pe duşmanĭ.

Kerbarr voea să prindă viu pe Phil Rover. El nu-şi erta primul săŭ act de clemenţă.

Banditul văzându-se pierdut luă o hotărâre desperată.

Cele două vase pluteaŭ aproape lipite una de alta, de-alungul uneea dintre insulele de care yahtul se sfărmase.

Corsarul măsură din ochĭ spaţiul care-l despărţea de coastă şi deodată se aruncă în valurĭ.

Ce nădăjduea el ? Fuga saŭ moartea ?

Indată ce dispăru sub valurile spumoase, o împuşcătură culcă la pământ pe cei din urmă piraţi, europeni saŭ malaezi.

— Viu ! ne trebue viu ! strigară Kerbarr şi Barthez.

Un colos se ridică în şalupă, şi din ochi luând învoirea şefului săŭ, arărătându-şi giganticii săi umeri, sări la rândul săŭ cufundându-se în mare.

Piarrick plecă să vâneze pe Phil Rover.

Fu o luptă formidabilă, plină de peripeţii şi emoţiuni.

Să vedea gigantul apărând şi dispărând, rând pe rând, aprope de corsar, iute, agil, scăpând neînduplecatului săŭ duşman.

Insfârşit o ultimă sforţare a bretonului şi apunse pe american.

Se strânseră în braţe ; o luptă furioasă se porni în valurĭ. Apoĭ marinarul izbuteşte să-l scoată pe malul insuleĭ, aruncând la uscat pe nemernicul corsar.

Atuncĭ se apropie şi bărcile.

Piarrick cu un genunchiŭ pe pieptul luĭ Phil Rover îl strânse cu mâna de gât.

Intr'o clipă piratul fu legat cu frânghiĭ, luat pe umeriĭ marinarilor şi dus până în mijlocul insuleĭ unde se găseaŭ reuniţĭ ofiţerii *Bissonuluĭ* întovărăşiţĭ de căpitanul de higlandierĭ.

X

Moartea luĭ Phil Rover

Matelotiĭ de pe vasul *Bisson* aduseră de pe bord cazmale şi lopeţĭ cu carĭ săpară bine-răŭ, o groapă cam de un metru de adâncă, în granitul gol. Afară de pasările de mare, nicĭ o altă vieţuitoare nu trăia în aceste paragine solitare.

Groapa se mărea mereŭ. Ea apăru căscată la picioarele ciudaţilor vizitatorĭ.

La ţărm *Bissonul* ancorat, apărea impunător.

Se auzea clocotul valurilor pe prundişul ţărmuluĭ. Vâslele înaintaŭ mereŭ lovind sec apa. In mijlocul insuleĭ, groapa servea de punct de întâlnire. Ea atrăgea toate privirile, şi s'ar fi putut spune că această groapă mare servea de centru al lumeĭ.

Barthez luă cuvântul cel dintâĭ.

— Pregăteşte-te de moarte, Phil Rover, ora pedepseĭ a sosit.

Corsarul ridică capul şi-l privi în faţă.

— Aceasta înseamnă că vreĭ să mă omorĭ. Fie.

Kerbarr îl întrerupse :

— De altminterea nu te vom omorâ fără să te fi judecat.

— Adevărat, murmură Phil Rover, şi arătând spre Piarrick, zise :

— Aveţĭ un om care va ţine locul de călăŭ.

— Nu va fi un călăŭ ci un executor al dreptăţeĭ, protestă căpitanul de higlandierĭ. Tu aĭ nesocotit recunoştinţa şi aĭ abuzat de ertarea pe care ţi-o acordase aşa de generos comandantul *Bissonuluĭ*, d. de Kerbarr. In numele Franţeĭ şi al Angliei, noĭ te-am condamnat la moarte fără zăbavă.

Atuncĭ Kerbarr făcu un semn luĭ Piarrick. Acesta depuse pe pămînt două securĭ şi două săbiĭ aduse de pe vapor.

O ceaţă se arătă în ochiĭ banditului.

— Pentru ce patru arme, când una e de ajuns.

— Pentru că noĭ nu suntem călăĭ, răspunse Barthez, cu toate că am avea dreptul să fim, căcĭ toate crimele tale te condamnă. Ne-a plăcut însă să facem o excepţie şi să-ţĭ acordăm o cinste. Nimenĭ dintre noĭ nu consimte a face pe călăul. Ţi-am lăsat alegerea armelor şi a adversaruluĭ. Hotărăşte-te.

Şi adresându-se luĭ Piarrick :

— Desleagă-l, în fine, pentru ca să se odihnească.

Cu o tăetură de cuţit, gigantul rupse legăturile.

Dar prizonierul simţindu-şĭ mâinile libere, avu o fulgerătură în ochĭ.

Maĭ iute de cât fulgerul sări într'o parte, şi maĭ nainte ca vre-unul din ceĭ de faţă să-l fi putut opri, apucă o secure, pe care începu a o învârti pe de-asupra capuluĭ, renunţând ast-fel de a-şĭ maĭ alege un adversar.

Aproape în aceeaş clipă, ca şi dânsul, Piarrick înfăşca o a doua secure.

— Intre voĭ doĭ, scrăşni marinarul.

Cu ochiĭ înflăcăraţĭ, cu securea ridicată, se îndreptă spre Phil Rover.

— Intre noĭ doĭ, scrăşni piratul.

Matelotiĭ de pe *Bisson* şi hinglandieriĭ se făcură roată în jurul celor doĭ teribilĭ luptătorĭ.

Il văzură astfel pe corsar, gata, ameninţător, aşteptând atacul.

Banditul apăru astfel înaintea luĭ Kerbarr şi a luĭ Barthez întocmaĭ cum îl văzuseră în mările Indiilor, în capul piraţilor săĭ.

Cu corpul înapoĭ înţepenit în piciorul drept, cu braţul ridicat la înălţimea feţeĭ apărându-şĭ faţa şi pieptul cu fierul secureĭ, părea cu-adevărat de neînvins. Aĭ fi putut spune că e satan pe marginea abisuluĭ, dspreţuind şi insultând cerul.

Piarrick, agitat, în faţa uneĭ urĭ care-ĭ scoatea răgete din gât, părea un leŭ care se învârtea în jurul pradeĭ sale.

In acest moment, marea care înconjura insula, ascunse cu totul stâncile vecine sub valurile eĭ.

Trebuia să se sfârşească cât maĭ iute căcĭ insula pe care se juca această dramă curând trebuia să fie acoperită de fluxul repede.

Clepăitul valurilor carĭ se înălţaŭ îĭ reaminti luĭ Piarrick situaţia.

— Haide, apără-te ! strigă Piarrick.

Phil Rover făcu o săritură în lăturĭ şi se puse în gardă.

De odată se repezi asupra duşmanuluĭ dându-ĭ o lovitură de secure în cap. Phil Rover o pară.

Atacă şi el, dar securea luĭ atinse coada aceleia a luĭ Piarrick.

Marinarul sări într'o parte.

Phil Rover nu-şĭ părăsi poziţia.

Părea hotărât a ţinea defensiva.

Piarick atacă din noŭ, şi atacă cu o violenţă şi o grabă care făcu pe căpitanul de higlandierĭ să esclame:—Vrea să-l despice în două !

Astfel repezeala sa îl aruncă drept în faţa secureĭ adversaruluĭ.

Securea acestuia urma să se împlânte în pieptul marinaruluĭ.

— Atins, strigă Phil Rover.

— Stângaciule, replică Piarrick. Eŭ te-am atins.

Şi o dâră de sânge coloră cămaşa banditului, la umăr.

Pentru a doua oară se reculese.

Era înspăimântător de văzut.

Gâtlejul îĭ şuera, cu dinţiĭ strânşĭ, şi o spumă îĭ apăru pe buze. Tot trupul îĭ tremura sub puterea mânieĭ sale.

El redeveni dispreţuitor, nevoind să facă sacrificiul vieţeĭ sale atâta timp cât o şansă de scăpare îl încuraja. Omul cel maĭ resemnat, cel maĭ disperat păstrează în adâncul sufletuluĭ săŭ dragostea neînvinsă de viaţă.

Phil Rover maĭ vrea să trăiască.

Piarrick însă nu o vrea.

Schimbă decĭ tactica. Moderându-şĭ firea, adoptă un noŭ mod de luptă.

In loc de a se arunca fără de rezervă împotriva duşmanuluĭ, începu a înainta încet, pas cu pas.

Rover se retrase un pas, apoĭ altul.

Piarrick se aruncă şi-l atacă în partea dreaptă.

Corsarul se rătregea mereŭ.

Atuncĭ Piarrick simulă un atac drept în faţă.

Dar deodată, apa care se urca, cuprinse picioarele luĭ Phil Rover.

La acest contact rece, piratul îşĭ întoarse capul, alunecă în mare. Malul dispăruse sub valurĭ.

Dar, pentru ca să se uite, fără voe el se descoperi.

In clipa aceea securea marinaruluĭ se abătu din noŭ pe umăr şi pătrunse adânc în biceps.

Faţa piratuluĭ se contractă într'un mod oribil. Văzu moartea apărând. Sângele îĭ curgea în valurĭ din cele două rănĭ.

Singurul gând de scăpare îĭ apăru în minte.

Apa sărată va spăla, va cicatriza poate rănile.

Dar Piarrick nu-ĭ lăsă alegerea uneĭ băĭ.

La rândul săŭ se vârâ în apa spumoasă.

Phil Rover se ridică deodată. Prin

această mişcare securea trimisă de Piarrick îi făcu o tăetură pe frunte.

Atunci mânia îl scoase din fire.

— Ah! mizerabile, gemu el, te voiŭ omorî ca pe un câine.

Orbit de sângele ce-ĭ curgea, agitat de furie, lovea greşit.

A patra oară securea luĭ Piarrick îl lovi în coapsa piciorului.

Lupta deveni înspăimântătoare.

Acum se luptaŭ în apa înroşită de sângele piratului.

Nu maĭ rămăsese din insulă decât o sută de metri pătraţi uscat. De jur împrejur marea apărea ca o oglindă. Soarele o desmierda cu razele sale aurii. In mijloc mormântul era deschis, aşteptând cadavrul.

Matelotiĭ *Bissonuluĭ* şi soldaţiĭ englezĭ urmăreaŭ tăcuţĭ, peripeţiile acesteĭ drame teribile.

Disperat, fără îndoială să isprăvească odată, Piarrick aruncă securea şi se îndreptă asupra corsaruluĭ. Şi cum acesta din urmă într'o ultimă sforţare, ridicase braţul pentru a lovi, marinarul îl apucă de mijloc şi-l strânse în braţele sale.

Se auzi o pârâitură, şi martoriĭ, muţĭ de oroare, văzură pe Phil Rover îndoindu-se în două pe spate, cu şira spinăreĭ ruptă de puternica strânsoare a luĭ Piarrick.

Valurile carĭ se urcaŭ mereŭ, siliră pe Kerbarr şi pe căpitanul englez să-şĭ îmbarce oamenii, după ce maĭ întâĭ Piarick aruncă în groapă corpul acestuĭ mare tâlhar, astupând-o cu o stâncă mare.

SFÂRŞIT

Tradus de **Nelli Nelinl.**

Din viaţa exilaţilor din Siberia

Maĭ bine moartea

Printre prizonierii din Zarathui se socotesc la 200 de condamnaţi politicĭ. Eĭ ocupă etajul superior al închisoreĭ, îngrămădiţĭ câte 50 în camere, carĭ abia ar putea cuprinde 30! Astfel mulţĭ din eĭ n'aŭ nicĭ loc de dormit.

Numaĭ câţĭ-va deţinuţĭ politicĭ ca Sazanoff, care s'a sinucis maĭ zilele trecute, sunt izolaţi în celule micĭ.

Plimbarea, căcĭ se bucură de această favoare, durează vara o oră şi iarna o jumătate de oră. Insă în acest din urmă sezon, eşirea devine un supliciŭ pentru deţinuţĭ. Imbrăcaţĭ răŭ, înghiaţă în zăpadă. Astfel cu toţiĭ preferă să rămână în închisoarea cea infecţioasă, plină de toate felurile de boale.

Tuberculoza în special, a atins jumătate din eĭ.

Hrana se compune zilnic pentru fiecare dintr'o pâine de secară neagră de un chilogram, răŭ coaptă, din 60 grame carne, 4 grame cartofĭ, 70 grame *serrasin* şi din 4 grame untură.

De treĭ orĭ pe zi li se distribue apă fiartă, dar prizonieriĭ trebue să-şĭ cumpere zahărul şi ceaiul necesar.

Regimul este groaznic. Astfel este riguros interzis prizonierilor de a se apropia de ferestre. La cea maĭ mică abatere de la acest regulament, santinelele trag; astfel maĭ mulţĭ deţinuţĭ aŭ fost răniţĭ, alţiĭ omorâţĭ.

Santinelele aŭ de multe orĭ vedenii din cauza temeĭ vre-uneĭ invaziunĭ.

E destul noaptea ca o umbră să fie proiectată de către mica lumină a lămpeĭ din odae, pentru ca îndată să se facă uz de focurĭ de armă.

Astfel, de puţin timp Sasanoff se afla în mijlocul odăeĭ; de odată geamurile ferestreĭ sări în aer şi maĭ multe gloanţe îĭ şueră pe lângă cap.

Santineleĭ i se păruse o umbră pe zid. Dar Sasanoff rămase convins că fusese o tentativă de asasinat.

După informaţiunile venite la St. Petersburg, drama recentă din Zarathiu s'ar fi produs după aplicarea pedepseĭ corporale deţinuţilor politicĭ carĭ ar fi protestat cantra lipseĭ de hrană.

In 1908, o circulară a guvernatoruluĭ din Tchita, autoriza pe directorul închisoreĭ din Zarathui, a uza de pedepse corporale contra „politicianilor".

Prizonieriĭ aŭ semnat atuncĭ o petiţie prin care declaraŭ că la prima aplicare a pedpseĭ corporale la unul din eĭ, se vor sinucide cu toţĭ.

Sazanoff semnase cel dintâĭ această petiţie. Maĭ mulţĭ „politicianĭ" fură torturaţi; Sazanoff se sinucise.

Sazanoff este asasinul luĭ de Plehve şi trebuia să se libereze la 15 Ianuarie viitor.

Cu el dispare unul dintre ceĭ maĭ principalĭ martorĭ aĭ afacereĭ Azeff.

In iua atentatuluĭ luĭ Plehve, Sazanoff îşĭ luase dio dela Azzef.

— Poate nu ne maĭ vedem, îĭ zise Azeff, care era inspiratorul şi organizatorul acestuĭ atentat.

„Permiteţi-mĭ a vă îmbrăţişa, adăogă el cu tristeţe, ca şi cum îĭ prevedea sfârşitul.

Era sărutarea luĭ Iuda. Apoĭ Azeff 'l luă de-o parte şi'ĭ zise:

— Am atâta încredere în d-stră, încât spre a vă arăta stima mea, vă daŭ pe faţă numele meŭ: sunt Azeff.

Sazanoff, în adevăr, nu cunoştea numele teroristuluĭ care trebuia maĭ târziŭ să fie recunoscut ca un provocator al poliţieĭ secrete.

Andy

Taina gheţaruluĭ de jos

Misterioasa dispariţie a luĭ Rudolf Schuchmann, din Francfort, făcuse mare sgomot în Grindelvold, unde bancherul era bine cunoscut de toţĭ prin bogăţia şi curagiul luĭ. De treĭ anĭ încoace, de când avea obiceiul să-şĭ petreacă luna Iulie în hanul *Mareluĭ-Călugăr*, toată lumea se obişnuise să-ĭ zică domnul Schuc. Printre locuitoriĭ dintre cele două Schaideck, uniĭ susţinea că era la mijloc o crimă; alţiĭ credeaŭ într'un simplu accident.

Astfel că, la 2 August 1809, ziua ancheteĭ, o mulţime mare se strânsese pe piaţă, în faţa edificiuluĭ comunal. Compania călăuzelor fu introdusă în sala de audienţe: şi aceştĭ oamenĭ tinerĭ, pregătiţĭ pentru lupta lor zilnică, aşezându-se pe băncile carĭ fusese aduse înadins, aliniară capetele lor descoperite şi cu figurĭ liniştite. Dar turburarea lor lăuntrică, tot se trăda printr'o mişcare nervoasă a degetelor, carĭ făceaŭ pălăriile lor rotunde să li se învârtească neîncetat în mânĭ.

După ce sindicul se convinse prin apel, că trupa era toată adunată, întrebă pe un individ înalt şi palid, care până atuncĭ se ţinuse la o parte, în picioare lângă uşă.

„Ulric Tagmer, fă-ţĭ declaraţia".

Numitul înaintă un pas nesigur; şi, sprijinindu-se de masă, începu să spună, pe când grefierul scria:

„Am plecat Marţĭ, la cincĭ ore de dimineaţă, ca să ne culcăm pe stânca de

la Schwarzzegg și a doua zi să ne urcăm, la piscul Teroareĭ... Eŭ nu credeam cu putință de a se putea ajunge culmea aceia, dar nu m'am dat înapoĭ, din amor-propriŭ pentru meseria mea. De altfel domnul Schuck... (apoĭ reveni(d-nul Schuchmann îmĭ făgăduise cincĭzecĭ de talerĭ, fie că vom isbândi saŭ nu... Timp de treĭ orĭ am urcat ghețarul de jos fără multă greutate. Tovarășul meŭ de drum era vesel și mi-a spus odată : ,,Ulric, mi se pare că totul o să meargă de la sine". Eŭ îĭ răspunseĭ : ,,Și asta se poate, domnule Schuch. El începu să râdă de faptul că eŭ scăpasem vorba și pronunțasem ast-fel numele luĭ... Mi-a zis altă dată: ,,Ulrich, mi-e teamă că n'o să maĭ mergem la stâncă, fiindcă mi-e o foame, cum n'am maĭ pomenit încă". Pe urmă nu mi-a vorbit nimic fiind-că suișul se făcuse greŭ și înecător. Când am trecut de Zasenberg, băgaĭ de seamă că domnul Schuch... (și iar reveni) că domnul Schuchmann se cam abătea de pe drumul pe care îl tăiam eŭ în ghiață... Mergând înainte, eŭ n'aveam cum lua seama de acest fapt maĭ din vreme... Dar îĭ strigaĭ :

,,Dă-te la o parte de acolo; vino în urma mea".

Un moment el continuă a se departa, răspunzându-mĭ : ,,Lasă-mă în pace! vreaŭ să examinez puțin roza asta de zăpadă roșie".... Atuncĭ s'a întâmplat și nenorocirea !..."

Aci, povestitorul întrerupse narațiunea pe care până acum o făcuse cu un glas tărăgănat, ca pe o bucată învățată pe din afară, din ce în ce maĭ tremurătoare, începu să se stingă.

,,Urmează" — zise sindicul cu un aspru ton de stăruință.

Ulricc Tagmer își duse mâna la fruntea-ĭ plină de sudoare și, printr'o sfortare violentă, redobândi graiul.

,,Fără îndoială acolo era vre-o punte nouă de ghiață... Auziĭ o troznitură, o înjurătură.. și nu maĭ văzuĭ pe nimenĭ..."

Sindicul întrebă :

,,Va să zică nu eraĭ legat de d.Schuchmann ? Cum aĭ putut dar să facĭ o asemenea greșală, d-ta, un muntean atât de încercat ?"

Incurcat la început, Tagmer murmură numaĭ de cât :

,,Dacă n'a voit el să se lege".

O esclamație surdă isbucni pe banca celor alte călăuze.

Ulric, foarte constrâns, se întoarse către eĭ zicând :

— De sigur, d-voastră ăștia, știți bine cum se petrece lucrurile astea !... Când m'am apropiat să petrec d-luĭ Schuchmann coarda, el m'a respins așa (și face cum ar împinge cu cotul) și mi-a zis : ,,Nu mă maĭ plictisi cu prostiile astea !... D-voastră ce ațĭ făcut? Oare o călăuză nu e maĭ răŭ decât un sclav ?

Alte semne și sgomote protestară, tăgăduind aceste spuse.

,,Tagmer,—declară sindicul—, impresiunea pe care a-ĭ făcut-o asupra camarazilor tăĭ, o să fie împărtășită și de toțĭ ceĭlalțĭ oamenĭ cu bun simț. Să presupunem că ar fi adevărat ce spuĭ, totuși aceste declarațiunĭ îțĭ aduc o mare vină și contrazic în totul caracterul tăŭ bine cunoscut. Ia, fi bun și spune-ne ce aĭ făcut d-ta după această întâmplare ?"

Câte-va secunde, Ulric, căta să-și adune gândurile, apoĭ zise :

,,Nu-mĭ aduc aminte". — suspină el cu descurajare.

Dar auzind șoapte ostile în spatele luĭ și atins de privirea severă și nemiloasă a sindiculuĭ, el maĭ adună toată energia care dăinuia în muschiulatura luĭ de atlet.

,,Iacă !... — zise el. Am alergat la marginea prăpăstieĭ... mi-am plecat capul de-asupra... în fund era numaĭ beznă și îngheț... și urla acolo jos tocmaĭ ca apele moreĭ... Am strigat poate de o mie de orĭ :—Domnul Schuchmann... domnule Schuchmann !..." Auziĭ multă vreme vocea înfundându-se... Dar de întors, nicĭ un sgomot nu se întorcea... nicĭ un răspuns !..."

,,Și câtă vreme aĭ stat astfel ?"

,,Nu maĭ pot să știŭ.

,,In tot cazul, d-ta nu te-aĭ maĭ arătat de cât după două zile. Faptul ăsta a pus lumea pe gândurĭ. De ce nu te-aĭ grăbit să vesteștĭ maĭ curând autoritățile ?

Ulric, recuprins de emoțiune, răspunse cu glas întretăiat :

,,Prea mi-era rușine... mi-era teamă să maĭ ies în lume... D-voastră știți ce e pentru o călăuză, când se întoarce fără călătorul luĭ !"

De data asta, camaraziĭ aprobară spusa luĭ. Da, asta era o poziție nu se poate maĭ teribilă pentru eĭ; uniĭ dintre eĭ avusese acest nenoroc.

După o pauză, sindicul procedă din noŭ la interogator.

,,Alaltăerĭ, patru călăuze, însărcinate de a controla spusele d-tale, aŭ fost dușĭ de d-ta pe locul drameĭ și acolo nu aĭ fost în stare să arățĭ locul unde pretindeaĭ că se întâmplase nenorocirea. Asta e curios; da, da ! foarte curios !"

Ulric bolborosi :

,,Căzuse zăpadă în ăst timp... n'am maĭ putut recunoaște în mijlocul noilor crăpăturĭ..."

Atuncĭ sindicul ridicându-se :

,,Tagmer, trebue să-țĭ fac cunoscut toată gravitatea cazuluĭ d-tale: eștĭ acuzat de a fi omorât pe bancher pentru a-l jefui și de a te fi scăpat apoĭ de cadavru aruncându-l într'una din prăpăstiile carĭ vă înconjuraŭ".

Acuzatul se îngălbeni și maĭ mult și căutând a se arăta liniștit se mulțumi să ridice din umerĭ.

,,D. Schuchmann,—urmă sindicul— avea totdeauna la el câte o sumă mare de banĭ. De multe orĭ, localniciĭ din vale l-aŭ văzut scoțând un portofoliŭ destul de bine garnisit; d-ta știaĭ lucrul acesta maĭ bine ca orĭ-care altul. Așa dar, aĭ făcut ce aĭ făcut și aĭ rostit așa ca să plecĭ singur cu el...

— Dar bine, — strigă fără voe celalt, —eŭ nu l-am împedicat de a lua un conductor.

— In privința asta eŭ îțĭ pot da o formală desmințire. Ițĭ voĭ citi depozițiunea hotelieruluĭ de la *Marele-Călugăr* :

,,La 25 Iulie, d. Schuchmann îmĭ spuse că avea de gând să plece a doua zi la piscul Teroareĭ. Era foarte preocupat; mă întreba dacă Ulric Tagmer era o călăuză sigură. Eŭ l'am sfătuit să-și maĭ ia un ajutor saŭ doĭ dacă are de gând să facă o excursie așa de periculoasă. După ce ezită cât-va, însă, răspunse : ,,Așĭ ! asta ar și indispune pe Tagmer care m'a rugat cu insistență să nu maĭ iaŭ pe nicĭ unul din colegiĭ luĭ". Iată cea ce știŭ eŭ din toată afacerea asta, și aceasta o afirm pe cinste și în conștiință. Semnat : Moeren, proprietarul hanuluĭ *Marele-Călugăr*".

,,Ce maĭ aĭ de spus în urma acestora?"

Tagmer împietrise. Din când în când răsuflarea oprindu-i-se, întrelăsa să-ĭ scape câte un gemăt greŭ. El bâlbâi :

,,Așĭ fi vrut... dacă aveam norocul... să fiŭ cel dintâiŭ... care să fi însoțit un călător... până la piscul teroareĭ..."

In sfârșit, e stabilit că, după voia d-tale, expediția aceasta s'a făcut numaĭ între două persoane. Să admitem și spusele d-tale : accidentul s'a produs Marțĭ, pe la orele 10—11 dimineața, și d-ta n'aĭ maĭ venit pe la Grindelvald până Joĭ seara, la șase, când aĭ anunțat catastrofa, aducând niște amănunte așa de fără rost, în cât toată lumea, — până a nu te bănui încă de crimă, — te credea nebun. Trebue să recunoștĭ că purtarea asta avea pentru ce să dea de bănuit. Dar așteaptă, încă ceva : în ajunul plecăreĭ, aĭ venit să'mĭ cerĭ un certificat de paupertate pentru biuroul cantonuluĭ.

— Iată-l !" întrerupse grefierul, agitând în aer o hârtie, ca să atragă luarea aminte a călăuzelor.

Sindicul urmă :

,,Prin urmare în momentul acela Tagmer, d-ta nu aveaĭ nicĭ o para în casă. Ia să vezĭ acum, ce spune raportul agentuluĭ de poliție municipală :

,,Insoțit de pădurarul și de guardul câmpenesc, m'am transportat la domiciliul luĭ Ulric Tagmer, care lipsea. Am procedat atuncĭ la o perchezițiune în cuprinsul singureĭ încercărĭ ce'ĭ servea de locuință. Am cercetat și căutat peste tot, fără a putea da de urma vre-unuĭ obiect de valoare saŭ

altceva. Tocmaĭ voiam a ne retrage, când unul dintre noĭ observă că în colţul de lângă cămin, pământul fusese de curând răscolit. Cercetând şi acel colţ, am găsit douăsprezece coroane de aur germane. Pentru care am semnat: Herman Claus, comisar; Petre Himgrund, pădurar; Iosif Redlinger, guard câmpenesc". Prin urmare, Tagmer, e vorba să ne lămureştĭ acum de unde provine faptul că în acel loc, în casa d-tale, s'a găsit această mică avere ?"

O mişcare zgomotoasă se produse în grupul călăuzilor, în urma acestor revelaţiunĭ şi câte-va minute fel de fel de esclamărĭ întrerupseră desbaterile.

Ulric Tagmer, sdrobit de puterea acesteĭ probe, rămase cufundat într'o tăcere, penibilă pentru toţĭ ceĭ de faţă. Când sindicul repetă întrebarea, acuzatul se căzni să maĭ spue câte-va vorbe :

— Eŭ locuesc pe drumul Gheţaruluĭ de jos... ne-am oprit puţin la mine... atât cât să iaŭ cu mine târnăcopul... d-luĭ Schuchmann i s'a făcut milă de mizeria mea... şi i-a dat neveste̮ĭ un pumn de monede... pe care ea le-a îngropat... fiindcă uşa noastră nu se închide... şi noĭ lipsim adesea..."

— Aci,—întrerupse sindicul, trebue să'ţĭ fac cunoscut svonul care circulă pe socoteala femeeĭ d-tale. Ştiĭ ce se spune despre ea ?

— Nu, — zise Ulric, — al căruĭ glas începuse să maĭ prindă oarecare siguranţă.

— Se spune că Maria Muller pe care aĭ luat-o în căsătorie şi care, după părerea tuturor, este o femee frumoasă, e cam cochetă şi are nevoĭ pe care câştigul d-tale nu le poate susţine, şi că îndemnat de ea, aĭ fi încercat să-ţĭ însuşeştĭ banii bancheruluĭ...

,,Ipoteza asta se potriveşte chiar maĭ bine de cât povestea aceluĭ accident, întâmplat în nişte condiţiunĭ atât de complicate, în cât nu avea cum să facă victimă pe un escursionist încercat cum era d. Schuchmann. De altfel toate împrejurările sunt împotriva d-tale şi maĭ cu osebire atitudinea asta pe care aĭ luat-o în faţa noastră".

Dar din clipa în care sindicul atinse această parte a instrucţiuneĭ, Ulric nu maĭ era omul acela supus şi resemnat de până acum. O flacără de îndrăsneală neprevăzută începu să se aprindă în ochiĭ luĭ, şi isbind odată cu putere pumnul în masă, răcni tocmaĭ ca aceia carĭ aŭ răbdat mult timp un chin fără să se revolte.

— Ia să poftească aci în faţa mea, toţĭ aceĭ carĭ aŭ scornit minciunile astea !... Maria e soţia mea în faţa luĭ Dumnezeŭ... şi e o femee cum se cade.. Maĭ întâĭ de toate, eŭ o iubesc, şi nu daŭ nimănuĭ voe să o insulte".

Spectacolul acesteĭ explozii de mânie, uşură niţel inima călăuzelor, pe carĭ desbaterile, de când începuse, îĭ cam încremenise pe bancă.

La urma-urmeĭ acuzatul era unul dintre aĭ lor. Destul de compromisă fusese corporaţia, prin abţinerea luĭ de până acum.

Sindicul, din parte-ĭ, fiind şi el satisfăcut şi nevoind să maĭ ceară alte lămurirĭ de la Tagmer, în halul în care se găsea, îl pofti să treacă într'un cabinet, sub supravegherea grefieruluĭ, cât timp avea să ţie deliberarea.

*

Strigătele de afară şi gălăgia pătrundeaŭ acum în sală, unde căldura şi discuţia se mărea din ce în ce...

Se discutaŭ diferite propunerĭ.

Una din ele, emisă de un unchiŭ despre tată al luĭ Ulrich, susţinea că ancheta trebuia închisă. Tagmer, şi el, după neam, se îngrijea de cinstea numeluĭ lor: el reaminti bunele purtărĭ de până acum ale nepotuluĭ săŭ, care cu toate ciudăţeniile caracteruluĭ luĭ, nu avusese încă, la vârsta de 30 de anĭ, nicĭ o daraveră cu justiţia.

Pe de autâ parte,, sindicul, doritor de a scăpa de orĭ-ce răspundere, era de părere de a sesiza tribunalul criminal.

Corporaţia călăuzelor se ridică însă cu putere în contra acesteĭ măsurĭ prea grele şi decanul lor resumă ideea tuturor într'o a treia părere. Ca să ceară intervenţia putereĭ publice, să se răscolească lucrurile şi să denunţe unul din membriĭ, însemna să arunce aprobriul asupra întregeĭ corporaţiunĭ. Şi afară de asta, adevărul adevărat tot nu se poate scoate la lumină nicĭ odată.

Cu toate astea, de şi crima se putea tăgădui, se vedea destul de clar că era la mijloc o greşală mare. Prin urmare vinovatul trebuia pedepsit, după legea disciplinară a companieĭ lor.

După ce se închise discuţia, se procedă la vot, şi, optsprezece voturĭ din douăzecĭ, se revocă luĭ Ulric Tagmer titlul de călăuză şi i se luă dreptul de a maĭ conduce călătorĭ.

Se introduce acuzatul.

Apoĭ, — toată lumea fiind în picioare, şi în mijlocul uneĭ tăcerĭ solemne, ca într'o cameră mortuară, sindicul pronunţă sentinţa contra luĭ.

Ulric, — a căruĭ figură se potolise din noŭ acum şi arăta un aer prăpădit, ascultă distrat.

Iar când sindicul, — cu acea blândeţe caracteristică luĭ, adăogă :

Eŭ te-aş sfătui, chiar în interesul d-tale propriŭ, să părăseştĭ ţinutul acesta.

Tagmer răspunse :

,,N'am de ce mă teme. Sunt nevinovat".

Iĭ cerură apoĭ libretul, un fel de port-foĭ de piele, cu nişte paginĭ unsuroase, pe care el le puse pe masă suspinând; şi două lacrămĭ se rostogoliră pe obrajiĭ luĭ.

Vechiĭ luĭ camarazĭ, muţĭ şi întristaţĭ, trecură pe dinainte-ĭ fără a-l privi măcar; şi, când chipurile lor apărură, una câte una, în pragul de afară, o linişte adâncă se răspândi în gloata celor adunaţĭ acolo.

Fiecare din mulţime căuta să se apropie maĭ de grabă de acela dintre juraţĭ carĭ îĭ eraŭ maĭ de aproape saŭ maĭ bine cunoscut, căutând să afle resultatul; şi, astfel împărţită, mulţimea se răspândi în cete micĭ carĭ vorbeaŭ în şoaptă.

. . . .

In asfinţitul soareluĭ, când se deşertară drumurile, Ulric Tagmer plecă de la primărie. Se furişă de locurile maĭ populate şi se afundă într'o pădure de alunĭ, care altă dată se întindea până la pelerinagiul Sf. Petroniŭ.

Timp de o jumătate de oră, el sui o potecă pietroasă şi întretăiată de sfoara unuĭ părâiaş — apoĭ eşi într'un luminiş, de unde cotind spre stânga, se opri înaintea uneĭ căsuţe, ce înălbea întunericul nopţeĭ, colo, lângă Gheţarul de jos.

Ridică ivărul uşeĭ şi intră.

*

Pe un bolovan de stâncă, sta o femee bine făcută şi îmbrăcată după portul obişnuit în Lucerna.

Sprijinită cu coatele în genunchĭ, ea scărpina gânditoare părul eĭ negru şi lucios.

Auzind zgomotul, ridică ochiĭ.

— Eĭ, ce e ? —zise ea, deschizând odată cu buzele-ĭ aprinse şi ochiĭ, marĭ de tot.

— S'a făcut tot, — zise Tagmer; şi isbucni într'un sughiţ de plâns.

Femeea pironi asupră-ĭ privirea eĭ arzătoare ca pentru a ghici tot ceeace el nu spusese, şi o mare înduioşare o cuprinse.

— Mario, vino încoa,—o rugă Ulric, lăsându-se să cadă pe pat.

Amândoĭ şezură unul lângă altul, şi bărbatul începu să povestească lucrul, întrerupându-se când şi când, pentru ca sub balsamul sărutărilor să-şi recapete puterea graiuluĭ.

In ăst timp Maria nu scotea o vorbă. Şi, dacă neliniştea soţuluĭ eĭ implora un răspuns din parte-ĭ, ea se mulţumea să-l mângâe cu privirile eĭ blânde.

Veghiară astfel ceasurĭ întregĭ, lungĭ şi pline de amărăciune şi duioşie.

Niciodată noaptea nu le dăduse ore maĭ pline de viaţă, decât atuncĭ, lângă caprele lor adormite.

Şi, când ceĭ doĭ soţĭ, se lăsară somnuluĭ ce-ĭ pridìdea, tovarăşele intimităţeĭ lor se deşteptaŭ sub razele zorilor, izbind văzduhul cu sunetul clopotelor lor.

Timp de mai bine de treizeci de luni, Ulric şi Maria trăiră din cele douăsprezece coroane ale victimei, pe cari autorităţile nu le confiscase,dintr'un simţimânt de scârbă pentru acel aur blestemat.

Femeea se ducea de schimba piesele şi făcea cumpărături de departe, tocmai la şease-şapte ceasuri de drum, prin satele apropiate.

Lipsit de câştigul şi de ocupaţiunile lui obişnuite, fosta călăuză trăi apoi din produsele micei lui turme, pe o întindere ingustă de câteva ori cândsnr tindere îngustă de pământ, o livede moştenită, situată la poalele Gheţarului de jos.

Aşa işi petrecea el toată ziua, învârtindu-se în jurul căsuţei lui; mai departe nu se ducea deoarece il îngrozea ruşinea ce îndurase de câteva ori când se întâlnise cu semenii de-ai lui.

Prietenii dealtădată, ca să nu-l mai vadă, ocoleaŭ pe departe oridecâteori aveaŭ nevoe să treacă prin acele locuri părăginite.

Numai sindicul, care de multă vreme eşise din slujba lui, îl mai izbea uneori cu cotul trecând şi se făcea că nu ia seama salutului respectuos pe care i-l făcea bietul Tagmer.

....Trecuse poate vreo cincisprezece ani decând cu catastrofa aceia când, după multe ierni grele, o noutate mare se răspândi prin împrejurimi.

Gheţarul de *jos începuse să se mişte* şi se cobora acum spre casa lui Tagmer.

După mute constatări, se ajunse la cea mai deplină siguranţă; şi, printre populaţia religioasă din valea aceia (pe care descoperirile ştiinţifice din ultimul timp, nu reuşise încă să o lămurească asupra acestui fenomen natural) toţi eraŭ convinşi că asta nu era alt decât puterea lui Dumnezeŭ şi mâna dreptăţei lui.

Ulric observase cel dintâiŭ pericolul ce-l amenința.

El văzuse un stufiş de porumbe aplecându-se şi pierind sub apăsarea gheţurilor, cum şi mai multe ţoiuri albe de zăpadă ivindu-se pe locurile altădată acoperite de verdeaţă.

Adesesori, în ceasurile de noapte, câte un trunchiŭ mai rezistent se prăbuşea cu o troznitură uriaşe şi, când se întâmpla ca el să nu auză aceste surpături prevestitoare, Maria îl deştepta pentru a împărtăşi cu el spaima ei din ce în ce mai mare.

Puţin câte puţin masa aceea de ghiaţă, acoperi lui Ulric parte dintre pomi şi din an în an prindea aproape toată întinderea slabei lui păşuni.

Bietul om, înebunit, fu silit să-şi vândă caprele.

Când isprăviră şi acele parale, cu ultimele lui resurse cumpără un corn de Alpi pe care îl aşeză pe nişte scânduri, la ţermul unui râŭ adânc în maluri, pe drumul spre Interlacken. Şi, acolo, cum vedea apărând vr'un călător, el începea să sufle în corn, evocând astfel răsunetele dela Moenlichhen, şi înălţând în pasul acela întunecos, un murmur monoton, care-i atrăgea mila şi pomana trecătorilor.

Oh! Dar asta era o viaţă de plâns, nu alteceva!

Când, strecurându-se pe căi ascunse, —sărmanul cerşetor venea acasă, seara, tăcut şi posomorât, în zadar mai căuta privirile blânde ale Mariei, acum vecinic căzută pe gânduri.

Singurătatea aceea le luase pofta de a mai sta de poveşti; şi fleacurile naivităţei din vremile de dragoste nu se mai iveaŭ acum pe buzele lor ofilite.

După multe perioade de stagnare, gheţarul îşi relua mereŭ drumul lui fatal. Schimbările pe cari le efectuase în mersul lui, silise şi pe călăuze să schimbe drumul, în aşa fel că locuinţa lui Ulric rămase cu totul urgisită în pustiul munţilor.

Toţi îl uitară cu desăvârşire, ca şi cum nici n'ar fi existat pe lume.

In primăvara anului 1850, blocuri de ghiaţă, cari răspândeaŭ un frig puternic, înaintară până la picioarele căminului.

La epoca asta, Maria muri de o boală care începuse cu tremurături şi se sfârşise prin aiureală. După moartea ei, văduvul, zdrobit de o durere înfricoşitoare, nu se mişcă din loc trei-eci şi şease de ceasuri. Apoi, venindu-şi în fire, el se folosi de o noapte cu lună şi duse pe soţia lui la cimitir, unde o îngropă într'un colţ de pământ neatins de morminte, şi care era acoperit de un covor de maci.

Când se hotărî să se apropie iar de oameni, posomorâtul exilat îmbătrânise atât de mult, în cât nimeni nu-l mai recunoscu.

De altfel în aceşti patru-zeci de ani, două generaţii crescuse şi această nouă societate nu mai păstra de cât o amintire nedesluşită ca din poveste despre această întâmplare ai cărei contimporani eraŭ de mult adormiţi în locaşul lor de vecinică odihnă.

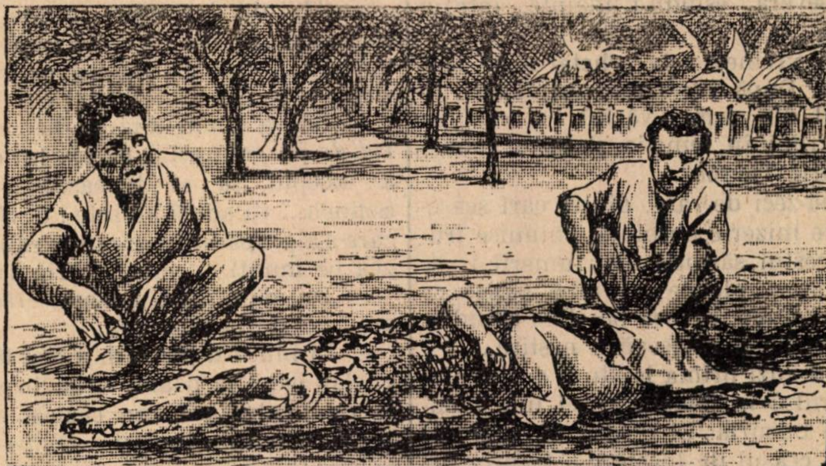
Cu toate astea, tot mai venea vorba din când în când; şi odată, în fundul unei cârciumi, Tagmer fu întrebat ceva despre asta, ca fiind mai bătrân şi deci în putinţă de a-şi aduce aminte. Din fericire pentru el, aerul lui încurcat asupra acestei întrebări nu făcu de cât să înveselească pe auditor, care de atunci în colo îl considera ca pe un

Ce s'a găsit în pîntecul unui crocodil

In Bangkok s'a întâmplat mai zilele trecute următorul caz:

Un domn Florio se plimba pe marginea unui riŭ când văzu câţi-va copii indigeni în vârstă :a de 10—12 ani cari se scăldau. In momentul acesta un crodil ieşi la sprafaţa apei, apucă pe un copil de picior şi'l târî în fund; ceilalţi copii fugiră urlând.

A doua zi, domnul Florio mergând la vânătoare tot prin acele locuri, zări un crocodil dormind pe nisip la malul râului. El se apropie încet, ochi monstrul şi îl ucise cu un glonţ tras în ochiŭ. La sgomotul armei, alergară îndată indigenii din vecinătate, scoţând strigăte de bucurie. Unul din ei strigă: «Recunosc pe acest crocodil; e acela care mi-a mâncat eri copilul. Să-i spintecăm pântecele şi vom găsi braţul şi piciorul copilului». D. Florio primind propunerea, întoarse pe spate bestia, îi tăie pântecele şi tatăl, introducând mâna în deschizătură, scoase, cum anun‸se' braţul şi piciorul copilului mâncat.

Unii din cititorii noştri s'ar îndoi, de autenticitatea acestei întâmplări. Spre a risipi îndoiala, adăogăm la această povestire oare-cum macabră, şi o ilustraţie care atestă veracitatea absolută a faptului.

desmoştenit fără căpătâi.

Mai târziu, cursul anilor dându-i curaj, el se strecură iar printre oameni; şi, ascultând cu luare aminte cele ce se spuneaŭ, el se convinse că din toţi cei de pe vremea luĭ, unul singur mai trăia încă. Acesta era fostul sindic, om de maĭ de o sută de ani, care aproape nici nu mai eşia din odaia luĭ.

Intr'o zi pe un soare frumos, Tagmer o luă la fugă zărind acea fizionomie severă, eşindu-i înainte, într'un balcon.

...In vremea asta, gheţarul se lăsă mereŭ. După vre-o zece primăveri, în timpul din urmă, vârful luĭ veni de se sprijini în temelia slabă a colibeĭ luĭ Ulric Tagmer.

Nouă-zecĭ de ani, dintre carĭ şease-zeci de mizerie absolută, chinuise trupul acestuĭ sărman om: umerii i se încovoiase, pletele luĭ albe pălise ca de uscăciune, carnea pe el se stafidise şi privirile îi rătăceaŭ a neştire...

Când auzi prima lovitură a pietrelor gheţaruluĭ în temelia caseĭ luĭ, îl cuprinse bucuria. El credea că sosise în sfârşit ceasul de încetare a tuturor celor suferite şi că dărâmăturile zidurilor avea să-i fie mormântul.

Dar pe măsură ce treceaŭ săptămânile, starea lucrurilor se schimba într'un mod ciudat.

Gheţarul se porni din noŭ, şi la bază se topea cu repeziciune, sub temperatura caldă a luneĭ luĭ Iulie.

Intr'o dimineaţă, Ulric o luă la goană în spre sat, bietele luĭ picioare înţepenite se împleticeaŭ la fie-care pas. Trecu astfel în goană străzile din Grindelweld, strigând cât îi lua gura:

— S'a întors domnul Schuch!.... S'a întors domnul Schuch!....

In faţa hoteluluĭ la *Marele-Călugăr*, acum ţinut de nepoţii luĭ *Moeren*, o ceată de excursionişti, gata de a pleca pe catârii lor, începură să râdă pe socoteala bietuluĭ bătrân.

Era şi caraghios, ce edrept, cu barba luĭ ciufulită, cu părul vulvoĭ, cu ochii înlăcrămaţi şi cu gura strâmbată într'un râs, ce n'avea nici un rost. Dar el nu se sinchisi şi urmă a de striga pe toate tonurile:

— Domnul Schuch s'a întors!... Veniţi că s'a întors domnul Schuch!...

Lumea începuse să se adune, întrebându-se: „Ce d. Schuch o fi ăla care făcuse pe bietul bătrân să-şi piardă minţile?" Dar el, alergând mereŭ se îndreptă spre o vilă cu înfăţişare aşezată şi veche.

Oprindu-se în faţa aceleĭ vile, el începu se strige:

— Domnule sindic! Domnule sindic...

Degeaba se strădui lumea să-i spue că sindicul de acum locuia în altă parte. El se mulţumea să-i lămurească zicându-le din când în când, printre chemările luĭ:

— Lăsaţi-mă în pace!... Asta e sindicul meŭ!...

După câteva minute, se deschise o fereastră şi o figură respectabilă se ivi în rama ei:

— Bună-ziua, d-le sindic... Eŭ sunt Ulric Tagmer... vino imediat de primeşte pe d. Schuch...

Vechiul magistrat îşi reculese amintirile şi curând un surâs de melancolie înflori în privirea luĭ şi suspină:

— Ah! da. Imĭ aduc aminte de numele acesta... da, da! ştiŭ când s'a întâmplat,... dar nu înţeleg ce vreĭ să zicĭ...

— Să vă spun, d-le sindic... *Gheţarul de jos* coboară... partea luĭ de jos a început să se topească;.. şi d. Schuch... îţi aducĭ aminte? d. Schuch? care s'a prăpădit în vremurĭ când mergea pe munţi cu mine, Ulric Tagmer.

— Da, da!... ştiŭ acuma,—răspunse grav cel de la fereastră.

— Eĭ bine! d. Schuch a fost târât de gheţar până la poarta mea, în spărtura aia de ghiaţă în care căzuse... Capul îi este acum descoperit... Oh! l'am recunoscut numaĭ de cât!... Nu s'a schimbat de loc!... Vino, d-le sindic, trebue să vii să-l vezi!...

Foarte turburat de această afirmaţiune, bătrânul fost magistrat ezita încă.

— D-le Schuch?...—murmură el fără să vrea—,Ulric Tagmer!... ce-or fi vrând cu mine vedeniile astea?...

Şi de odată i se lămuriră în minte toate amănuntele uitateĭ nenorocirĭ.

— Trebue să văd!—zise el în cele din urmă. Aşteptaţi-mă; mă cobor numaĭ de cât.

Respingând pe servitoare ale căreĭ ocărĭ se auzeaŭ din stradă, el îşi luă venerabila luĭ pălărie de mătase şi bastonul lung cu măciuca de argint, şi eşi.

Trecătorii se făcuseră grupurĭ. Din toate părţile se chemaŭ unii pe alţii îndemnându-se.

— Condu-mă,—zise sindicul.

— Negreşit. Vă voiŭ conduce numaĭ decât,—strigă Tagmer—,da! d-nul meŭ, trebue să vă conduc...

Un surâs de triumf lumina acum faţa luĭ pământie, şi repetă în câteva ori cuvintele *să vă conduc*,—cuvinte profesionale, carĭ îi mângâiaŭ auzul ca o dulce amintire şi carĭ pentru el valoraŭ acum o deplină reabilitare publică.

Fără a maĭ privi dar la clientul săŭ, nici a mai lua seama la întrebările celor din jurul luĭ, Ulric porni pe gheţar cu pasul acela sigur, larg şi domol de altă dată.

Martorii aceste întâmplări îi însoţiră curioşi, iar mulţimea uşoară şi aţâţată abia se putea ţine de paşii largi aĭ celor doĭ bătrânĭ. Sindicul nu se opri să răsufle de cât pe locul pe care i-l arăta Tagmer, cu un gest aproape poruncitor.

In mijlocul fâşiilor de nomol şi al crăpăturilor sticloase, într'un cadru de ghiaţă se vedea un cap de om, înverzit de tot. Frigul împedicase putrezirea şi-i păstrase formele, tinereţea chiar; pe piele se vedeaŭ şi acum favoritele blonde.

Ulric Tagmer puse mâna pe un târnăcop şi începu să isbească cu putere în blocurĭ, făcând să sară ciorburile prin prejur.

Curând el desfăcu întregul trup, ce zăcea lungit în ghiaţă, tot aşa ca într'un coşciug.

După ce isprăvi cu aceasta:

— D-le sindic,—zise el,—caută-l d-ta singur prin buzunare.

Sindicul stăpânit la rându-i de ascendentul luĭ Ulric se supuse.

Toată lumea văzu degetele luĭ noduroase căznindu-se să desfacă găurile înţepenite ale postavuluĭ îngheţat şi maĭ văzu de asemenĭ, cum el scoase rând pe rând: o legătură de cheĭ, un pumn de monede, o pungă plină cu aur şi un ceasornic, purtând iniţialele R. S., ceeace stabilea pe deplin identotatea cadavruluĭ cu acela al luĭ Rudolf Schuchmann.

Atuncĭ Ulric Tagmer se ridică, în toată statura luĭ pe moment deştepenită şi zise sindiculuĭ, care acum se încovoiase sub greutatea acestor cuvinte spuse cu un ton liniştit:

— Maĭ crezi şi acum că eŭ sunt un tâlhar?... aĭ maĭ avea oare inimă sa maĭ poţi susţine acest lucru înaintea oamenilor ăştia?...

Pe bătrânul sindic îl părăsiră puterile. Doĭ oamenĭ se grăbiră să-l sprijinească. Şi atunc, el şovăind, se întoarse spre ceĭ ce eraŭ de faţă şi carĭ nu ştiaŭ ce să înţeleagă din toate aceste peripeţii:

— Oh! Ulric Tagmer, nenorocitule! zise el... Vaĭ amicii meĭ, credeam că mi-am împlinit cariera de magistrat aşa, ca să nu aibă nimenĭ să mă mustre de nimic. Erĭ eram gata să mor, cu conştiinţa curată şi liber de orice remuşcărĭ. Timpul nu e în mâna noastră, Ulric, şi iată! te rog aci chiar în genunchĭ, iartă-mĭ nedreptatea ce ţi-am făcut... Imĭ daĭ voe să te îmbrăţişez?

— Oh! D-le sindic!—murmură Tagmer înduioşat, aruncându-se în braţele întinse înaintea luĭ. Şi o clipă zdrenţele depe el, se lipiră de pieptul şi de gulerul înmătăsat al hainelor fostuluĭ sindic.

In vremea asta un gând tot maĭ muncea pe bătrânul magistrat.

El întrebă:

— Bine, omule! cum s'a făcut de nu te-aĭ apărat atuncĭ maĭ cu suflet?... Cineva invocă lucrurile, ce dracu!... Se mânie... se revoltă,... încearcă totul.

— Ce să fac, d-le sindic?—reluă Ulric Tagmer. In totdeauna am fost timid. Asta mi-a pricinuit multe şi grele neajunsurĭ în viaţa mea!

Toţĭ abonaţiĭ la

„ZIARUL CALATORIILOR"

Participă cu începere de azĭ, la următoarele marĭ şi de valoare premiĭ:

1) **O sobă «Godin» No. 3**, cumpărată de la cunoscuta casă: Induştria Metalică «**Marcu**», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) **Una puşcă fină de vânătoare**, cu 2 ţevĭ, cal. 12, din vechia şi renumita fabrică **Pieper Bayard**.

3) **Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard**, modelul cel maĭ noŭ, fiind de calibru mare, 7 65, însă format redus, foarte portativ.

4) **Una carabină de mare precisie**, cal. 22, **Pieper-Bayard**, semi-automatică.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, 44, calea Victorieĭ, furnizorul Curţeĭ Regale.

5) **Una oglindă mare veneţiană** de cristal;

6) **Una măsuţă de toaletă**, cu oglinzĭ de cristal;

7) **Una maşină de cusut** de mână;

8) **Două frumoase tablourĭ**.

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate dela marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer**, str. Carol, No. 62.

9) **Una pendulă de biuroŭ**;

10) **Una chisea de argint de China**, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat**, calea Victorieĭ, 53.

11) **Un gramofon perfecţionat**;

12) **Una mandolină**, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victorieĭ, 54.

13) **Una fructieră**, argintată şi aurită, cu 12 cuţite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) **Una toaletă de bambu veritabil**, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie şi bambu, **D. Litmann**, strada Lipscanĭ, No. 3.

15) O duzină crema «Flora».

16) O » săpun «Flora».

17) O » pudră «Flora».

18) **2 ceasornice** de argint, pentru bărbat.

19) **5 abonamente** pe 6 lunĭ la ziarul umoristic «Veselia».

20) **5 abonamente** pe 3 lunĭ la ziarul «Universul literar».

Toate aceste frumoase premiĭ se oferă cu începere de azĭ, prin tragere la sorţĭ, abonaţilor «Ziaruluĭ Călătoriilor».

Preţul abonamentuluĭ: Leĭ 5 pentru un an, Leĭ 2.60 pentru 6 lunĭ.

NOUILE MARI PREMII

OFERITE DE ZIARUL

„UNIVERSUL“

ABONAȚILOR SĂI, CU INCEPERE DE ASTAZI:

O NOUA VILA LA SINAIA

«Vila Theodora», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea maĭ splendidă din localitate

Un salonaș modern

compus din: o canapea, două fotoliurĭ, patru scaune și o masă de mijloc, foarte elegant, cumpărat dela fabrica de mobile de artă I. **Brezoiu**, calea Rahoveĭ, 50, unde se găsește în permanență o bogată și aleasă expoziție de mobile de toate genurile

UN DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, cumpărat de la **Industria metalică «Marcu»**, Bulevardul Elisabeta, No. 8.

O GARNITURA DE MOBILA PENTRU INTRARE

compusă din o canapea, patru scaune, două fotoliurĭ și o masă cumpărate de la cunoscutul magazin de mobile de trestie și bambu **Littman**, strada Lipscanĭ, No. 3.

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn **Marin V. Ganea**, șoseaua Mihaĭ-Bravul, No. 37 și strada Șerbănică, No. 10.—Sucursala calea Victorieĭ, No. 107.

O SCOARȚĂ ROMÂNEASCĂ ȘI O BLUZĂ (IIE) DE MĂTASE

de la **Bazarul Național** de țesăturĭ româneștĭ de sub conducerea doamnelor Cosco și Dutescu, calea Victorieĭ, 110, cel maĭ eftin și maĭ bine asortat magazin în toate felurile de lucrărĭ româneștĭ de pânză, lână și mătase

UN SALONAȘ DE BAMBU

cumpărat de la cunoscuta fabrică de mobile în acest gen **E. A. Pucher**, calea Victorieĭ, No. 148.—Sucursala Bulevardul Elisabeta, No. 18, «La Cometa Haley».

O DORMEZĂ, DOUĂ FOTOLIURI ȘI UN PARAVAN ARTISTIC

lucrate în vechiul atelier de tapițerie **Ioan Niculescu**, strada Câmpineanu, No. 31.

O pendulă de stejar afumat și o tavă argintată, cumpărate de la magazinul de încredere *Schmidt & Stratulat*, calea Victorieĭ, No. 53.

O bicicletă, o pușcă de vânătoare și un pistol automat, cumpărate de la marele magazin de biciclete și arme *B. D. Zissmann*, calea Victorieĭ, No. 44.

Un gramofon, o vioară, un flaut și o harmonică, cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică *Jean Feder*, calea Victorieĭ, No. 54.

1 pendulă de perete și 6 lingurițe de argint suflate cu aur, cumpărate de la cunoscutul magazin *«Ceasornicăria Colțeĭ»*.

O splendidă rochie albă, lucrată artistic în ajururĭ.

O dormeuză, 2 fotoliurĭ și un paravan artistic, lucrate în vechiul atelier de tapițerie *Ioan Niculescu*, srada Câmpineanu, No. 31.

Un ceasornic de aur cu treĭ capace pentru bărbat

1 brățară de aur 14 kt. cu 5 perle fine.

2 ceasoarnice de aur pentru doamnă.

1 inel de aur cu rubin pentru bărbat.

1 pereche de cercei cu diamante și rubine Capuchon, de o mare valoare.

O frumoasă și prețioasă broșă.

1 inel de aur 14 kt., pecetar pentru bărbat.

6 ceasoarnice remontoir de argint cu câte 3 capace

1 ceasornic de metal emailat.

1 binoclu fin, 6 ceasoarnice remontoir de metal.

1 elegantă compotieră argintată de mare valoare.

50 cutiĭ de cremă, pudră și săpun «Flora» în cutiĭ speciale făcute anume pentru abonațiĭ noștri.

2 aparate economice de încălzit inventate de d-nu căpitan Castano.

20 plachete argintate reprezentând fotografiile Regeluĭ și Regineĭ, comandate anume pentru premiĭ.

Toțĭ aceĭ carĭ se abonează cu începere de azĭ maĭ primesc gratuit și un volum din: **Memoriile Regelui Carol I.**